

BÉCSI NAPLÓ

XXXIV. ÉVFOLYAM 2. SZÁM
2013. MÁRCIUS–ÁPRILIS
MEGJELENIK 2 HAVONTA
ÁRA: 2,– Euro
Erscheinungsort Wien
Österreichische Post AG •
02032898 M P. b. b.
VERLAGPOSTAMT 1010 WIEN

BUDAPESTEN A HELYZET VÁLTOZATLAN

Lassan 3 éve, hogy a Fidesz–KDNP-kormány biztonsrői vezető helyét a pártok népszerűségi listáján. Március elejére még hirtelen tovább is emelkedett a hatalmon lévőkről iránti szimpátia. A biztos pártválasztók 41%-a szavazta a felmérés szerint (TÁRKI) Orbán Viktorékra. A második helyre a Jobbik jött fel (19%), az MSZP (17%), míg az „Együtt 2014. Magyarország-ért” mozgalom, amelyben Bajnai Gordon politizál, 15%-ot mutat. A közvélemény jónak értékelte Orbán Viktor érvértékelő beszédét, és rendkívül népszerű a magyar lakosság körében a kormány intézkedése az elszabadult rezsiköltségek mérséklésére vonatkozóan. Kormánykörökben a siker nyomán az eredetileg tervezett 10%-nál magasabb csökkenést is el tudnak képzelni. Az ellenzék, magától értetődik, hogy első sorban ennek tulajdonítja a kormány népszerűségének megemelkedését. Joggal tehető fel ugyanakkor a kérdés, miért nem fordult el a közvélemény a Fidesz–KDNP-től, amikor széles körben nyilvánosságra került a GDP tavalyi, elgondolkoztató, 1,7%-os csökkenése? Lehet, hogy a potenciális választók inkább a költségvetési hiány stabilizálása és a kormányzó erő hitelessége alapján értékelik a politikai teljesítményt?

Bár az ellenzék 3 csoportja, amely Bajnai mögött áll (Együtt 2014., Milla – egymillióan a sajtószabadságért, az LMP-ből távoztak) március 9-én bejelentette együttműködését a jövő évi választásokon, a baloldali ellenzék szétföredezettége drámai. Képtelen megtalálni a közös hangot, és főleg azt a személyt, aki alkalmas lehetne 2014-ben a mostani kormányerők leváltására. Ez az ellentét bontotta fel az LMP egységét, mert képviselői fele, Schiffer Andrással, Szakasits Árpád dédunokájával az élen, nem volt hajlandó Bajnai Gordont, az 1910-ben megbukott kormányfőt támogatni, mert éveken át Gyurcsány Ferenc kormányának második embere volt (gazdasági miniszter), tehát felelős a 2006 és 2010 közötti hanyatlásért. A magyarok keveslik a pusztá tagadásban kimerülő kormánykritikát. Jellemző, hogy az ellenzék napokig opponálta a rezsicsökkentésekre vonatkozó intézkedéseket, csupán ortodox közgazdasági érveket hangoztatott. (Nem fognak a cégek beruházni stb.) Orbán Viktor népszerűsége ugyan nem emelkedett együtt pártjáéval, mégis kevesek tűnik a személyes hatalmát támadó, egyhangú stratégia. Bajnai sokszor racionális, de végül közhelyekbe fulladó érvelése nem éri el a megszólítandókat politikai ingerküszöbét. A szocialisták vezetője, Mesterházy Attila Orbánt túllícitálni akaró mesterkélt dinamizmusa, populizmusa pedig nem látszik kormányképesnek. Bajnainak kétségtelenül megvannak a képességei egy szakértői kormány vezetésére, de pillanatnyilag nincs

pártja. Szakértői kormányra viszont csak a politika drámai hitelvesztése esetén vagy politikai patthelyzetben lehet szükség. Mesterházy-nak van pártja, de egyelőre még nem tudott felnőni alkalmas vezetőnek. A Gyurcsány Ferenc csúfos bukása után keletkezett baloldali vákuumot tehát egyelőre nem tudják betölteni a szocialisták.

Néhány szó az Alaptörvényről

A magyarországi politikai helyzet bírálói nem érik meg a 2006. után kialakult alkotmányossági válság lényegét, amikor megkérdőjeleződött a demokratikus politikai rendszer hitelessége. Gyurcsány Ferenc hírhedt beszédének napvilágra kerülése után 3 és fél esztendő nem volt elég a kormányválság rendezésére. A válság megrendítette a köztársasági elnöki pozíciót. Az elnök, Sólyom László, az Alkotmánybíróság intézményének létrehozója, egykori elnöke, a kialakult politikai helyzetben nem tudta alkalmazni az általa létrehozott ún. láthatatlan alkotmányt. Ennek az a lényege: nem lehet, de nem is szükséges minden jogi helyzetet alkotmányos keretbe foglalni, hiszen azért került létrehozásra – megfellebbezhetetlen szakértőkből – az alkotmánybíróság, hogy vitás helyzetekben megnyugtató döntést hozzon. Amikor sűrűsödni kezdtek magán a grémiumon belüli nézeteltérések az alkotmány értelmezése körül, már kezdett megintogni ez az intézmény, amely arra épült, hogy nem szó szerint értelmezhető esetekben is alkalmazkodnia kell a politikai feleknek az alkotmányhoz. Amikor, 1990-ben, az emlékezetes taxis sztrájk idején a köztársasági elnök, Göncz Árpád csak a hadsereg főparancsnoki voltáról szóló cikkely egyik mondatát vette figyelembe, kitört az első alkotmányos válság. Ez többször megismétlődött, például a népszavazás intézményének érvényességéről folytatott szakmai viták alkalmával, stb. Csúcspontjakor, 2006 októberében, a köztársasági elnök egyértelmű felszólítására, amelyet a „láthatatlan alkotmány” szellemében fogalmazott meg, sem mondott le a miniszterelnök. Az akkori ellenzék körében megérlelődött a gondolat az 1989-ben „kijavított”, egykori szovjet típusú alkotmány megváltoztatására. Az alkotmány alaptörvényévé minősítése szimbolikusan is magán viseli ezt az elképzelést. Az alkotmányozáshoz, azaz alaptörvénykezéshez szükséges parlamenti többség megszerzése után egyenes út vezetett a jogi változtatásig. Az ország új jogi fundamentuma alkalmas arra, hogy a „láthatatlan alkotmány” értelmezéseinek elmentmondásossága, lassúsága, nehézsége után lehetőleg mind több felmerülő, emberi alapjogként értelmezhető kérdés konkrét megválaszolásának kiün-

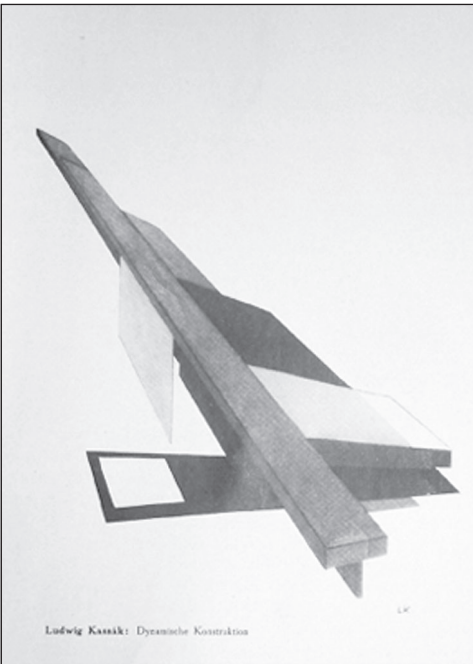
dulópontjaként szolgáljon. Ez magával hozza az alaptörvény időnkénti megváltoztatásának igényét. Így került sorra napjainkban Magyarország alaptörvényének immár negyedik módosítása.

A módosítások ellenzői nyilvánvalóan politikai okokból szólnak meg. A változtatások túlzott gyakoriságát és hatalmi szóval, azaz a régi alkotmányban is rögzített minőségi többséggel történő megváltoztatását kifogásolják. Keveset szólnak az éppen bekerülő új paragrafusok tartalmáról, mert azok még ellenzék politikai meggyőződésük számára is elfogadhatóak lennének. A felfrissített alaptörvény különbséget tesz a család fogalmának értelmezésekor a házasságban élők és az együtt élők, valamint az azonos- és a különeműek családi közössége között. Szigorítja a hajléktalanok életvitelének megítélését. Szabályozni kívánja az állami támogatással diplomát szerettek kötelezettségeit. Megváltoztatta a vallásfelekezetek alapítására vonatkozó alapelveket. Egyenlő, elitelő hangsúllyal szól a szélsőséges diktatúrák jelvényeinek betiltásáról. (A tilalmat bírálta az alkotmánybíróság). Általános gyakorlati elvként az alaptörvény tételait a parlamenti, minősített többség állásfoglalásának veti alá, nemcsak a kvalifikált jogutódoknak, akik kétségtelenül sokszor előrelátóbbak, szakmailag hitelesebbek, nemzetközileg – különösen az atlanti térségben – elfogadottabbak. A mai magyar alaptörvény-alkotás nemcsak az anticipált jövőnek, a teoretikus jogalkotás követelményeinek, hanem a mindennapi politikai szükségletek kielégítésének is meg kíván felelni.

Az ország nemzetközi megítélése

A Magyarországot bíráló foglalkozó szerzők első sorban az Európai Parlament szocialista illetve liberális politikai körök támogatói közül rekrutálódnak. Erősen túltreprezentáltak közöttük a magyar vagy magyar származású – most ne firtassuk, milyen okokból – éppen külföldön élők. Egyes hazai elemzők szerint körülbelül 8–10 szentélyes tollforgatóról van szó.

A nyugati, láthatóan politikai okokból bírálók mellett meg kell említeni a szomszédos országok politikusainak és politikai közvéleményének reagálását. Az Orbán-kormány kétharmados többsége és ebből fakadó akcióképessége kétségtelen elismeréssel töltötte el őket. Szlovákiában Robert Fico kormányát biztos parlamenti többség támogatta. Romániában Victor Ponta-nak meg a Fidesz–KDNP-ét is meghaladó, 72%-os többséget sikerült szereznie. Lengyelországban szintén biztos parlamenti többsége van a kormánynak. Valamiféle kommunizmus utáni politikai mintakövetés alakult ki. Ez első sorban a nyugati tí-

Kassák Lajos: Dinamikus konstrukció

pusú demokratikus és főleg szociális (!) rendszer adaptációs válságának fogható fel, függetlenül attól, hogy éppen milyen jelző van írva a kormányzó pártok cégérére. A kormányokat olyan szociális okokból elégedetlen tömegek hozták hatalmi helyzetbe, amelyekről nem idegen a nyugat-ellenes patriotizmus-nacionalizmus. Ennek a szituációnak vesztesei lehetnek a kisebbségek, például a magyarok Szlovákiában és Romániában, mert, ahogyan a szlovák köztársasági elnök kijelentette: ők az iskolai rendszer központosításával, államosításával, ami – szerintünk – a magyar nyelvű iskolai hálózat visszafejlesztéséhez vezethet, csak a magyarországi Fideszt követik...

Hóvihar tépázta ünnepnapok

A március 15-ével kezdődő hosszú hétvégét beárnyékolta az időjárási katasztrófabhelyzet. Természetesen, csakúgy, mint a 2006. augusztus 20-ai budapesti tornádó idején, most sem maradt el a hangos ellenzéki felelősségkeresés. Bizonyítva, hogy a politizálásnak megvannak az irányzatoktól független törvényszerűségei. Az elmúlt években létrehozott munkacsoportja elé mi megszervezet – megfelelő eszközök hiányában – csak csökkenteni tudta tízezrek szenvedéseit az ország-utakon. Ausztriában nem szüntették meg politikai hasznosulásból a hadkötelezettséget. Felismerve, hogy globális világunkban nem csak háborúzáshoz kellenek mozgósítható, kiképzett tömegek, és megfelelő eszközök, hanem az állam és polgárai általános biztonsága szavatolásához is. SZABÓ A. FERENC

Marosvásárhelyi március Talán nem is annyira fekete

A szinte lebeszélően el-eleredő tavaszi eső sem tudta feloszlítani az előzetes várakozásokat jóval meghaladó tömeget – a szervezők bejelentése szerint közel 30 ezer embert –, a március 10-én Marosvásárhelyen tartott, Székely Szabadság Napja elnevezésű autonómiatüntetés résztvevőit.

A főszervező, a Székely Nemzeti Tanács az 1854. március 10-én kivégzett székely vértanúk emlékének adózva honosítaná meg Erdélyben a Székely Szabadság Napját. A Makk-féle összeküvés tagjaként a három vértanú – Bágyi Török János kollégiumi tanár, Martonosi Gálfi Mihály ügyvéd és Nagyvárad Horváth Károly földbirtokos – az elbukott magyar forradalom és szabadságharc lángját próbálta újjáéleszteni a nemzeti önrendelkezés jegyében, amikor az osztrák hatalom lecsapott rájuk.

Az SZNT elnöke, Izsák Balázs 2013. január 6-án kelt közleményében szólította fel részvételre az erdélyi magyar történelmi egyházak vezetőit és gyülekezeteit, a hazai magyar pártokat és szervezeteit. „Legyenek részesei a szervezésnek, hozzunk közös döntéseket, hogy például értékű összefogással sorakozhasson fel a székelység, de egész Erdély magyar közössége is a székely autonómia, a nemzeti önrendelkezés zászlaja alá” – állt az SZNT felhívásában. Bekapcsolódott a szervezésbe az Erdélyi Magyar Néppárt (EMNP), az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) és a Magyar Polgári Párt (MPP) is. Sokáig úgy tűnt, végre hiánytalan lesz a magyar részvétel. Az RMDSZ Szövetségi Képviselők Tanácsának február végi ülésén azonban az RMDSZ vezetőit elutasították mind a Szé-

kely Szabadság Napja meghirdetésének gondolatát, mind pedig a tüntetésen való részvételt, azzal az indokkal, hogy az RMDSZ nem lesz az SZNT vagy az EMNP utánfutója.

Toró T. Tibor, a néppárt elnöke „szemforgató-nak” nevezte, hogy az RMDSZ egyes politikusai az autonómia kérdésében elutasítják a részvételi demokráciát. „Amikor 2009-ben a kormányból ideiglenesen kikerült RMDSZ egyes tisztségviselőinek állását kellett megvédeni, maguk is utacára szólították a közösséget” – emlékeztetett a politikus. Bíró Zsolt, az MPP elnöke is elítélte az RMDSZ álláspontját: „Miközben választások sorozatát nyerte az RMDSZ az Együtt az autonómiáért szlogenel, ma azt kell megtudnunk, hogy nem vehetnek részt egy olyan megmozduláson, amelynek nem ők az ötletgazdái.”

Az SZNT igyekezett békítő hangnemben kezelni az RMDSZ csúcsvezetésének álláspontját. Izsák Balázs szerint a Kelemen Hunor RMDSZ-elnökkel folytatott párbeszéd ennek ellenére folytatást ígér. „Területi autonómiát akarunk. Azt is akarjuk, hogy Székelyföld önálló közigazgatási egységgé váljon, és megkérdésünk nélkül, akaratunk ellenére ne hozzanak mások döntést a mi jövőnkéről. A sikeres és hatékony fellépés érdekében legyen ez a két hét a székelyek békéjének ideje, a pax siculica” – mondta a tüntetés előtt Izsák Balázs.

Marosvásárhelyen a tömeg közfelkiáltással fogadta el a román kormánynak címzett petíciót. A dokumentumban területi autonómiát követelnek Székelyföldnek, továbbá, hogy a Székelyföld alkosson önálló fejlesztési régiót az

Folytatás a 3. oldalon

20 éve kibővített Magyar Népcsoporttanács Mérleg és távlatok

A Minisztertanács és a Parlament illetékes bizottsága döntésének köszönhetően a Bécs és térségében élő osztrák honosságú magyarok – a burgenlandi magyarok mellett – 1992-ben elnyerték a népcsoportkénti elismerést. Ennek megfelelően nyolcra 16-ra emelték a népcsoporttanács tagjainak számát. Ebben az összetételében húsz évvel ezelőtt, 1993. március 25-én tartotta alakuló ülését az új Magyar Népcsoporttanács. A változás nem váltotta ki a Burgenlandi Magyar Kultúregyesület otzatlán lelkesedését. A Népcsoporttanács, mint közös működési terület mégis lehetővé tette a burgenlandi és bécsi magyarok közötti értelmes együttműködést. Képviselőik úgyszólván összeegyezték, természetessé vált az együtt haladás és-cselekvés. Az Osztrák Rádió-Televízióhoz hasonlóan, amelynek adásaiban, az utóbbi években mindkét térség figyelembe részesül. Ebből ítélve sikeres integrációról beszélhetünk, a népcsoportkénti elismerés a településterülettől függetlenül a magyar népcsoport javára vált. Az a tény, hogy a Központi Szövetség a többi tartománybeli magyar egyesületeket is egybefogja, jelzi a kitűzött elismerés hatásfokát. Ennek következtében létrejöttek a fennmaradást célzó keretek; mindazonáltal mégis azon múltott, ill. múlik sok minden, hogy az érintettek mindezt beolvadsként vagy pedig az integrálódásként fogják fel, vagyis mire törekednek.

A húsz év megmutatta, hogy bár adva vannak a politikai-jogi, ill. finanszírozási előfeltételek, sajnos még sincs biztosítva a népcsoport zavartalan fennmaradása. Éppen ezért öröndetes kezdeményezések vélté a magyar népcsoport az 1976. évi népcsoporttörvény módosítására vonatkozó

kezdeményezést (2009), és ezt kifejezésre is juttatta. A népcsoport tagjai aktívan közreműködtek a törvényt módosításra hivatott munkacsoportokban. Jelen sorok írója a Népcsoporttanács elnökeként nagy esélyt látott a meghirdetett program megvalósítására. Éppen ezért mindent elkövetett annak érdekében, hogy mind a Kancellária felé, mind pedig a Népcsoporttanácsban kellő meggyőző erővel hasson. Több szakaszban kerültek kidolgozásra javaslatok, amiket a strukturális és jogi kérdések államtitkárja elé terjesztettek. Bizonyos bizakodásra azért is volt ok, mivel a karintiai helynévtáblák körül elhúzódó viszály megoldásából kifolyólag Dr. Josef Ostermayer mint illetékes államtitkár a helyzet embereként lépett fel. Ő pedig szövetségi szinten olyan új népcsoporttörvény megalkotása érdekében szállt síkra, amely a népcsoportok számára tényleges távlatokat nyitott volna.

A Magyar Népcsoporttanács a tanácsok hatáskörének tényleges kiépítésében látott hosszú távon megoldást, s ebben – úgy tűnt – összhangban van a kezdeményezéssel. Sokéves tapasztalat alapján azonban hátrányként jelentkezett, hogy a népcsoportok reprezentatív képviselő nélkül a mindenkor politikai függvényében továbbra sem dönthetnek önállóan saját ügyeikben. Szükséges tehát, hogy a jelenlegi, tanácsadó testületkénti szerepükön túlmenően további illetékességgel bővíljen hatáskörük. A Magyar Népcsoporttanács ezen álláspontja megerősítést nyert azáltal, hogy a törvénytervezet-hoz csatolt magyarázatokban fő állásfoglalásaként olvasható:

Folytatás a 3. oldalon

Határok nélkül

A CORVINUS KÖRÖK JUBILEUMÁRA

Huszonöt évvel ezelőtt, 1987. december 11-én Sopronban megalakult a Magyar – Osztrák Corvinus Kör, majd '88. márciusában Bécsűjhelyen partner szervezete, az Osztrák – Magyar Corvinus Kreis.

Előzmények

Magyarországon 1987-től vált lehetővé nyugati országból is partner települést választani. Ezt akkor, szeptemberben közölte velem *Keresztény Richárd*, aki az addig egyetlen engedélyezett „civil” szervezet, a Hazafias Néprfront városi titkára volt. – Fontos szempontnak tartottam, hogy olyan várost kell választani, amelyiket valamilyen történelmi szál fűzi Sopronhoz, ahol hajlandóak az együttműködésre, amelyik nincs messze, nem csak protokoll-, hanem mindennapi kapcsolatok lehetnek. Tekintettel arra, hogy a bécsűjhelyi *Rössle Berta és Karl* 1987 augusztusában két hétig vendégül látott Bécsűjhelyen (akkor még Magyarországról nem volt egyszerű a kiutazás) és megismertettek a város történelmével és nagyon sok emberrel, számomra egyértelmű volt, hogy ezt a várost kell választanom: Soprontól alig 40 km-re fekszik, Sopron „ellenében” alapították 1196-ban (a soproni várspánsággal szemben Ausztria ezen a vidéken védtelen volt), később a XIX. században a Bécsűjhelyt pusztító tűzvész után a soproniak több ezer ezüst forinttal segítettek az újjáépítést és ezt a két várost 1847 óta vasút is összeköti. A bécsűjhelyi várban őrizték és a főtéren végezték ki a nemesi felkelés két vezetőjét: Zrínyi Pétert és Frangepán Ferencet (hamvaikat a dóm fala őrzi), a vár (azóta róla elnevezett) tornyából szökött meg II. Rákóczi Ferenc.

Ha a Rössle házaspár nem hív meg, akkor nem Bécsűjhellyel alakult volna a határon átnyúló „mozgalom”!

Honnét ered a körök elnevezése?

Úgy gondoltam, olyan nevet kell választani, amelyik mindkét nyelven kiejthető, ismert, elismert személy neve.

Mátyás király Sopronból indult Ausztria meghódítására, de Bécsűjhely két és fél éves ostromzár után adta meg magát és ekkor Mátyás igazi humanistaként, értékelve a helyiek hősiességét, a várost megerősítette kiváltságaiban, újabb jogokkal ruházta fel és mindent „megpecsételte” egy 81 cm magas aranyozott, zománcherakásos ezüst kehellyel (Corvinus-kehely), amely ma is a város egyik jelképe. – Nevét négycsillagos szálló és körút őrzi; a megadás évfordulója mindig ünnep Bécsűjhelyen.

Az előbbiekből következett a körök elnevezése:

Mátyás latinosa neve, *Corvinus*. Németül is kiejthető, Ausztriában is ismert.

Mi volt a cél?

A népi diplomácia eszközeivel, alulról „építkezve”, családok, egyesületek kapcsolatán keresztül erősíteni a két város, a két ország kapcsolatát, a fizikai határok könnyítését, lebontását.

Mindkét városban párhuzamosan kört alakítani, összehangolt munkaterv szerint dolgozni. Nem egyoldalúan: mi magyarok szeretjük az osztrákokat – hanem kölcsönös tisztelettel együttműködni. A hetvenes évektől a bécsűjhelyiek kedvelt bevásárló – szolgáltató városa volt Sopron. Példaként mindig elmondtam: ha bécsűjhelyiek eljönnek Sopronba, ne csak a Várkerület üzleteit ismerjék, hanem a helyi családok hívják meg őket kávéra, mutassák meg a belváros műemlékeit, sétáljanak a Lövérékben. Ugyanígy, ha soproni családok mennek Bécsűjhyre az ottaniak legyenek a házigazdák.

Ez Kelet és Nyugat között egyedülálló újdonság volt abban az időben.

Mi következett ezután?

Régebbi munkahelyemről ismert bécsűjhelyi *Franye házaspárral* kirándulva megkérdeztem *Márit*, aki a Bécsűjhely-Teresienfeld-i iskola igazgatója volt: a szülőkön keresztül szervezne-e baráti kört? Ő inkább *Stefán* javasolta (aki az ÖAMTC osztályvezetője és nemzetközi kapcsolatok felelőse volt), kérdezem meg őt. (Ha nem őket kérdezem, akkor Stefan sem lenne elnök.) Stefan Franye egyetértett javaslatommal, a vázolt célkitűzésekkel és lelkesen hozzáfogott a bécsűjhelyi szervezéshez. Eközben Rössle Berta néni a bécsűjhelyi kereskedők, iparosok körében népszerűsítette elképzelésemet.

1987. december 11-én a soproni *Corvinus Kör* alakuló összejövetelén már a szerveződő bécsűjhelyi *Corvinus Kreis* öttagú vezetősége Stefan Franye vezetésével részt vett és megerősítette a majdani együttműködést.

A Corvinus Kör megalakulását nagy figyelem kísérte, magyar és osztrák újságok, rádióriportok ismertették közös tevékenységünket. Mindet felsorolni lehetetlenség, csak néhányat: közös kerékpár-túrák, „zenélő csarnok”, soproni és ausztriai vásárokon kölcsönös megjelenés, rendőrség–csendőrség sporttalálkozó, a magyar rendőrség IPA-tagsága, osztrák és magyar Corvinus-települések megismerése, bekapcsolása (Magyarországon 20, Ausztriában 12 település, Zala megye és Alsó-Ausztria tartomány), kamarák közötti kapcsolat, nemzetközi veteránautós túrák (Corvinus Oldtimer Classic), gasztronómiai bemutatók (Corvinus-tál), „hármask-városi” kapcsolat Bécsűjhely–Kismarton–Sopron között, nyelvi tanfolyamok-táborok a *REVI*-vel közösen (USIS,USP) stb.

Az alakuláskor kitűzött végső célt, a fizikai határok felszámolását Magyarország schengeni csatlakozásával elértük. A települések, szervezetek, vállalkozások együttműködése az Európai Unió keretében akadálytalan, a családi kapcsolatok már önállóan működnek. – Meglátásom szerint mind a magyar Kör, mind az osztrák Kreis összeforrott baráti társaság.

SZALAY CSABA

a Corvinus Körök kezdeményező- alapítója

Bécsi versmondó sikere Budapesten

Budapesten a **Vörösmarty Mihály Ének-zenei Nyelvi Általános Iskola és Gimnázium** március 7-én 18. alkalommal szervezte meg a hazafias versek **budapesti szintű versmondó versenyét. Az egybegyűlt 120 fiatal és tanáraik egy része Szlovéniából, Szlovákiából, ill. Ausztriából, a Bécsi Magyar Iskolából érkezett.**

Dr. Járainé Bősze Gabriella iskolaigazgató szavaival az 1996-ban életre hívott rendezvény idei helyszíne a Magyarság Háza a Halászbástya és a Mátyás templom történelmi közelségében volt.

A négy korosztályban megrendezett versenyen az 5–6. osztály és hasonló felosztásban két-két évjárat közösen vetélkedett, föl az érettségi osztályok szintjéig.

A zsűritagságot jeles közéleti személyiségek vállalták: Császár Angela színművész, Kiss László főszerkesztő (Versmondó), a Nagy László örökségét gondozó Nagy András, Szlotta Judit rádióbemondó, Vasy Géza író, volt írószövetségi elnök.

A négy korosztály első helyezettje a teljes közönség előtt mondhatta el újra választott versét. Jó versválasztással és szövegmondással hívták föl magukra a figyelmet a rimaszombati és a lendvai fiatalok.

A Bécsi Magyar Iskolát képviselő Tök Tamás 9. osztályos tanuló *Magyari Lajos: Van olyan föld* című versével a **Lakitelek Alapítvány egyik különdíját érdemelte ki.**

TÁJÉKOZTATÓ

Az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége azt az elvet vallja és azt a gyakorlatot alkalmazza, hogy a nem osztrák honosságú magyarok is épüljenek be a meglévő egyesületi keretekbe, vegyenek részt a közösségi munkában, gyermekeik – az adott körülményeknek megfelelően – részestüljenek magyar oktatásban, történetesen a Bécsi Magyar Iskolában. (Bécsi Napló 2012/6. szám)

TÁMOGATÁSI KÉRELEM

Támogatási akciónk 2002. júniusi beindítása óta – ide értve az Örség naptárunk révén átutalt adományokat – a Bécsi Napló 2013/1. számában közzétett 76.508,01 euró összeg 2013. március 20-ig az alábbi hozzájárulásokkal növekedett:

Bencsics Dr. Miklós	20,00	Gálos Dr. Tibor	50,00	Kocsis Béla	50,00
Csernay Dr. Árpád	30,00	Györi Dr. Vilmos	50,00	Lengyel Mag. Ferenc	20,00
Demeter Györgyi	20,00	Horváth Gábor	30,00	Miller-Aichholz Isabella	50,00
Dombi Csaba	35,00	Kálmán Gizella	20,00	Schenk Gabriella	25,00
				összesen:	400,00

A támogatások eddig befolyt teljes összege 76.908,01 euró.

Hálás köszönet mindazoknak, akik támogatásukkal lehetővé teszik a Bécsi Magyar Otthon fenntartását, mely a legkülönbözőbb rendezvények, társas összejövetelek mellett a „Bécsi Magyar Iskolának” is otthonul szolgál.

Deák Ernő elnök,

Albert László főtítkár,

Kántás János pénztáros

További támogatások az alábbi bankfolyószámlára utalhatók át: P.S.K., A1010 Wien, Georg Coch-Paltz 1, Bankleitzahl/Bankirányítószám 60000, Zentralverband Ungarischer Vereine und Organisationen in Österreich, kontószám 7255731 – IBAN AT55 6000 0000 0725 5731 – BIC OPSKATWW

A Napló postája

Áldás az Áldos-panzióra

– Kollégák, ez most lazítás lesz – így invitált bennünket *Deák Ernő*, lapunk, a Bécsi Napló felelős szerkesztője *FARÁDRA, a Csornától csak kőhajításnyira fekvő községbe* egy kis kikapcsolódásra, találkozáásra, megbeszélésre, de mindenekelőtt *kulináris gyönyörökre, megsüvegelésre méltó borok kóstolására. Vendéglátónk az Áldos-panzió tulajdonosa, elismert borász, borszakértő, nyugalmazott tanár, a helyi általános iskola egykori igazgatója DR. NÉMETH FERENC volt. Az est során a nemes boroknak jutott a főszerep, és melléjük, hozzájuk társultak a kitűnő, finomabbnál finomabb falatok. Már a belépésnél éreztük, itt minden együtt van ahhoz, hogy a véletlenül betérő, de a törzsvendég, vagy az éppen kedves invitálást élvező meghívott jól érezze magát. Akinek pedig szeme, szíve nyitott a szépre, a tökéletes harmóniára, az nemcsak jól érezheti itt magát, hanem rögvest otthon is.*

Az Áldos-panzió mindent nyújt, amit korunk embere elvár, ha kikapcsolódást, pihenést keres, vagy éppen valami teljesen másra vágyik, mint amit otthoni környezetében talál. Lehetetlen felsorolni az itt kínált lehetőségeket, de azt azért meg kell említeni, hogy a kiváló konyhán, a kényelmes szobákon kívül, amelyekben 42 személy számára van hely, minden igényt kielégítő fitness-terem, horgásztó, terasz várja a látogatókat. Konferenciatermük a legkülönfélébb rendezvényeknek megfelel, a baráti összejövetelektől kezdve a név- és születésnapj ünnepségekig, társas találkozóig egyaránt. Így aztán jobb helyre nem is kíváncsozhattunk volna.

Deák Ernő és a panzió tulajdonosa, valamint annak lánytestvére, DR. NÉMETH MÁRIA közeli ismerősök, így a találkozó mindjárt baráti hangulatban indult. Ahol együtt vannak a szerkesztőség tagjai, akik minden második hónapban azon munkálkodnak, hogy az olvasóknak, akik a Bécsi Napló esetében a világ minden kontinensét képviselik, színvonalas, a legtöbb igényt kielégítő olvasnivalóval szolgáljanak, elkerülhetetlen, hogy

ne szóljanak az újságról, a szerkesztésről, a következő lapszám anyagairól, de most valóban első-sorban az együttlétén, a baráti találkozáson volt a hangsúly.

Jóféle falatokban és nem különben kitűnő borokban nem volt hiány. DR. NÉMETH FERENC minden szavával, mondanivalójával bizonyította odaadását vállalt feladata iránt. No meg azt is, hogy csak az igazán szívvel-lélekkel, türelemmel és önfeláldozással végzett munka hozza meg gyümölcsét. Ezt igazolja az egész panzió, ahol az ősiség találkozik a mával, minden a magyarság kultúrkincsét képviseli az épület tervezésétől a berendezésig, étkezletektől a tálalási szokásokig. Külön élmény tulajdonos-házigazda előadása a borokról, a borfajtaikról, az ősi, hagyományos szőlőmín-táktól a napjainkban kinemesítették és meghonosítottakig, a borívás kultúrájáról, a szőlészet munkafolyamatairól megfűszerezve történelmi anekdotákkal, legendákkal. Borkóstolóhoz remek aláfestés.

Ez esetben a négyféle fehér- és hétféle vörösbor mellé járultak a kitűnő ételek, a fűszeres vaj csészárszemlyével, a feketeerdei sonka körtével, a sütitők-krémléves szalonnakockákkal, a tengeri halfilé kapormártással, sült burgonyával, a mangalicasült gombaöntettel burgonyakrokettel, a sajttal szőlővel, mazsolával, a csokiorta meggyel, tejszínnel. Végigtettük, végigélveztük, végig álltuk a sarat. No, de ezt nevezte főszerkesztőnk lazításnak?

A végén pedig dalra is fakadtunk, mert mint megtudtuk, a házigazda a napokban ünnepelte 70. születésnapját. Talán a jó bor, talán az őszinte ügybizalom, a fáradhatatlan munkálkodás, vagy mindez együtt tenné, de ki mondta volna?

Isten éltesse hát sokáig, és akkor még sokszor lehetünk együtt mi is vele, no és vendégeik ugyan-csak, akiknek elégedettsége a legnagyobb köszönet számára. Mi már akkor, ott elhatároztuk, hogy májusban ismét ellátogatunk ide, a legközelebbi szerkesztőségi összejövetelt itt tartjuk. Addig is legyen áldás az Áldos-panzió!

Benyák Mária

Márciusi napok Bécsben

10-én, vasárnap **több mint ötszázan tüntettek a székelyföldi autonómia mellett:** a menet 15 órakor indult a Szt. István székesegyháztól a román nagykövetség elé, ahol az előzőleg felolvasott petíció átadására került sor – a konzul vette át. A szolidaritásnak impozáns megnyilvánulása, különösen abban az időztítésben, hogy a világ magyarsága egyidejűleg mozdult és üzent az erdélyi/marosvásárhelyi kezdeményezőknak

13-án, szerdán, a **Nagykövetségen fogadás** keretében emlékeztek az **1848/49-es eseményekre** a zsűfolásig megtelt Márványteremben. Ünnepi szónok **dr. Rétvári Bence parlamenti államtitkár** volt. A keretműsört követően került sor a fogadásra magyaros ételek és italok bősége közepette. **Szalay-Bobrovniczky Vince nagykövet** meglelégedéssel állapította meg, hogy a magyar egyesületek és szervezetek, egyházi közösségek csatlakoztak a meghíváshoz s ennek köszönhetően együtt ünnepeltek az ausztriai magyarok.

Ugyancsak 13-án, a nagykövetségi fogadás előjátéaként 16 órakor Bessenyei szobrának megkoszorúzására került sor a Weghuber parkban. **Erre az „Europa“-Club invitált. Az ünnepi beszédét dr. Smuk András** vállalta.

A pesti forradalom kitörésének napján 15-én, pénteken, a **Központi Szövetség is koszorúzott, majd pedig emlékezést rendezett a forradalom és szabadságharc 165. évfordulójára** a Bécsi Magyar Otthonban. **Dr. Lackner Lajos, a debreceni Déri Múzeum igazgatója** tartotta az ünnepi beszédét, a Bécsi Ma-

gyar Iskola diákjai **szolgáltatták a keretműsört.** A két részre tervezett ünnepi rendezvény második felében Lakner Lajos ismertette Balogh Mihály A költő és a város Petőfi Kunszentmiklóson című könyvét.

A **15-i koszorúzással egy időben mintegy 30–50-en tüntettek a Nagykövetség épülete előtt. Dr. Rásky Béla, a Simon Wiesenthal Intézet igazgatója** kezdeményezte és szervezte a megmozdulást az Orbán-kormány ellen. A tüntetésen részt vett többek között **dr. Baumgartner Gerhard, a bécsi Iskolaegyesület (Schulverein) elnöke** is.

Az alsóöri öregiskolában a Magyar Média- és Információs Központ (UMIZ) rendezésében szintén március 15-én került sor március idusának megünneplésére. Az ünnepi műsort **dr. Radics Éva** állította össze és taníttatta be. Együttal ő tartotta az ünnepi beszédet. **Közreműködött Binder Gyöngyi, Balogh Máté, Bodó Jutas, Bodó Kinga, Bodó Tuzson, Bodó Zalán, dr. Bodó Zsombor, Höfler-Bacsó Katalin, DI Hubbes Anamária, Kacsó Emese, Kacsó Konrád, Kellner Csaba, Mag. Kelemen László, Mag. Leczki Zsuzsa Papp Zsombor és dr. Radics Jenőné.** A gygyvennyolcas dalokat a szereplőkkel együtt énekelte a közönség.

A **Genfi Magyar Egyesület** március 17-én, vasárnap ökumenikus istentisztelet után 12.30 órai kezdettel rendezte meg emlékező ünnepségét. **Ünnepi előadó volt Bitskey István dr., egyetemi tanár Debrecenből;** zongorán játszott **Kukurelly György,** verset mondott **Ferencz Rita** Gertrúd.

Magyar–Osztrák Nyugdíjtanácsadó Napok

Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság és az Osztrák Nyugdíjbiztosítás – Pension-sversicherung Österreich – a nemzetközi nyugdíjszakmai együttműködés keretében **Magyar–Osztrák Tanácsadó Napokat** tart **2013. április 16-án Eisenstadtnban, 17-én Bécsben.**

A szervezők a rendezvényt azoknak ajánlják, akik Magyarországon és Ausztriában is dolgoztak, vállalkozóként, illetve egyéb jogcím alapján szereztek/szereznek magyar- és osztrák nyugdíjjogosultságot.

A Tanácsadó Napokon az érdeklődők személyre szóló tájékoztatást kaphatnak a nyugdíjjogosultságról, a nyugdíjba vonulás feltételeiről, az ügyintézési teendőkről, illetve – kérésre – a folyamatban lévő nyugdíjügyről is.

A rendezvényről, illetve az európai uniós rendeletek és a magyar nyugdíjtörvény alap-

ján történő nyugdíj-megállapításról és eljárásról további információk a **+36-1-270-81-07** -as telefonszámon és a www.onyf.hu weboldalon kaphatók.

HAUDINGER ISTVÁN S.K.

3. Nemzetközi Bartók Béla zongoraverseny Bécs, 2013. november 21–24.
Jelentkezési határidő: 2013. szeptember 30.
Részvételi díj: 30,- euró
Jelentkezés és részletes tájékoztatás: Béla Bartók Internationale Musikgesellschaft Österreich
Email: office@belabartok.at

MÁRCIUS ÜZENETE,

avagy 2013. márciusi gondolatok

A 2010-es választások gyökeres fordulatot hoztak a nemzetpolitikában is. Számomra teljesen egyértelmű volt – még ha akkori frakciótársaim közül egyedülként is –, hogy részt vegyek a 2010. június 4-i, Nemzeti Összetartozás Napja parlamenti ülésén, illetve később jó szívvel támogassam a magyar állampolgárság könnyített megadásáról szóló törvényt.

Szintén vagy tíz éve, európai uniós csatlakozási folyamatunkhoz illeszkedően, magam is egy új alkotmány megalkotását indítványoztam. Természetes volt hát, hogy ennek 2010-es folyamatában aktívan, de egy teljesen önálló, koherens, mind történelmi múltunk hagyományainak (pl. kétkamarás parlament), mind a mai, globális világhíhívásoknak jobban megfelelő (a polgárok munka-, szociális- és lakhatási-, a társadalom egészének pedig jogbiztonságát jobban garantáló) saját alkotmánytervezetet tettem le a parlament asztalára. (Sajnos, érdemi plenáris vitára – a sok, nyílt szakmai elismerés ellenére – nem került.)

Magam részben innen gyökereztetem óvatos fenntartásaimat is, hogy az egyebekben teljesen legitim kétharmados kormányzó, parlamenti többség mindig jól él-e jogával és lehetőségeivel? Noha sem az új alaptörvényt, sem az ún. média-törvényt nem szavaztam meg, mégis fontosnak tartottam, hogy ezek ügyében az országunkat érő igaztalan vádak ellen külföldön és más lehetőségeim szerint is fellépjek, tehát közös nemzeti becsületünket védjem.

Azt gondolom, hogy amíg egyik oldalról sok – nem azonnali cselekvést igénylő – ügyben hiányzik a valódi társadalmi és szakmai párbeszéd a kormányzat részéről (és szándékosan nem politikai erők, pártok közötti viszonylatokról szólok!), úgy másik oldalról nem történtek fontos ügyekben igazán határozott és egyértelmű döntések. Kifejezetten csak a nemzetpolitika terén nagy hiányosság-nak tartom, hogy – ha már nincs a felsőház hiánya miatt átfogó, intézményesített társadalmi érdekegyeztetés – a külhoni magyar állampolgárok nem kaptak passzív választójogot (tehát nem választhatók), ugyanígy problémás, hogy a hazai nemzeti kisebbségeknek választaniuk kell nemzeti identitásuk vagy pártszimpátiájuk között, ha szavazni akarnak, ugyanis csak egy szavazattal rendelkeznek.

A kétharmad döntési biztonsága és szabadsága számos területen még több nagyvonalúságot és eleganciát, erőteljesebb gesztusokat engedne meg. A rendszerváltozás óta eltelt bő két évtized után először van esély végre a valódi nemzeti értékek és érdekek szerinti nemzeti egyetértés megteremtésére.

Az elmúlt évtizedek alatt a magyar emberek az egész Kárpát-medencében meg tudták tartani azt a nemzeti önbecsülést, hogy a kelet-európai népek között elsőként küzdötték ki a demokratikus átalakulás lehetőségét és kezdték meg a nemzet háta- rokon átívelő lelki és kulturális újraegyesítését. A világszörványban élők elszakíthatósága érzése, a fennmaradás megőrzése – ugyan más módon –, de

legalább annyira fájdalmas és küzdelmesen nehéz volt számukra. Egy egészséges nemzetcsaládban viszont nagy szükség van az ezt is átélők tapasztalataira, ahogy a fiatalabbak erőteljes, változtató szándékaira és tetteire is. Ha Trianon, a II. világháború, majd 1956 összes borzalma és vesztesége után ennyien és így meg tudtunk maradni, miért kezdjük el mára szinte mégis felfalni egymást határon belül és kívül is, bárhol élünk? Tanuljunk inkább egymástól, a magunk korábbi hibáiból és becsüljük meg az igazi helytállókat, bárhol is éltek, élnek!

Végtelen szomorúsággal figyelem, hogy amikor végre látszólag a legtöbb hazai és európai feltétel, körülmény arra predestinálna bennünket, hogy a nemzetpolitikában a legszélesebb összefogást valósítsuk meg, akkor az elszakított országrészek, de a diaszpóra közösségek jó részében is éles belső küzdelmek zajlanak. Ennél is nagyobb bajnak tartom, hogy nemcsak a közösségeinken belüli, természetes különbségek, tendenciák adta egészséges verseny folyik, hanem ebben az anyaországi gyűlöletstruktúra sajnálatos exportálásának fájó nyomai is láthatók. Magam, amit ennek oldására, a konszenzusteremtés érdekében tehetek, mindent megpróbálok, hogy mindig tettem a KMKF fórumain is – talán nem egészen sikertelenül...

Ami közös célról végül semmiképpen nem mondhatunk le, ahol a folyamat végén mindenképpen teljes magyar nemzeti egyetértésre kell jutnunk az egész európai szintén, az az autonómia törekvések – területi, kulturális és személyi formáinak – képvisellete és támogatása elszakított közösségeink számára! Ha ebben nincs eredmény, lassan értelmét veszíthetik a szörványosodás, a demográfiai folyamatok, vagy az asszimiláció elleni terveink és tetteink is.

Fontos a nemzeti büszkeség, öntudat, de céljainkat – és ismét 1848-at hívom például – csak azokkal egyetértésben érhetjük el, akiről szól. Ezek pedig elsődlegesen a Kárpát-medencei magyar közösségek legitim civil társadalmi és politikai szervezetei. A soha fel nem adható párbeszéd további szereplői pedig Európa és a befogadó államok mindenkor vezetői és józan társadalmi erői.

Március a tavasz, a megújulás hónapja
Március 15. minden magyar ünnepe, nemzeti büszkeségünk és összetartozásunk szimbóluma. Van-e érvényes üzenete nemzetünk számára a XXI. század Európájában a 12. pont első sorának? „*Legyen béke, szabadság és egyetértés!*” Számunkra a gyarapodás biztonságát a béke alapozhatja meg. S ahogy gyertya nem értelmezhető lángja nélkül, úgy nem létezhet szabadság sem béke nélkül. S ha egy nemzetnek léteznek közös vágyai, célja, álmjai, úgy ezek sem valósíthatók meg egyetértés híján.

A nemzet egységét a kultúránk, nyelvünk gazdagsága, s az abban való egyetértés jelenti, hogy határoktól függetlenül ezen örökséget ápolnunk, továbbadnunk kell.

Csak az a nemzet képes és tud békében élni más nemzettel, aki büszke saját múltja és jelene telje-

sítményére, ahol az egyetértés egysége összefogásból is fakad.

Ha a ma Európája a gazdaság feladatai mellett XXI. századi küldetését úgy akarja megfogalmazni, hogy valamennyiünk uniója legyen, akkor a nemzeteken túl, a régiók, nyelvi, kulturális etnika közösségek együvé kovácsolójává is kell válnia. Amely nemzet múltját feledí, annak nincs, és nem lehet jövője. Ezért is fontos, hogy nemzeti összetartozásunkat jelentő ezen csillagidőben, emlékezünk és erőt merítsünk Petőfi szabadságszeretetéből, Széchenyi elszántságából, Kossuth igazságából, a 12 pont nemzeti közjót teremteni kész erejéből.

Budapest, 2013. március 12.

DR. SZILI KATALIN

Ausztria szembenéz múltjával

Március 12-én Ausztria Hitler általi megszállásának, ill. a Német Birodalomba való bekebelezésének 75. évfordulójára emlékeztek. A bécsi *Redoutensaal*-ba meghirdetett főrendezőnyre Dr. Heinz Fischer államelnök hívta meg a megjelenteket. Az óriásvászonra kivetített és az egész műsor alatt ismétlődő képek mintegy ízelítőt adtak arról, mi előzte meg az I. Osztrák Köztársaság „önkéntes” felszámolását. Erre vonatkozóan bizonyítékul szolgált a bécsi Hősök tere, ahol többszáz ezer ember személyesen láthatta, hallhatta, hogyan celebrálta Hitler az új Burg erkélyéről „hazája hazatértét” a Birodalomba.

Ma már – ha sokszor szemlesütve is – a hivatalos Ausztria szembe mer nézni a saját múltjával. Ebben rejlett Fischer államelnök példamutató beszéde nem csupán a 700 vendégnek, hanem együtt a képernyők előtt ülőknek is. Önvád nélkül sorolta fel az eseményeket, amik sorsszerűen sodorták az „önfeladásból” származó katasztrófába az *Ostmark*-ká degradált országot, államot.

Az ország lakossága – és ez tagadhatatlan – ha nem is egészen osztatlan, de kezdetben nagy lelkesedéssel fogadta „hazatérését” a Birodalomba. Nem pillanatnyi hangulatból származott az odaadás, hiszen már az I. világháború kimenetele azt a reakciót váltotta ki, ha már osztoztak a háborúban, osztozzanak a békében is: egyesülni Németországgal. Nem a szándékon múltott, hanem a békecsináló nagyhatalmakon, amik még a német név (*Deutsch-Österreich*) használatától is eltiltották Ausztriát. Végre – amint nyelvükben – hovatarozásukban is *németek* akartak lenni, mindamelllett a legtöbbben nem tartották életképesnek az örökös tartományaitól megfosztott országot, nem is beszélve Tirol és Stájerország déli részének elcsatolásáról.

Tény, hogy a lakosság túlnyomó többsége annyira várta a németeket, hogy még mielőtt német csapatok léptek volna Ausztria földjére, sok helyen már lelkesen kitűzték a horogkeresztes lobogót. Hitler pedig – micsoda szemfényvesztés! – ország világ előtt bizonyítani akarta az önkéntességet a híres, hírhedt népszavazás elrendelésével. Ennek megtartásával nyil-

vánvalóvá akarták tenni, hogy az *Anschluss* mellett 99,3% igen a lakosság őszinte szándékából fakadt. Az osztrák püspöki kar és a szociáldemokrata Karl Renner az igennel szavazásra buzdított.

Mindaz, ami a 1945-ben bekövetkezett összeomlásig történt elégséges volt, hogy az érintettek szembe forduljanak, akár saját múltjukkal is. Pedig a német hadsereg kötelékeiben harcoló katonák közül 247.000 esett el; a háború 35.000 polgári személy életébe került; 66.000 zsidót pusztítottak el. 130.000 embert üldöztek el. 20.000 felnőtt és gyermek lett az „euthanasia” áldozata; a cigányok 90%-a pusztult el a haláltáborokban. 9.500 ellenállót végeztek ki.

A fentebbi adatok felsorolása mellett Heinz Fischer államelnök beszédében kijelentette: az újjázülető Ausztriának, azaz a II. köztársaságnak is van szépséghibája, éppenséggel az ország múltjával kapcsolatosan. Az 1945. április 27-i függetlenségi nyilatkozat megfogalmazói mégis úgy látták, hogy a III. Birodalom első áldozata Ausztria volt, vagyis külső erők kényszerítették rá a nemzetiszocialista uralmat, Ausztriát tehát semmi felelősség nem terheli a gaztettek miatt.

Ausztriában a múlt század kilencvenes éveinek elejéig élt az „áldozat” mítosza. Azóta – nyilvánvalóan az osztrák identitás maradéktalan beérésével – eljutottak felelősség vállalásáig a nemzetiszocialista időszakban, és ezzel kapcsolatosan számos jóvátételi intézkedésig. Kevesen firtatják, de az 1995-ös EU-bélepítés biztosan felgyorsította a tisztulási folyamatot.

A II. világháborút követő átmeneti intézkedések után (többek között az állampolgári jogok gyakorlásának megvonása) aránylag hamarosan beilleszkedtek az új helyzetbe a korábbi rendszer csatlósai. A beilleszkedés a legtöbb esetben nem ütközött különösebb akadályokba, sőt, nem kevesen vezető pozícióba is kerültek. Az Osztrák Néppárt sem zárkózott el a volt párttagok befogadása elől, ellenben sok ezen léptek a Szocialista Párt tagjai sorába.

Ma már erről nyíltan írnak, beszélnek, Ausztria tehát szembesülten vállalja múltját és szerepét. Ezáltal könnyebb, őszintébb és elviselhetőbb a múlt árnyaitól megszabadultan élni.

PANNONICUS

Marosvásárhelyi március

Folytatás az 1. oldalról

uniós források hatékony felhasználása érdekében, s hogy Székelyföld legyen önálló közigazgatási régió. Követelik, hogy a román hatóságok szüntessék be a székely jelképek üldözését, a magyarjár beszéző emberek zaklatását és fenyegetését, tiltakoznak minden olyan közigazgatási átszervezés ellen, amely Székelyföldet román többségű régiókba tagolná. A dokumentum leszögezi: Székelyföld területi autonómiája nem sérti Románia területi integritását és állami szuverenitását, nem sérti a Székelyföldön élő román nemzetiségű polgárok érdekeit, sem Románia alkotmányát.

Sokat és szívesen hivatkozunk a katalán példára, valahányszor Székelyföld autonómiájának esélyeiről, a megvalósítás lehetséges módozatairól esik szó. Elsősorban a milliós tüntetésre, amely minden ellenérvet lesöpört az asztalról. Természetesen korántsem mindegy, mekkora tömeg nyomatékosit egy közösségi igényt, de alapvetően téves úton jár, aki csak abban gondolkodik: milyen létszámú tüntetést képtelen már agyonhallgatni az ügýtől idegen, vagy ahhoz egyenesen ellenségesen viszonyuló nyilvánosság.

Marosvásárhely előtt is visszatérő téma volt: vajon hányan leszünk? Aggódás, félelem, helyezkedési igyekezet bujkált e tapogatózások mögött. Olyan emberek kétségei, akik egyelőre jobban féltik a kevés meglévőt, mintsem kockára tennék azt az esetleges több reményében.

A Postaréten ünneplő és akaratlanvilnító tömeg tagjai ma már tudják: elszántságukkal nincsenek magukra hagyatva. És azt is tudják, hogy következőkor még többen leszünk. Például azokkal, akik most még kívártak, akik most az út széléről mérlegelték, csatlakozzanak-e a menethez – néhányan meg is tették –, de azokkal is, akik összeráncolt homlokkal igyekeztek elméleteket gyártani távolmaradásuk mellé.

Hogy az úgynevezett negyedik utasok ott lesznek-e legközelebb, még erősen kérdéses. Ami viszont egyértelmű, hogy az utcai jelenlét fegyverének alkalmazását ugyanúgy meg kell tanulni és tanítani, mint az egyéb érdekérvényesítési technikákat. Előbb talán az elméletet, könyvből, aztán mások gyakorlatát és tapasztalatait feltérképezve, de leginkább saját bőrükön, „megízelve” azt a semmihez sem hasonlítható érzést, amit egy nagy elhatározásnak a közösséggel együtt való képvisellete jelent.

Marosvásárhely magyarjainak zsigereiből aligha szívárgott el egy csapásra az 1990 fekete márciusa óta leülepedett félelem. A két kilométer hosszú méltóságteljes menet látványa azonban biztosan felébresztett valamit, amit 23 éve gondosan egyre mélyebbre igyekezett eltemetni bennük egy álságos érdekképviselői szerv, amelynek elemi érdeke volt beléjük sulykolni, hogy csak az RMDSZ képes megakadályozni a 23 évvel ezelőtti borzalmak megismétlődését.

CSINTA SAMU

20 éve kibővített Magyar Népcsoporttanács

Folytatás az 1. oldalról

„A népcsoporttanácsok polgári társadalmi modell értelmében alakulnak újjá. Egyidejűleg újra kell meghatározni és kibővíteni feladatkörüket valamint meg kell emelni autonómiájukat.”

Bármennyire öröndetes is ez a nyilatkozat, a törvénymódosítás szövegében alig lehetett felfedezni ennek nyomát. Érthető tehát, ha a népcsoportok körében nem talált egyöntetű fogadtatásra az előkészített anyag. Valójában miben is mutatkozott volna meg a népcsoportok érdekeit szolgáló autonómia hatékonysága?

Egyszerű kifejezéssel élve a Tanácsot a „representatív” (a népcsoportra nézve mérvadó) egyesületek képviselőiből kell jelölni és titkos szavazással megválasztani. A reprezentativitást a népcsoport ismérvei alapján kell megállapítani, és ezek figyelembe vételével a tanácsok számbeli összetételét transzparens módon a Kancellária szabályozza. A népcsoportok megválasztott képviselőjét a szövetségi kancellár erősíti meg tisztségében. A népcsoporttanácsok belső ügyeiket önállóan intézik. Ide tartozik a támogatási összegek kezelése és elosztása. Ezek természetesen kizárólag rendeltetésüknek megfelelően használhatók fel. Az évi költségvetésből származó pénz a népcsoportok képviselőinek döntése alapján közvetlen az egyesületeknek a Kancellária (vagy a pénzügyminisztérium) utalja át. Az egyesületek a támogatások felhasználásáról évenkénti elszámolással tartoz-

nak. Legfőbb ellenőrző szerv a számvevőség (*Rechnungshof*).

Az ügyvitel, ill. a feladatkörök közelebbi meghatározása további kidolgozást igényel.

A kibővített Magyar Népcsoporttanács húsz éves működése alkalmat adott arra, hogy Dr. Josef Ostermayer államtitkárral személyes megbeszélés keretében tárgyaljunk a nyitott kérdésekről. Dr. Ostermayer megismételte azon szándékát, hogy a népcsoportok több autonómiában részesüljenek. Ténylegesen ebben az értelemben nyilatkozott a támogatási összegek elosztásáról. A fentebbi célpontokkal kapcsolatosan nem helyezkedett elutasító álláspontra. Ha ezt így tekintjük, akkor ez az álláspontok közelítéseként fogható fel. Ezáltal viszont szabaddá válna az út az őszinte egyeztetésre. Dr. Ostermayer hangsúlyozta, kívánsága és célja, mindez összeütközések nélkül menjen végbe.

Ha feltételezzük, hogy a népcsoportokat érintő politika tekintettel van a népcsoportok érdekeire, a felfogásbeli különbségek kezelése és harmonizálása révén lehetséges a kiegyezés. Ez új távlatokat nyithat és önálló kibontakozást biztosíthat a népcsoportok életében. Dr. Ostermayer államtitkár ebben a kérdésben még egyeztető tárgyalásokat folytat a kormánykoalíció másik pártjával, az Osztrák Néppárt illetékeseivel, és reméli, hogy júniusig egyezség születik. Ő az optimizmusáról ismert.

DEÁK ERNŐ

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: Fetes Kata

(EU)

Tilos állatokon tesztelt kozmetikumok behozatala
Az Európai Unióban nem szabad többé forgalomba hozni olyan kozmetikumokat, melyek hatóanyagait állatokon vizsgálták.
Évente több mint százmillió állat pusztul el az élelmiszerek, a gyógyszerek és a kozmetikumok tesztelése miatt. Az állatkísérletek csupán 6%-át végzik gyógyszerkutatás céljából. A kísérletek egy harmada a kozmetikai ipar megbízásából történik.
Az Európai Unióban már 2004 óta tiltottak a kísérletek, de ez a rendelet csak az EU területén gyártott termékekre vonatkozott. Az alapanyagokat nem érintette. A törvény 2009-ben történt módosítása során az EU-ban gyártott összetevőkkel kapcsolatos állatkísérleteket is betiltották. Most ezt a tilalmat a beszállítókra is kiterjesztették.
Az Unió a 2007-ben megkezdett, alternatív megoldások kifejlesztését célzó támogatását továbbra is fenntartja. Az ilyen jellegű fejlesztésekre 2007-2011 között 238 millió euró állt a kutatók rendelkezésére.

The Daily Telegraph (UK)

Tűzveszélyes mosogatógépek Nagy-Britanniában
1999 és 2005 között 632 ezer Bosch mosogatógépet vásároltak a szigetországbán. Az elmúlt tíz évben ezek közül 270 gyulladt ki, és 14 okozott súlyos lakástűzet.
A Bosch cég minden igyekezete ellenére sem képes megtalálni az összes mosogatógép vásárlót, bár 850 ezer levelet küldött ki és 140 ezer vevő kapott telefonértesítést a hibáról. A gyártó adatai szerint, csupán az érintettek 1/4-ét sikerült figyelmeztetnie a veszélyre.
A vállalat szóvivője elismerte, hogy nagyon gyakoriak, de nem aggasztóak a tüzesetek. Szerinte, elenyésző a gyulladás veszélyének kitett gépek aránya. Csak az FD 790, valamint az FD 8504 gyártási számú mosogatógépek okozhatnak tüzet. A hiba a vezérlőegységben van. A Bosch cég szakemberei egy óra alatt ki tudják javítani a hibát.
Minden mosogatógép használnak azt ajánlják, hogy gépüket ne hagyják felügyelet nélkül dolgozni.
A cég támogat minden törekvést, amely a gépek nyilvántartásának javítását szolgálja és megkönnyíti a megvásárolt gépek fellelését.

leParisien.fr (FR)

Világhírű fizikusok és a mindennapi élet gépei
Einstein a relativitáselmélet kidolgozása mellett a hétköznapi ember számára oly fontos korszerű hűtőgép megvalósításán is gondolkodott.
A kor lassan teret hódító hűtőgépei életveszélyesek voltak. Hűtőrendszerük ugyan zárt volt, de ebben a rendszerben mérgező gázok keringtek. A mozgó alkatrészek miatt megkoptak a plombák és ez a rendszerben levő mérgező gázok, klórmetán vagy kéndioxid, szivárgásával járt. Ez életveszélyt okozott.
1926-ban egy, korábban használt hűtőgép technológiánál korszerűbbet akart alkotni segítő társával, Szilárd Leóval közösen. Einstein és Szilárd ötlete szerint a hűtés teljesen zárt rendszerrel történt. Minden mozgó alkatrész nélkül, csak a nyomás alatt levő gázokkal oldották volna meg a hűtést.
Az általuk kidolgozott hűtőgép nem volt életveszélyes, hanem határozottan környezetbarát. Sőt, rendkívül energiatakarékos, hatékony üzemeltetésű és tartós is.
Sajnos, Einstein és Szilárd hűtőszekrényre nem valósult meg. Együttműködésük eredménye negyvenöt szabadsalom lett, melyek legfontosabbjait megvásárolta tőlük a svéd AB Electrolux vállalat.

The New York Times (USA)

Egyetemista feltaláló
Joe Landolina a New York-i Egyetem harmadéves hallgatója. Mint minden fiatal, őt is vonzzák a számítógépes játékok. Ezekben az az eredeti, hogy a csata közben megsebesült harcosok, pillanatok alatt felépülnek vágott vagy lőtt seibeikből, ha használják a játékban levő gyógyszert.
Ezt az értetlenkedésre okot adó szert valósította meg Joe Landolina.
A jelenleg még „csodaszer”-nek számító **Veti-Gel** képes a sérüléseket azonnal bezárni és így a vérzést is elállítani. Az eddig elvégzett kísérletek azt bizonyítják, hogy a Vet-Gel eredményesen működik külső és belső égési sérülések esetén is. Felveszi a körülötte levő sejtek tulajdonságait és ezzel felgyorsítja a gyógyulási folyamatát. Külső felületi alkalmazás esetén a bőr tulajdonságait veszi fel. Gyors vérzéscsillapító hatása életmentő. A sérültek gyors ellátásában rendkívüli segítséget nyújt a mentőknek.

A készítmény forgalmazására egyelőre még várni kell, mert a feltaláló elsősorban az amerikai honvédelmi minisztériumtól várja a gyártási megbízást.

GOLOS ROSSII (RU)

Lehallgatható a Skype
Az orosz biztonsági szolgálat már évek óta képes lehallgatni a Skype-on folytatott telefonbeszélgetéseket. Meg tudják határozni a beszélgető partnerek pontos helyét. Nagy a valószínűsége annak, hogy ezt már időközben más országok is meg tudják tenni.
Szakértők azt gyanítják, hogy a lehallgatást segítő programokat a Skype megvásárlása, 2011 után építették be a programba. A *Vedomosztyi* című orosz újság arról tudósított, hogy a Microsoft 2011 májusában megvásárolta a Skype-ot, majd júniusban felajánlotta a Skype titkosítási algoritmusát a Szövetségi Biztonsági Szolgálatnak. Júliusban pedig már ismert volt a VoIP-kommunikáció lehallgatását lehetővé tevő szabadalom.
A Recording Agent alkalmazásával nemcsak lehallgathatók, és ellenőrizhetők a beszélgetések, de tárolhatók is. A program elrejtethető belső hálózatban, vagy akár egy router-ben is. Sőt lehet olyan szoftvermodul, amely folyamatosan figyel a telefonszerver és a hálózat közötti forgalmat és meghatározott időközönként rögzíti a szerver által meghatározható helyen.

The Washington Times (USA)

600 éves kínai pénzermék Kenyában
A chicagói Field Múzeum és az Illinois-Chicago Egyetem tudósai régészeti kutatásokat végeztek a Kenyához tartozó Manda-szigeten. Itt 600 éves lyukas középi réz és ezüst pénzerméket találtak. Az érméken Jungle császár neve olvasható, a tudósok úgy vélik ő bocsátotta ki a pénzeket.
Jungle császár uralkodási ideje 1403 és 1425 közé tehető, ő kezdte meg a Tiltott Város építtetését. A környező népekkel kapcsolatot tartott az Indiai-óceánon keresztül is. Tengernagya, Cseng Ho, akit a tudósok a kínai Kolumbuszként is emlegetnek, több felfedező utat tett.
Az érmék felfedezése arra utal, hogy Kína és az Indiai-óceán körül élő népek, kereskedelmi kapcsolatban álltak egymással. Jungle császár halála után nem folytatták az expedíciókat. A császár utódai betiltották a felfedezőutakat.

Manda-szigeten a pénzerméken kívül, azoknál régebbi emberi maradványokra is bukkantak. Olyan tárgyi emlékek is előkerültek, melyek azt bizonyítják, hogy a sziget már i.sz. után 200 körül is lakott volt.

AFTONBLADET (SE)

Elhunyt Raoul Wallenberg munkatársa
Forgács Gábor 86 éves korában Budapesten távozott az élők sorából. Ő Wallenbergnek nemcsak munkatársa volt, hanem fontos szerepe volt abban is, hogy a svéd embermentő tevékenységének emléke fenn maradjon.
Forgács édesapja, Vilmos, a 30-as években sok időt töltött Svédországban, ahová szoros üzleti kapcsolatok fűzték. Az Orion gyár igazgatójaként az Orion rádiókészülékek exportálását intézte. 1944-ben Magyarország német megszállása után Per Anger, a svéd követség első titkára svéd kötődéssel rendelkező kisebb csoportoknak adott ki svéd útleveleket. Ezek között volt a Forgács család is.
Forgács Vilmos 1944 júliusától Raoul Wallenberg munkatársa lett. Ez lehetőséget adott Gábornak arra, hogy az Amerikai Egyesült Államok által finanszírozott mentőakciókba bele lásson, majd tevékenyen Wallenberg segítője is legyen.
Forgács Gábor a II. Világháború után gépészmérnöki diplomát szerzett. Több éven keresztül dolgozott magyar és külföldi segélyprogramok tanácsadójaként. Könyvet írt Wallenberg mentőakciójáról. Megjelent novelláskötete, melynek témái a háborús évek tragikus eseményei voltak. Hangulatok és emberek ábrázolásában szinte felülmúlhatatlan volt.

UNESCO

Új sportdiplomata: Kamuti Jenő
A Nemzetközi Fair Play Bizottság magyar elnökét Kamuti Jenőt Bakuban az UNESCO Testnevelés és Sport Kormányközi Bizottságának tanácsadó testületébe választották.
A bakui megbeszélés fő témája a májusi sportminiszteri találkozó előkészítése volt. A résztvevők meg tárgyalták, és elfogadásra javasolták az UNESCO által készített dokumentumokat. A májusi konferencián arról is tárgyalnak majd, hogy a sport alapvető emberi jogként mindenki számára elérhető legyen. Fő témaként szerepel majd a sportoktatás népszerűsítése.
A bakui tanácskozáson a dopping elleni küzdelem is napirendre került.

XVI. Benedek pápa, a katolikus egyház 265. pápája, aki ez év áprilisában tölti be 86. évét, 2013. február 11-én a bíborosi kollégium ülésén váratlanul bejelentette, hogy február 28-án lemond tisztségéről. Erre a lépésre 600 éve nem szánta el magát egyik pápa sem.
„Az erő az utóbbi hónapokban olyan mértékben csökkent bennem, hogy el kell ismernem: képtelen vagyok jól megfelelni a rám bízott szolgálatnak”. Teljes szabadsággal kinyilatkoztatom, hogy lemondok szolgálatomról, mint Róma Püspöke, mint Szent Péter utóda, amelyre 2005. április 19-én a bíborosok révén kaptam megbízatást. 2013. február 28-án este 8 órától a római székh, Szent Péter széke üresnek nyilvánítható.”
Több felvétel bizonyítja, hogy lemondásának estéjén, a viharos időjárás következtében becsapott a vilám a római Szent Péter bazilika keresztjébe.
Seewald újságíró, aki a pápáról 3 könyvet írt és ennek kapcsán többször találkozott XVI. Benedekkel, a *Corriere della Sera* c. olasz újságnak elmondta, hogy soha nem látta a pápát ennyire kimerültnek.
Egyelőre Rómából, Castelgandolfóba a pápai nyári rezidenciára távozott. Amikor elkészül a vatikáni képtár mögötti lakrész, a nemrég megüresedett Mater Ecclesiae kolostorban, visszatér majd Róma nyugalmasított püspökeként. A Vatikánból nem egyedül költözik el a nyugalmazott pápa, vele tart a szűk „család” is: Georg Gänswein személyi titkár, a háztartást vezető Memores Domini világi nővérközösség tagjai (Carmela, Cristina, Loredana és Rossella), illetve egy inas és egy orvos is. Várhatóan nem lép majd a nyilvánosság elé, és az sem kizárt, hogy később Bajorországba öccséhez vonul vissza.
A *Der Spiegel* c. német lap szerint az új pápa megválasztásánál összecsaptak az erők. A nagyhatalmú Tarcisio Bertone szentszéki államtitkár és környezete a brazil Odilo Scherert favorizálta. Angelo Scola milánói bíboros volt a másik esélyes. Közben Bergoglióra egyre többen szavaztak. A 3. szavazás után világossá vált, hogy sem Scola, sem Scherer, de a kompromisszumos jelölt Patrick O'Malley sem tudja legyőzni az afrikai bíborosok ellenállását. Az 5. fordulóban Bergoglio már több szavazatot kapott, mint a megválasztásához szükséges 77 (115 bíboros közül 90 adta rá szavazatát). Az argentin Jorge Mario Bergoglio, Buenos Aires érseke, megválasztása után pápaként az I. Ferenc nevet választotta.

HIDEG

Téli napok Budapesten

Mi van Budapesten? Hideg – fel lehetnéim Szegefű Gyulával, aki a háború után, Moszkvából hazatérve, az érdeklődőknek, lakonikus egyszerűséggel ezt felelte.
Nos, valóban évek óta nem esett annyi hó, mint idén, de a lelkekben is eluralkodott valami dermedtség, noha a politika-gazdaság területén vannak melengető hírek. Többek között a brüsszeli csúcsitalálkozón elért jó eredmény, ami azt jelenti, hogy a következő hét évben sokkal több támogatást kap Magyarország, mint előzőleg, és a német EON-Gáz visszavásárlása rendezi az energiahelyzetet. Az ország – Orbán szerint – képes finanszírozni önmagát, nem készenléti, hanem csak elővigyázatossági hitelekre lesz szükség.
Most is nagymérvű azonban a munkanélküliség. Ez ellen tiltakozott a februári “Éhségmenet”, melyet éppen azok szerveztek, akik felelősek a kormányzásuk idején létrejött, nehéz helyzetért. A kommunisták és liberálisok támogatták őket, de érdekes módon, nem olyan hevesen, mint ennek előtte tették.
Mindenki készülődik a 2014-es választásokra. A “libás Bajnai”, ahogyan a népnyelv nevezi, kijelentette, hogy ez a mostani a “reménytelenség kormánya”, az ő baloldali összefogásuk azonban – ha létrejön – a “reménységet” fogja hozni.
A közoktatás területén elég nagy a zűrzavar. Egy másnak ellentmondó, ésszerűtlen intézkedésekről hallottam. A botrányos egyetemi teremfoglalásokat, rendezavarásokat azonban valószínűleg külföldről irányították. Felmerült néhány intőnő ötlet. Szombathelyen például magasabb ösztöndíjakat, adnak azoknak a diákoknak, akik hiányszakmákat választanak. A műszaki, természettudományos területeken most is kevés ember. Kellenének tanárok, orvosok, de sajnos ez utóbbiak nagy része külföldre akar menni dolgozni. Kötelezni akarják az állam pénzén tanulókat (mert ilyenek is vannak), hogy tanulmányaik befejezése után bizonyos ideig maradjanak otthon.
A múzeumok részéről nagy a félelem, hogy szép, patinás épületeiket eladják (Földtani Intézet), vagy másokat költöztetnek beléjük (pl. Néprajzi Múzeum). Még az Országos Széchenyi Könyvtárral kapcsolatban is felröppent a rémhír, hogy helyébe luxusszállót terveznek, pedig ha a könyvtárat kivinnék a főváros központjából, többé senki sem látogatná, egyszerű könyvraktár lenne belőle. Van ugyan terv a Múcsarnok mellett egy “Múzeumi Negyed” kialakítására, de ez egyelőre még csak terv. Nagyszabású “Szórákutatási Centrumot” szeretnének létrehozni a Városligetben, sőt a Várnegyed modernizálására is gondolnak, de nem látom, honnan lehetne ezekre a munkálatokra a mesés összegeket elő-

Az argentin bíboros diadala új fejezetet nyit a Vatikán történetében. Megválasztását ugyanolyan forradalmi eseményként értékelik, mint XVI. Benedek lemondását. Marco Politi szerint: Bergoglio megválasztása annak a bizonyítéka, hogy a római egyház sokkal rugalmasabban képes reagálni, mint Olaszország politikai rendszere.
Az új pápa tevékenységével kapcsolatban már különböző kérdéseket latolgat a sajtó: Vajon fölveszi-e és hogyan Ferenc pápa a harcot „az egyház szennye” ellen? Hogyan viszonyul majd a Vatileakshez, a kúrián belüli kiszivárogtatókhoz, a Vatikán bankján keresztül folyó pénzmosáshoz? A bíborosok szót ejtettek a Szentszék „házi bankjáról” is, amelyet olasz politikusok éveken át vagyoni helyzetük leplezésére használtak fel. Olaszországon kívüli bíborosok egy csoportja – élükön Christoph Schönborn bécsi érsekkel – a legszívesebben felszámolná az IOR nevű pénzintézetet – írja a *Der Spiegel*.
Alig választották meg I. Ferenc pápát, máris érték őt kritikák, amiatt, hogy nem tett meg mindent 1976-ban két jezsuita társa kiszabadítására, akiket a junta katonái, a gerillákkal való kapcsolat vádjai miatt tartottak fogva, bekötött szemmel és megkötözve, 5 hónapra keresztül. Egyikük a magyar származású Jalic Ferenc volt. Ő a jezsuita szerzetesek honlapján magyarázó nyilatkozatot tett közzé. Ebben kijelentti: “szabadulásunk után elhagytam Argentínát. Csak több évvel később volt lehetőségünk arra, hogy Bergoglio páterrel, megbeszéljük az eseményeket. Utána nyilvános szentmisét mutattunk be közösen, és ünnepélyesen megöltük egymást. A törtétekkel kiengesztelődtem, és a magam részéről az ügyet lezártam. Ferenc pápa szolgálatára kívánom Isten gazdag áldását!”
Az olasz sajtó egyszerűnek, környezetvédőnek, forradalmárnak, újítónak nevezte Ferenc pápát a március 19-ei beiktatási ceremónián látottak és hallottak alapján. A Szent Péter teret a pápa golyóállófal nélküli járművel járta körbe, és alig tudott elszakadni a hívóktól, akik között otthon érzi magát.
Ferenc pápa beiktatási programbeszédének két jelképes mondata került az olasz lapok címlapjára: az egyikben a hatalmat szolgálatnak nevezte, a másikban arra kért mindenkit, hogy ne féljen jónak lenni.

PÁTKAI RÓBERT

REFORMKOR – SZABADSÁGHARC – MEGTORLÁS

Vörösmarty Mihály lelkületében

Pendítsük meg életének, költészetének alapjrait a tragikumot, amelyből erő és szépség, sőt remény is árad. Bár lelki alkata hajlamos volt a bánatra, de sorsa sem kedvezett neki. Anyagi gondok között töltött ifjúkor, megözvegyült, szegénységgel küszködő édesanyjának fájó látványa csak kezdete élete nagy belső terheinek. Két olthatatlan szenvedélyes érzelem, a hazaszereget és szerelem tartotta hatalmában, amely több kint, mint örömet adott fiatal korától haláláig.

Egyik végzete a haza szeretetének mély, személyes átélése volt. A hazafias gondolkodást apjától és a magyar íróktól szívta magába. Megismerte Kisfaludy Károly, Berzsenyi Dániel költészetét. Huszonnégy éves korában kapcsolatba került Szemere Pállal, Toldy Ferencel és Deák Ferencel. Faluhoz kötődő életformájuk közel vitte a néphez. János öccse így emlékezik vissza: „... a népmondákat, meséket, nótákat különös figyelemmel hallgatta... A kukoricafosztáskor és szőlőszüretekben nagy élvezettel volt.” Az 1830-as évek elején megindult nemzeti függetlenségi mozgalmak feszült társadalmi légkörében cselekvő kedve megnövekedett, szenvedéllyel kapcsolódott be az Akadémia munkájába. Részt vett például a magyar helyesírás szabályának kidolgozásában. Emellett értelmező szótárt, valamint nyelvtant állított össze.

Élethossziglan összekapcsolódott lelkében és verseiben a haza és az emberiség ügye. Belevette magát a nemzeti megújulás vágyának és munkálásának sodró áramlatába. Negyvenéves korára, a halott nagyokat is megelőzve, az ország első költőjének számított, akinek szavát leste a nemzet. Az irodalmi közvélemény Kisfaludy Károly halála (1830) után őt tekintette a magyar irodalom vezéregyéniségének. A magyar irodalmi élet központi alakja lett, Petőfi is hozzá fordult segítségért.

Költői pályájának első szakaszában – 1823–27 között – a nemzeti öntudat ébresztőjeként értékelhetjük. Vörösmartynál a történelmi múlt tisztelete összefonódik a nemzeti függetlenség igényével. A húszas években erősödő nemzeti ellenállás felfűti alkotókedvét. Fantasztikus hőskötemény születik, a „Zalán futása”. Hősi eposzának célja a nemesség felrázása, ill. tette sarkallása volt. A múlt példájával biztat a jelenre. De, mivel az 1825-ös országgyűlés sem váltja valóra a költő honfi-reményeit, ráébred az igazságra: nem elegendő a múlt dicsőségének idé-

zése, költészetét bámulatos tisztánlátással a múltból a jelen felé fordítja.

Ez a teljes azonosulás a haza ügyével, amelyet mindig az emberiség összefüggésében szemlél, nem járhatott kétségek, fájdalmak, hullámozó érzések, nagy letörések nélkül. Rázuhant az ország sanyarú helyzeté, a történelmi körülmények terhe. Állandóan kísértette a nemzethalál látomása. Gyötörte mindaz, amit nemzetében bajnak, hibának látott. Ő valóban nem volt elfogult népe íránt.

Felfokozottan vált a nemzeti tragédia költőjévé. Szerepet vállalt a politikai küzdelmekben. Kapcsolatba került Széchenyivel, Kossuthal, Wesselényivel. 1848. március 15-ét a *Szabad sajtó* című versével üdvözölte. Még ez évben Eötvös József vallás- és közoktatásügyi miniszter felajánlotta neki a pesti egyetem irodalmi tanszékét, de azt nem fogadta el. Majd július 10-én, Kossuth ajánlására Vörösmartyt a bácsalmási választókerület országgyűlési képviselőjévé választotta. 1849 júniusában, a Habsburg-ház trónfosztása után, Kossuth a kegyelmi törvényszék közbírájává nevezte ki. Követte a kormányt Debrecenbe, Szegedre és Aradra. A szabadságharc leverését követően osztozott a honi bujdosók sorsában, összetört testi-lelki állapotban élte át a nemzet gyászát. „*Setét eszmék borítják eszemet.. (...) Mi a világ nekem, ha nincs hazám?*”, olvassuk az *Emlékkönyvbe* című versében.

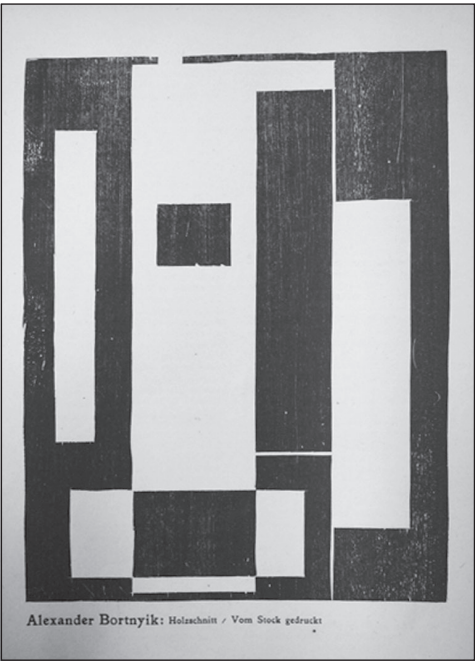
A Széchenyi István fellépése nyomán megélnékölt politikai élet, majd az 1832-36-i reformországgyűlés hatására figyelme egyre inkább a kor társadalmi és nemzeti küzdelmeire, a közélet problémáira terelődött. Az 1836-ban írt *Szózat* fordulópontot jelentett pályáján: a múlt ösztönző példáit idézve buzdított és igyekezett erőt adni a reformküzdelmekhez. A magyarság múltját az egész emberiség története részének tekintette. De – és ez a nagy dolog – hazafias költészetének minden borongásán, kétségbeesésén áttör régebben is, később is a nemzet talpra állására lelkesítő erő, és a *remény a reménytelenségben*. A *Szózat*-ban egy jobb kor reménysége és a nemzet sirjának képe váltja egymást, de a végső kicsendülés a tántoríthatatlan helytállásra biztat: *Áldjon, vagy verjen sors keze: / Itt élned, halnod kell*.

Abban az időben született ez a mű, amikor nyílt szakadásra került sor a császári udvar és

a magyarok között. Ekkor mindenkit hűségre és hazaszeretetre szólít. Bizonyos értelemben párhuzam figyelhető meg a *Szózat* és a *Himnusz* között, hisz mindkét mű fő kérdése az, hogy kiérdemelte-e a magyarság a jobb sorsot? A *Szózat* szintén végigvezeti az olvasót a múlt eseményein, de csak a dicsőséget, a győzelmekeket mutatja be konkrét képekben, a negatív dolgok, vereségek általános képekben jelennek meg. Míg Kölcsey a *Himnusz* középpontjába az Istenhez való fohászkodást helyezi, Vörösmarty a mozgósítás jelszavát tűzi a *Szózat* zászlajára. A jobb sors elérése érdekében cselekvésre, munkálkodásra buzdít. Ez a reformkor hangja, a nemzeti romantika jellemzője, hisz nagy eszméket képvisel.

Egy évvel halála előtt, 1854-ben, a krimi háború idején keletkezett rapszódijára, *A vén cigány* a Bach-korszak borzalmait miatti kétségbeesését és vívódását tükrözi. Soraiban vad, tomboló fájdalom zokog, „Isten sírja reszket a szent honban”, de a végén mégis megszólaltatja a jobb jövő reményét. Hirtelen abbahagyja az eszeveszett, keserű, gondúzó mulatozást: „Hűzd, de még se, - hagyj békét a hűrnak, / Lesz még egyszer ünnep a világon.” Babits Mihály „A férfi Vörösmarty” című tanulmányában az örült elme versének nevezte „A vén cigányt”-t. A költő valóban a költészet határáig jut el, a romantikus líra lehetőségeinek végpontjáig. Ez a végpont jelentkezik abban, hogy a vers 40%-a refrén, ellentmondva mindenféle poétikai szabálynak. Mindezt talán azért, hogy az ismételt refrén belevesdődjék agyunkba, meg azért is, hogy reményt adhasson a reménytelenségben.

Valóban igaz, hogy Vörösmarty lelki alkata hajlamos volt a bánatra és a sors sem kedvezett neki. Mégis, érdemes figyelembe venni Gyulai Pál *Vörösmarty életrajza* című monográfiáját, ahol kitűnik az, hogy Vörösmarty Mihály mégsem volt az a merev, zord, kriptaszagú szobor, amilyenek sokszor egyoldalúan a tankönyvek mutatják, mint aki egyebet sem tett, mint nemzete sorsán búsongott, vívódott. Volt egy vidám társasága, benne Deák Ferenc, de főképp írók, költők. Belőlük állt a hírneves pesti Csiga vendéglő törzsközönsége. Mulatoztak, vitakoztak, de jártak vadászni is. Híresek voltak szüreti mulatságaik. Ezt a másik Vörösmartyt tükrözi a *Fóti dal*, a *Csongor és Tünde*,

Bortnyik Sándor: Fametszet

A fátyol titkai és több tréfás verse. Az igaz viszont, hogy a forradalom bukása után eluralkodott rajta a búskomorság, amit csak fokozott tüdőbetegsége, legjobb barátainak hiánya és egyre súlyosbodó anyagi helyzete.

Az életét átszövő másik, tragikus érzés a szerelem. Húszéves alig múlt, amikor reménytelen vonzalom támadt benne a földbirtokos családnak – amelynél nevelősködött – leánya, Etelka iránt. Ez a seb évek múltán is sajog. A lassan kialakuló szenvedély emléke azonban folytatást termékenyíti költészetét. A tragikum fokozódik: átéli a legnagyobb kietlenséget, a teljes érzelmenélküliséget, ami már maga a halál az életben. *És neked, ki szívkihalva, / Élsz magadtól iszonyodva, / Kell-e még halál?* (Az elhaló szerelem). Negyvenes éveiben új szerelem ejti rabul. A nála huszonnégy évvel fiatalabb Laura iránti ostromló vágyból szépséges kötemények születnek. Kétszandei várakozás után elnyeri az imádott lány kezét, de híres verse, *A merengőhöz*, elárulja, hogy menyasszonya szívét nem kapta meg: *Hová merült el szép szemed világa? / Mi az, mit kétes távolban keres?*” *Sorsom te vagy*, vallja Laurához. Az ilyen mély, mindent odaadó érzés magában hordja a beteljesületlenséget. Életének ebből a másik végigkísérő tragikumából születtek a magyar szerelmi líra gyönyörű termékei, melyek a lélektárlás és a költői szépség erejével ragadnak magasba.

Kassák és a magyar avantgárd bécsi emigrációja*

A magyar avantgard képviselői köztudottan 1919 és 1926 között voltak bécsi emigrációban, legalábbis ennek az avantgard emigrációnak a kiemelkedő alakja, Kassák Lajos. Ennek az emigrációnak Kassák mellett tagjai voltak többek között Bortnyik Sándor és Uitz Béla festők, Barta Sándor, Simon Andor és Ujvári Erzsébet írók ill. költők, valamint Simon Jolán előadóművésznő. A csoport tagjai között szoros volt a kapcsolat, mind munkatársi mind személyes vonatkozásban. Kassák és Uitz együtt adták ki a *Ma* című folyóiratot, Kassák és Bortnyik együtt fejlesztették ki a képarchitektúra elnevezésű művészeti irányzatot, Kassák és Simon együtt biztosították a *Ma* (és egyéb publikációk) kiadásához szükséges anyagi bázist.

Fontos, hogy itt képzőművészetről és irodalomról – valamint egy sor további tevékenységi területről, így egy folyóirat kiadásáról és előadóestekről van szó. Ebből látható az avantgard egyik jellemzője, a multimedialitás. További tulajdonságok, amelyek az említett példák alapján megállapíthatók: az avantgard köztudottan különböző csoportokban működött, amelyek formai szempontból is egy-egy sajátos irányvonalat követtek. Futurizmusról, dadárról, szürrealizmusról szokás beszélni. Kassák, Bortnyik és Uitz művei a konstruktivizmusba sorolandók. Itt tehát a kép konstruálása a névadó, amely annyit jelent, hogy az alkotó geometriai alapelvekből építi fel a képet. Jellemző az ésszerű építkezés, tehát a felület racionális felosztása, ahol az egyes elemek elhelyezkedése, azoknak az egymáshoz való viszonya a néző számára racionálisan követhető.

A magyar avantgard bécsi emigrációja nem csak azzal írható le, hogy mit alkottak tagjai, hanem a csoport alakulásával is. Tehát, hogyan jött létre és hogyan szűnt meg. A létrejötténél döntő tényező volt az emigráció, az, hogy a résztvevők 1919 őszén és 1919/1920 telén Magyarországról emigrációba kényszerültek. A csoport produktív volt és belső feszültségek határozták meg, amely a kiválások sorából is leolvasható. A *Ma* első megjelenésekor,

1920 májusában még mindenki együtt volt. 1922-ben kivált Barta és Uitz. Az egyik megalapította az *Akasztott Ember* (Barta Sándor, Ujvári Erzsébet) a másik az *Egység* (Uitz Béla, Réz Andor, Komját Aladár), egy évvel később közösen az *Ék* (1923 Barta, Uitz) nevű folyóiratot. Közben Kassák 1922-ben kiadta Németh Andorral közösen a 2x2 című folyóiratot. Ezek a kiadványok, a *Ma* 35 számával szemben csak egy-két számot éltek meg.

A bécsi emigráció a különböző résztvevők számára különböző ideig tartott. Bortnyik 1922-ben Weimarba költözött. Uitz 1924-től Párizsban élt, Barta és Ujvári 1925-től a Szovjetunióban. Simon Jolán olyan szempontból nem volt emigráns, ő szabadon utazhatott Bécs és Budapest között. Véglegesen ő is Kassákkal együtt, 1926-ban tért vissza Magyarországra.

Miért jelentős ez az emigráció? Azért, mert amit produkált, nemzetközi mércével mérve is a magyar kultúra egyik kiemelkedő teljesítménye. Ami itt keletkezett: a *Ma* folyóirat egyes számai, a művek – tehát irodalom (éspedig költészet, manifesztumok, esztétikai írások, állásfoglalások), képzőművészet, propagandaestek, kiállítások – valamint a nemzetközi hálózat (amely ugyan elsősorban a magyar migráció nemzetközi hálózata volt) máig a világ modern kultúrájának élvonalába sorolandó.

Az avantgard a modernitás élcsapata. A fejlődés megtestesítője és ezzel minden konzervativizmus ellentéte. A magyar avantgard bécsi emigrációjának jelentőségére tereli a figyelmet az osztrák klasszikus avantgard hiánya és ennek a hiánynak a pótlására tett kísérletek sora is, így két kiállítás 2006-ban, illetve 2011-ben, olyan címekekkel, mint *Bécs felfedezi az avantgardot* (Wien Museum) és *Dinamika, kubizmus, futurizmus, kinetizmus* (Belvedere).

Mi tehát az avantgard? Az avantgard fellép a hagyományos, konzervatív, úgynevezett kispolgári művészetfelfogás ellen, tehát az ellen, hogy a művész „tud rajzolni”, „örök érvényű művet alkot” (ehelyett Kassák, Uitz és Bortnyik nem örök ér-

vényű műveket alkotott, hanem kísérleteztek, a konkrét politikai és társadalmi helyzetre reagáltak), „egy zseni” (ehelyett Kassák, Uitz, Bortnyik nem voltak zsenik, hanem megpróbáltak egy új nemzedék kinevelésén dolgozni; munkásságukkal, műveikkel példaképek szerettek volna lenni). Kassák pl. „nem tudott rajzolni”. Jellemző módon kevés magyar művészettörténész tartja Kassákot képzőművésznek. Szerintük Kassák költő volt, aki rajzolgotatott. Az irodalmárok meg szokták említeni, hogy Kassák nem tudott németül, amivel arra utalnak, hogy nem volt nyelvérzéke. Mindebből látható, hogy Kassák nem illik bele abba a klisébe, amelyet a „művészetről” és a „költészetéről” magunknak alkotunk.

KÖKAI KÁROLY

* Részlet a bécsi Bornemisza Péter Társaságban 2013. március 3-án elhangzott előadásból.

Balázs Tibor

Gondolat-forgácsok

A féligazság nem az igazság fele.

Ami képzeletteddel birtokolsz, azt soha senki nem veheti el tőled.

Nincs szépségideálom – ideálom a szépség.

A valóság megértésében sokakat csak a tények zavarhatnak meg.

Vagy megosztjuk egymással gondolatainkat, vagy mások gondolatai osztanak meg minket.

Szeretném annak képzelni magam, aki vagyok.

Az ostobával a világnak, a bölcsnek a világgal gyűlik meg a baja.

A létezőt lehet tagadni. „Nemlétező” nincs, így tagadni sem lehet. Istent lehet tagadni – de csak mint létezőt.

Lengyel Ferenc

PILLANATKÉP

Szökken a szöcske fűszálra, szálón a harmatot himbálja.

Csöppen a harmat csillogva, szűnik a porszem nagy szomja.

Boldog a porszem, ellustul, szöcske- lerázta harmattól.

LENGYEL Ferenc • Vendégváró, verses-könyv gyermekeknek, színezhető oldalakkal; BAK Sára rajzaival és DAN Judit dallamai-val. NIS Kiadó, Kolozsvár, 2012, 36 old.

Másodszor kedveskedik ifjú olvasóinak gyermekverses könyvvel Lengyel Ferenc. Ebben a *Vendégváró* című kis gyűjteményében kitar egy képzeletbeli ajtót a környezetünkben élő állatoknak „...hadd jöjjön mind: Tessék! Tessék!”

Szíves vendégszeretetet sugallnak a sorok. Könnyen megtanulható verseket rejt a kötet, melyeket Bak Sára illusztrált; sőt, a kötet több kiszínezhető lapon is tartalmazza rajzait, ezek segítik a gyermekeket, hogy jobban megismerjék a versben bemutatott állatot és annak természetes környezetét. Dan Judit pentaton alapú dallamai jól szolgálják a zenei nevelést és nagyszerű kiegészítői Lengyel Ferenc derűs, játékos verseinek.

Magyarország és szomszédjainak helyzete 2013-ban

Világgazdasági háttér

2010. ÓTA A VILÁG NAGY RÉSZÉNEK GAZDASÁGA elhúzódo stagnálást mutat: az Eurózónának (17 állam) GDP-je, ha növekszik, 1,0 százalék alatt van. 2013-ban Németországé 0,6%, Franciaországé 0,4% lesz. Európa 'beteg' déli részén Görögország már 6. egymást követő évben, szinte reménytelen recesszióban vergődik extra euró segélyek ellenére: GDP -4,0%. Olaszország gazdasága, túl a recesszió második visszaesésén, 0,7%-ot fog zsugorodni; Spanyolország és Portugália, az elmúlt öt évből már negyedik alkalommal ismét visszaesésnek néz elébe: GDP-jük -1,3% és -1,0% között lesz, kiújuló zavargásokkal. Az eurózóna adósság-krízise tehát folytatódni fog, de – legalábbis egyelőre – egy állam sem fog kiválni belőle. – Az európai politikusokat sok amerikai kritika érte ezért a válságért, hogy számtalan csúcs-értekezleten, utolsó percekben hozott rövid távú megoldásokra voltak csak képesek, és hogy nem tudtak megegyezni egy hosszú lejáratú stratégiában. Aggasztó, hogy hosszú távra kiható reformok nehéz döntéseinél csak a tözsde mozgását figyelték, ami pedig nem volt egyértelműen biztató.

AMERIKA HELYZETE, bár jobbnak látszik, mint Európáé, amerikai mértékkel mérve mégsem kielégítő: a GDP ez évben alig valamivel 2% fölé fog emelkedni. A pénzügyi szakadék elkerülése érdekében, az utolsó órában hozott döntés ugyanis 3 tekintetben mutat zavaró hasonlatosságot az eurózóna próbálkozásaihoz: 1) Elkerülte az általános adóemelését a nagyon gazdagok kivételével és elhalasztotta a költségvetés kiadásainak csökkentését két hónapig, hogy akkor az adósság-plafon megemelésének krízisével szembesüljön. A pénzügyi szakadék helyett így most az USA egy költségvetési szakadéknak néz elébe. Azaz, az európai politikusokhoz hasonlóan az amerikai kongresszus is ideiglenes megoldások sorozatával próbálkozik. – 2) Ahogy az európaiak képtelenek felülemelkedni szűk nemzeti érdekeiken, hogy az euró jövője érdekében szükséges kompromisszumokat megtegyék, úgy Amerika két pártja sem képes a kölcsönös engedményekben megegyezni. 3) Ahogy Európában Angéla Merkel és Francois Hollande nem tájékoztatták polgáraikat arról, hogy mit is jelentene az euró megmentése, úgy Obamának sem volt bátorsága arról beszélni, hogy Amerika legnagyobb gazdasági problémája, a nemzeti adósság csökkentésére, mik a tervei. Második beiktatási beszéde sem hozott e tekintetben új reményt.

A GDP NÖVEKEDÉSE 2013-BAN a világ különböző részein: Távol-Kelet, Japán kivételével és Ausztrália: 6,4%; Afrika Szahara alatti része: 4,8%; Dél-Amerika: 3,9%; Észak-Afrika és Közel-Kelet: 3,8%; Közép- és Kelet-Európa Oroszországgal: 2,9%; Észak-Amerika: 2,2%; Japán: 1,2%; Nyugat-Európa és Izland: 0,3%. A világ legjobb GDP növekedései 2013-ban: Mongólia: 18,1%; Macao: 13,5%; Líbia: 12,2%; Kína: 8,6%; Bután: 8,6%; Kelet-Timor: 8,3%; Irak: 8,2%; Mozambique: 8,2%; Ruanda: 7,8%; és Ghána: 7,6%.

Magyar gazdasági háttér

A 2010 őszén a kormány ellen beindított hecc-kampányt – mely egy puccskísérlet volt – sikerült kivédeni. Az ország rövid távon, nincs kitéve pénzügyi fenyegetettségnek. Az EB nyugtázta, hogy a GDP-hez viszonyított államadósság a 2011-es 81,4%-ról 2014-re 76,8%-ra mérséklődik. Újabb kölcsönt nem kellett felvenni. – Az átlagkereset 140 ezer forintra emelkedett, de a 6%-os infláció a reálbérek 3,1%-os csökkenését eredményezte. – A kiskereskedelmi fogyasztás 2012 októberében 3,7%-kal volt alacsonyabb, mint 2011-ben. (Ez a csökkenés az EU 27 tagállamában 2,4%, az euró zónában pedig 3,6%-os volt.)

Térségünk gazdasági és politikai helyzete Magyarország

Lakossága ismét 9,9 millióra csökkent. Gazdasága lényegében stagnálni fog és remélhetőleg nem zsugorodik. A GDP várható növekedése 0,3%, az egy főre eső GDP kissé alacsonyabb lesz: 13750 USD. Az infláció 5%-ra mérséklődik. A GDP-arányos költségvetési hiány 3% alatt lesz. (A kormány célja 2,7%) – A bankokat és multinacionális cégeket terhelő adók csökkentésére irányuló IMF-nyomásnak a kormány továbbra is ellenáll, mert a lakosság és a parlament többsége támogatja a méltányos teherviselés politikáját.

Ausztria

Lakossága változatlanul 8,5 millió. Gazdasága magas értéken marad. A GDP növekedése 1% körül lesz, míg az egy főre jutó GDP 47000 USD-re mérséklődik. Az infláció 2,3%-ra emelkedhet, míg a költségvetési hiány 2,4% lesz. – A január 20-i választáson a szociáldemokraták és az Osztrák Néppárt változatlanul a legnagyobb két párt maradt és folytatódni fog a koalíciójuk. Ezen a választáson nagy többséggel az eddigi általános hadkötelezettség mellett döntöttek az önkéntes hadsereg-
gel szemben.

Szlovákia

Lakossága 5,4 millió maradt. A GDP növekedés 2,1%-ra csökken, az egy főre eső GDP 19110 USD-re emelkedik. Várható infláció: 2,8%, ami 0,8%-kal magasabb, mint tavaly volt. A költségvetési deficit 0,4%, ami egyedülálló az EU-ban. – A tavaly márciusi választás egy stabil bal-közép Smer-szociáldemokrata kormányt eredményezett, Fico-val az élen. A magyar kisebbség kettős állampolgárságának ügye és a folytatódó javulási elnyomás változatlan feszültséget fog fenntartani a szlovák–magyar kapcsolatban.

Ukrajna

Lakossága 45,1 millió, 200 ezerrel kevesebb, mint tavaly. A GDP javulása 3%, ami az 6 rossz helyzetükben alacsonynak számít. Az egy főre eső GDP 4010 USD, azaz még mindig a térség legszegényebb állama. Az infláció javulása megállt 7,5% körül. A költségvetési deficit viszont jó, 2,9%. – Janukovics elnök autokratikus és korrupt vezetéséből kiábrándult lakosság elégedetlensége tüntetésekké vezethet. A tavalyi előrejelzésekkel szemben, a nyugati kapcsolatok fejlesztése helyett az orosz érdekszféra felé látszanak közeledni.

Románia

Lakossága maradt 21,4 millió. A gazdaság kiheveri a 2012-es visszaesést. A GDP várható javulása 2,5%; az egy főre eső GDP 8070 USD – 7,8%-os csökkenés. Az infláció kissé javul: 3,4%. A várható költségvetési hiány: 2,7%. – A 2012 decemberi választások a baloldali Szociális-Liberális Unió (USL) győzelmét hozta olyan parlamenti többséggel, hogy nincs szükségük semmilyen más párt támogatására, beleértve az RMDSZ-t is. A IMF-fel kötött szerződésnek megfelelően a kormánynak ebben az évben a nagy állami vállalatok privatizációja lesz a fő feladata, ami bőven nyújt majd alkalmat korrupciókra és szokatlanul volna, ha a románok ezt kihasználnaklanul hagynák. – Erdélyi honfitársaink egy zavaros és viharos év után kissé nyugodtabb évnék nézhetnek elébe, de kérdéses, hogy érdekeik védelmében jobb meghallgatásra találnak, mint az előző években.

Horvátország

Csatlakozhatnak az EU-hoz, ami 2,0 milliárd euró – 2,5 milliárd USD csatlakozási jutalmat jelent. – Költségvetési megszorítások, pénzügyi reformok és a gyengülő export megélhetési nehézségeket okoz, ami sztrájkokhoz és tüntetésekké vezethet.

Szlovénia

Lakossága változatlanul 2,1 millió. A GDP 2012-ben 4,2%-ot zsugorodott és ez 2013-ban is folytatódni fog 1,4%-os visszaesssel. A munkanélküliség 12%-os! Az egy főre eső GDP valószínűleg 22 ezer USD alá fog esni. Az infláció 1,3% körül várható és kétséges, hogy a költségvetési hiányt 3% alá tudják nyomni. – Belpolitikai helyzetük még a gazdaságinál is rosszabb: az ország november óta tiltakozásoktól sisszorg, teljes a káosz és a kormány tanácstalanul tántorog. Jansa miniszterelnök az 5 pártból álló koalíció vezetője, korrupció vádjával áll kivizsgálás alatt. De ugyanezzel vádolják az ellenzéki szociáldemokrata párt vezetőjét, Janukovicot is. – A kormány működésképtelensége érinti a horvátokat is, mert amíg a szlovénokkal szembeni banki vitájuk nincs rendezve, a szlovén parlament nem ratifikálhatja a horvátok július 1-jei EU csatlakozását.

Összefoglaló

A térségben változatlanul Ukrajna gazdasága a legrosszabb, de váratlanul Szlovénia helyzete is rossz lett, elsősorban belpolitikai okokból. A gazdaság zsugorodását csak Szlovéniában jelzik előre, bár ez megtörténhet Horvátországban és Magyarországon is, ahol a GDP növekedés 1% alatt van. – A kormány könnyen bukhat Szlovéniában és labilisnak látszik Horvátországban és Ukrajnában is, bár az utóbbi diktatúra felé halad, vagy talán éppen azért.

TÁPAY MIKLÓS, DR.

Dr. Gabriella Peterfy, LL.M

Tanácsadás és képviselet a gazdaságjog minden területén.
1070 Wien, Kirchengasse 3,
Tel: +43 1 236 3639, Fax: +43 1 236 3639-90
Homepage: www.peterfy-law.com
E-Mail: peterfy@peterfy-law.com ++

Megbízható, leinformálható, munkájára igényes, 40 éves nő orvosi rendelő, irodakezítést vállal hosszú távra. Esténként, hétvégenként gyermekfelügyeletet is, szintén referenciával. Elérhetősége: 0650 70 33 450 ++

100 éve született KOVÁCS IMRE

– Az utolsó bécsi napok –

A dunántúli Fejér vármegye északnyugati sarkában található Alcsútdoboz határában, Felsőgöböljárás pusztán jött a világra 1913. március 10-én a nagy népi író és politikus, akinek életében 21 önálló kötete és sok száz cikke, tanulmánya és útirajza jelent meg. Köztük olyan a magyarországi és a nyugati magyar irodalomban megkerülhetetlen művek, mint „A néma forradalom” (1937.) és a „Magyarország megszállása.” (1980.) A Nemzeti Parasztpárt vezető politikusa volt Bibó Istvánnal, Illyés Gyulával és másokkal együtt. 1945 februárja és 1946 márciusa között a párt főtitkára. 1947-ben bekövetkezett kényszerű emigrációjáig hősiesség küzdelmet folytatott választott osztálya mellett a magyar nemzeti érdekekért. Parlamenti beszédei, vitacikkei iskolapéldái annak, hogyan lehet egy idegen megszállás alatt sínylő, politikai diktatúra felé tartó országban védeni, amit lehet, bátran, megalkuvás nélkül. 1949. és 1980. között az Egyesült Államokban élt és dolgozott. Munkatársa volt a Szabad Európa Rádióknak, tagja a nyugati magyarság vezető politikai szervezetének, a Magyar Nemzeti Bizottmányának. Hosszú emigrációja alatt is hazája, az ő „Virtuális Magyarország”-a sorsa – ahogyan egyik írása címével választotta – foglalkoztatta elsősorban. Bejárta az egész világot, és mindenütt próbálta a meghódított ország és népe érdekét képviselni. Élete alkonyán megsűrűsödtek európai utazásai. Több ízben Bécsbe látogatott, ahol barátok fogadták. Haas György egyike volt a hozzá mindig hűségese-
seknek. Tildy Zoltán életrajza után, most, a centenáriumi alkalmából, megjelentette a Püski kiadónál Kovács Imre életrajzát is „Harc a nemzeti függetlenségért” címmel. Emlékezésében 3 és fél évtized múltán sem titkolja megrendülését, hogy tanúja lehetett egy – mondjuk ki – nagy magyar életútja záró fejezetének. Kovács Imre New Yorkban hunyt el 1980. október 27-én. Születésének centenáriuma alkalmából tudományos konferenciák sorára került sor Budapesten, az Írószövetségben március 5., a Politikatörténeti Intézetben március 7., az Országházban, a Lakitelek Alapítvány (március 9.) és a Magyar Szociológiai Társaság rendezésében az ELTE-n. Vasárnap délután a pusztai iskolája falán található emléktáblát és alcsútdobozi szobrát, Andrásy Kurta János ihletett alkotását koszorúzták meg a község önkormányzata és az író emlékét ébren tartó Kovács Imre Társaság. (Sz.A. F.)

Életem nagy ajándékának tartom, hogy emigráns éveiben baráti közelségbe kerültem Kovács Imréhez. Amikor 1977-ben, Münchenben Borbándi Gyula lakásán találkoztam vele, ahol megismertem feleségét is, rossz érzés fogott el. Személek fénye megtört, mintha fátyolon keresztül szemlélt volna a világot. A müncheni találkozás után szorongó érzéssel vártam minden hírt, ami New Yorkból érkezett. 1980. nyarán levelet kaptam tőle. Értesített, hogy az ősz folyamán Bécsbe is ellátogat, ahol feltétlenül találkoznia szeretne két öccsével, Endrével és Lászlóval. Mivel hangsúlyosan mondta a találkozás szükségességét, szorongásom tovább növekedett. A szaléziánusok kolostorában szerettem helyet nekik, mivel Szellár atyával, a traiskirchener menekültláger magyar lelkesével szoros kapcsolatot tartottam fenn.

Szeptember 24-én délután érkezett Bécsbe testvéreivel együtt. A szálláshely felé tartva elmondta, hogy Hollandiából jön, ahol előadott a Mikes Kelemen Kör rendezvényén. Érdekességként jegyezte meg, hogy jelen voltak a hazai kommunista titkoszolgálat emberei is. Közűk S. Hegedűs László, aki annak idején, 1946-ban titkos ügynökként épült be a Nemzeti Parasztpártba, és Erdei Ferencceel együtt a legnagyobb ellenfelei voltak. Most a Hafazias Néppont nevében tevékenykedett és egész ott tartózkodásának ideje alatt arra akarta rávenni, hogy látogasson haza Magyarországra. Kovács Imre erről így nyilatkozott: „Nyugodt lehetsz, ezek soha nem fognak engem megszerezni.” Érkezésének napján, este, nálunk voltak vacsorán. A testvérek nem tudták, hogy tulajdonképpen ezen a vacsorán búcsúzik el tőlük. Korán elmentek lefeküdni, mivel másnap a bécsi „Európa”-Clubban volt előadása. A délelőtti a szaléziánus-házban töltötte. Készült az esti szereplésre. Délután négyre mentem érte. Innen Hanák Tiborhoz mentünk, majd „Európa”-Club elnöke látta vendégül uszonnára. Nem evett, mint előadása előtt sohasem. A vendégek között volt Révay István, aki nyugdíjazása után Ausztriában, Bécs közelében telepedett le.

Kovács Imre előadásában az amerikai külpolitikáról beszélt, különös tekintettel a közelgő elnökválasztásokra. Az előadás eleven volt, a kérdésekre kimerítő választ adott, a jelenlévők a végén lelkesen megtapsolták. Szemtanú szerint igen jó formában volt, a betegségek, vagy a fáradtságnak semmi nyoma nem látszott rajta. Szeptember 26-án, pénteken Imrét és két testvérét kivittem autóval a pályaudvarra. A búcsúzkodás gyors és rövid volt, Imre nem szedte a hosszas és érzelmes elválásokat.

A budapesti vonat utolsó vagonja még el sem tűnt a szemünk elől, amikor Imre hozzám fordult és kicsit fáradt hangon megkérdezte: „Kimegyünk Alsó-Ausztriába, megkeresni Odescalchi Margitot?” Azt hittem, elfelejtette, hiszen már két esztendeje, hogy említést tettem neki: véletlenül nyomára akadtam Odescalchi Margitnak, aki nagy szegénységben egy csirkekelletető üzembem éjjeliőrként tengeti életét. Imre még ismerte az ellenállási mozgalmából, mivel 1944-ben a német megszállás után a család nyírségi birtokán is menedéket kapott. Margit mindenki nagy meglepetésére 1945-ben belépett a Kommunista Pártba és ezt követően Kovács Imrével megszakadt minden kapcsolata. Harmincöt év után most együtt autóztunk ezen a kicsit borús szeptemberi napon, mentünk abba a kis faluba, ahol senki sem tudja, hogy ez a kis fejkendős töpörödött öregasszony neves hercegi család tagja; mindenki csak egyszerűen „Tante Margitnak” szólítja az utcán.

Imrével a faluba érve megkerestem azt a talán régen cseléd -, vagy munkáslakásoknak épült barakkházakat, ahol lakott, mióta nyugdíjba vonult. A földszintes épület fapadlós folyosóján rozoga, kopott, szürke faajtón kopogtatott, mire a százszéd lakásból fiatalasszony közölte velünk, hogy a keresett a faluba ment bevásárolni, de rövidesen visszajön. Imre megdöbbenve botorkál kifelé a bekerítetlen udvarra, közben a falu vége felé vezető földutat kémlelte. Alig telt el néhány perc, amikor a kanyarban feltűnt, kis szatyrot szorongatott a kezében és lassan közeledett felénk. Imrét az első pillanatban nem ismerte fel, vagy talán nem is akart hinni a szemének, hogy Kovács Imre eljött ide hozzá, annyi esztendő, történelmi vihar után, hogy életük alkonyán megszorítsa a kezét.

Mindketten zavarban voltak. Bementünk a faluba és helyet foglaltunk a falu egyetlen vendéglőjében. Imre szánakozva nézte a néhai hercegnőt, aki mintha gyónna, elmesélte három évtized drámáját. A számvetést Kovács Imre türelmesen hallgatta, de az arcán látni lehetett, hogy nagy fájdalmi vannak. Két óra után visszatértünk a barakktelepre, majd rövid búcsú után elindultunk Bécs felé. Imre sápadtan, megtörve ült mellettem, láttam, mennyire kiemertette ez a látogatás. Elállt attól a gondolattól, hogy kimenjünk Traiskirchenbe meglátogatni a menekültábrót.

Mire visszaértünk a szaléziánusokhoz, fájdalom csak tovább növekedett és akkor bevallotta nekem, hogy már New Yorkban az indulás előtt is erős gyomorfájása volt. Pihenni hagytam és abban maradtunk, hogy másnap érte jöjvök és elmegyünk kirándulni a csodálatos Wachaubra. A kirándulás rövidebb ideig tartott, mint ahogy terveztük. A fájdalom egyre jobban megviselte Imrét, ebédnél is csak néhány falatot evett. Visszatérve Bécsbe azonnal lefeküdt, erőt gyűjtött, mert még azznap találkozni akart régi barátjával, Zeke Zoltánnal.

Szeptember 29-én szorongó szívvel vittem ki a Westbahnhofra. Éreztem, hogy az utolsó perceket töltöm vele, akinek hősieségéről, bátorságáról és emberségéről már életében legendák születtek. A tőle megszokott rövid búcsúval elváltunk és a vonat elindult Innsbruck felé. Ott állt az ablakban, sápadtan, megkínzottan, egészen addig, amíg a szemem elől végleg elnyelte őt az egyre növekvő távolság.

Halála október 27-én, nyolc óra harminc perckor következett be, éppen azon a napon, amelyen harmincegy évvel azelőtt népe felszabadításának gondolatával az Egyesült Államok földjére lépett. Erről a Szabad Európa rádióból értesültem azznap este, amikor barátja Borbándi Gyula búcsúztatta el. A református Kovács Imre ragaszkodott ahhoz, hogy barátja, Varga Béla, pápai prelátus, címzetes nagyprepost, kanonok, a Magyar Nemzetgyűlés volt elnöke, a Magyar Bizottság feje búcsúztassa el.

Gyönyörű, teljes és eredményes élete volt, mintakép maga is. Kovács Imre soha meg nem alkudott, soha meg nem tagadta eszményeit, soha nem tette le a szolgálatot, amit odahaza fiatalon, elhivatottsága teljes tudatában vállalt. Híven teljesítette követeléseit: megosztotta másokkal – hazai és idekint élő honfitársaival – mindazt az erkölcsi, szellemi és anyagi értéket, amit áldozatos munkával éveit során maga és mások javára begyűjtött. Élete gazdag volt és mintaszerű, barátok feleségeinek szeretete vette körül. Sok szenvedéssel, de megnyugodva távozhattott közülünk: sem másnak, sem önmagának nem maradt adósa semmivel. Nevét beírta a történelembe és beírta ki tudja, hány embernek a szívébe. Közöttük az enyémben is ott fog élni időnk végezetéig.

Budapest, 2013. január 26.

HAAS GYÖRGY

Elhallgatott tragédiák

Egy Kassáról elüldözött felvidéki magyar visszaemlékezései

A felvidéki magyarság 1945–1948 közötti üldöz-tetésének jó néhány fejezetét a rendszerváltozás után már nemcsak a történész szakma képviselői, de az érdeklődők szélesebb köre is elég részletesen megismerhette. Erről az elmúlt 15–20 évben számos do-kumentumkötet, tanulmány és visszaemlékezés je-lent meg. Meglehetősen pontos adatok állnak ren-delkezésünkre az elnéptelenített csehországi Szudéta-vidékre kényszerűen áttelepített dél-szlo-vákiai magyarok kálváriájáról, valamint a szlovák-magyar lakosságcseréről, amelynek szintén a felvi-déki magyar őslakosok voltak a szenvedő alanyai. Nekik is akaratuk ellenére kellett elhagyni szülő-földjüket, hátrahagyva földjeiket, házaikat, őseik, ro-konaik sírjait a temetőkben. Részletes és pontos is-meretekkel rendelkezünk a Benes-dekrétumok és az ezekből eredő egyéb jogtörő rendeletek és elő-írások magyarokat sújtó kimeneteléről, máig éró tra-májáról is.

Van viszont ennek a korszaknak egy máig alig is-mert tragikus eseménysorozata, amely 1945-ben, közvetlen a front elvonulását követő hetekben ját-szódtott le Dél-Szlovákia egyes vidékein, főleg a vá-rosekban.

A Felvidék magyarlakta területeinek az 1938-as első bécsi döntés alapján Magyarországhoz történt visszacsatolása nagyjából békés körülmények között zajlott le. Ezért a háború után a visszaállított tria-noni határok következtében Csehszlovákiához vissza-került magyar lakosság túlnyomó többsége a helyén maradt. Úgy ítélték meg, hogy nincs félnivalójuk, hiszen nem követtek el háborús és emberiségég el-enes bűnöket. Nem tudhatták, hogy az Edvard Benes vezette londoni csehszlovák kormányzat és a Klement Gottwald vezette moszkvai kommunista politikai emigráció már lényegében 1943–44-ben megegyezett Csehszlovákia, kisebbségek nélküli, tiszta szláv nemzetállammá történő háború utáni át-alakításáról. A módszerekről azonban nem volt egy-séges elképzelés. Benesék egyformán kívánták ke-zelni a magyar és a német lakosságot. Egyoldalú, gyors kiteleptetésben gondolkodtak. A németek ese-tében azt meg is tették, illetve tehették a nagyhatal-mak jóváhagyásával. A magyarok ilyen módon törté-nő kiteleptetésébe a nyugati nagyhatalmak, elsősor-ban az Egyesült Államok azonban nem egyezett bele. Ezért többféle módot találtak ki és kezdtek gyakor-latilag megvalósítani a felvidéki magyar lakosság el-üldözésére, illetve asszimilálására.

Az 1945. január 20-án Moszkvában aláírt magyar fegyverszüneti megállapodás, valamint az 1944. má-jus 8-i szovjet–csehszlovák megállapodás értelmé-ben, az 1938. november 2-i döntéssel Magyarorszá-gnak ítélt területek, ismét Csehszlovákiához kerü-ltek. Ez azt jelentette, hogy a szovjet hadsereg által elfoglalt területeken a közigazgatást a csehszlovák hatóságok vehették át. Ezt követően egymásután szü-lettek meg azok a központi törvények és rendeletek, amelyek a magyar lakosságot kizárták a közéletből, megfosztották állampolgári jogaiktól, ... és még hosszan folytathatnánk a hasonló intézkedések so-rát. Ezekhez az 1945. április 4-én, Kassán elfoga-dott csehszlovák kormányprogram szolgáltatta az alapokat, amely a magyar és német lakosságot kollektíve megvádolta a csehszlovák állam 1938-as feldarabolásában való részvétellel, illetve kollabo-rációval azon erőkkal, amelyek ezt végrehajtották. Ezen „bűnök” egyértelmű, tételes cáfolata a felvidé-ki magyar lakosság vonatkozásában, az elmúlt évti-zedekben már megtörtént.

Nézzük azonban, hogy mi is történt Dél-Szlováki-ában a helyben maradt magyar lakosok egy jelentő-sebb részével a front elvonulását követő hónapok-ban. Az erre vonatkozó egyes történeti elemzések azt állapítják meg, hogy a „*felvidéki magyar népsco-portot a németeket sújtó erőszakos elüldözés-hez („divoký odsun”, „wilde Vertreibung”) fogható támadások viszonylag kis mértékben érintették.*” (Jogfosztó jogszabályok Csehszlováki-ában 1944–1949. Komárom, 2005.) Hogy ez szám szerint hány személyt érintett, ma arra ugyan van-nak publikált adatok, amelyekkel azonban nemigen foglalkozott sem a történész szakma, sem a széle-sebb közvélemény. Ugyanis nemcsak jogszabályok, hanem hivatalos szervek egyszerű felhívásai is ki-válthatták a csehszlovák közigazgatási szervek túl-kapásokkal terhes intézkedéseit. Gyönyör József, fel-vidéki magyar jogtörténész hívta fel a figyelmet „*a nyitrai területi katonai parancsnokság 1945. május 4-ikt felhívására a dél-szlovákiát járást nemzeti biztosságokhoz, amely szerint minden magyar nemzetiségű személyt, bármilyen val-láshoz vagy fajhoz tartozzék is (az antifasisz-ták kivételével), arra kell kényszeríteni, hogy 24 órán belül hagyja el a köztársaság terüle-tét. Ez meg is történ, de nem volt benne köszö-net. Erről a „felhívásról” ugyanis csak akkor szereztek tudomást az érintettek, amikor a ha-tóság emberei már megjelentek náluk. Össze-*

szedték mindazokat a személyeket, akik a ke-zük ügyébe kerültek, s lényegében minden va-gyontárgyuktól megfosztva, áttették őket a magyar határon. A fellelhető adatok szerint 1945. június 30-ig 31 780 személy, idős és fta-tal egyaránt, hagyta el ily módon Szlovákia te-rületét.” (Gyönyör József: Mi lesz velünk, magya-rokkal? Pozsony, Madách Könyv- és Lapkiadó, 1990.) Fontos megjegyezni, hogy Gyönyör J. az előbbi szám-adatot szlovák, elismert történészek megjelent mun-káiból merítette. Más történészek nagyobb számada-tot is közöltek az elüldözött, vagy kényszerűségből elmenekült magyarok lélekszámáról. Ezek azonban hosszabb időszakaszra vonatkoznak.

A hasonló sorsra jutott szerencsétlen személyek és családok tragédiájával eddig alig foglalkozott a történetírás, mivel ezen elüldözéseknek nem ma-radtak fenn dokumentumai, vagy csak nagyon elvét-ve lehet találni hiteles írásos anyagot az érintettek sorsáról. Annál is inkább öröndetes, hogy van még olyan Kassán élő személy, Várady Sándor, akinek köz-vetlen emlékei vannak azokról az időkről, amikor családjával együtt 1945-ben őt is rövid úton kiutasí-tották Kassáról.

Várady úr, hány éves volt Ön, amikor a családját ez a tragédia érte? Mesélje el mivel foglalkoztak a szülei és hol laktak Kassán?

Amikor ez a szörnyű sokk érte a családukat 1945-ben, nyolcéves voltam és volt egy hatéves húgom. Tehát már sok mindenre emlékszem. Vannak azon-ban részletek, amelyeket anyám és nagyanyám elbe-szélése alapján később tudtam meg. Kassán laktunk anyámmal a nagyszüleimmel mivel a szüleim hivata-losan már 1940-ben elváltak. Anyai nagypapámnak, Sidlovits Gyulának vendéglője volt a belvárosban a bíróság épületével szemben. Egy négy szoba hallos, szépen berendezett, zongorával is ellátott polgári la-kásban laktunk, szintén a belvárosban.

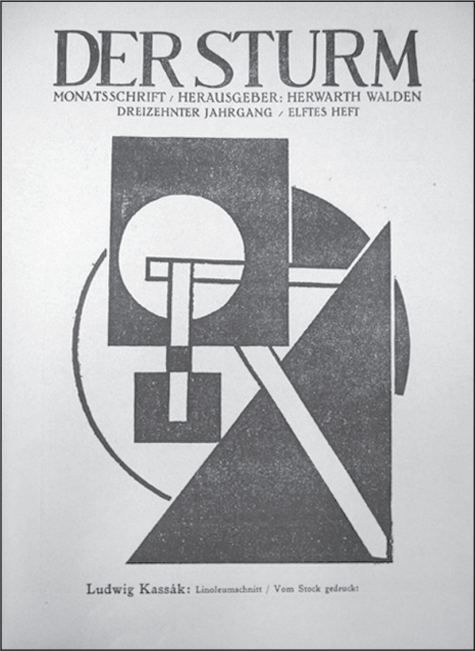
Mi történt tehát 1945-ben?
Kassára a szovjet csapatok 1945. január 19-én vo-nultak be. A front tovább vonulása után a város irá-nyítását átvették a csehszlovák hatóságok emberei. Jó pár hétig a helyi vezetők voltak a hatalom birtoko-sai, akik sok mindent megengedtek maguknak, mi-vel a központi állami szervek még nem alakultak meg, illetve nem tudtak kapcsolatot tartani az újonnan visszaszerzett területekkel. Hiszen még tartott a há-ború. Ebben az átmeneti joghézagos időben történt, hogy egy délután, 1945. március 26-án megjelent a lakásunkon egy csehszlovák katonatiszt és egy civil öltözetű, nemzetiszínű karszalagos milicista, puská-val a vállán, és felszólították nagypapámat, hogy csa-ládjával együtt, másnap reggel nyolc óráig hagyja el az országot. Ökként azt jelölték meg, hogy egy össze-írás alkalmával magyarnak vallotta magát. Fejenként 30 kg-os csomagot vihetünk magunkkal. Ez óriási lelki megrázkódástas volt. Nem is értem meg ma sem teljesen, hogyan lehetett az ilyesmit ép ésszel túlélni. Egyik napról a másikra viszonylagos polgári jólétből, teljesen ártatlanul, nincstelen földönfutókká váltunk, csak azért mert magyarnak vallottuk magunkat. A sors fintora, hogy nagypapám alkalmazkodva a cseh-szlovák állami viszonyokhoz, mindjárt a hatalomvál-tás után, nekünk, gyerekeknek magántanuló órákat fizetett, hogy tanuljunk szlovákul, mivel mi akkor kezdtünk iskolába járni, amikor még Kassa Magyaror-szágoz tartozott, tehát egy kukkot sem tudtunk szlo-vákul. Ezt a magatartást normális körülmények kö-zött az új államhoz való lojalitásnak is be lehetett vol-na tudni, de ez akkor sajnos egyáltalán semmit sem számított.

Mi történt a felszólítást követő napokban?
Nagypapám szerzett valahonnan lovas kocsit egy szál lóval, vagy inkább gébével. Másnap arra pakol-ták fel a család felnőtt tagjai az engedélyezett mennyi-ségű ruhaneműt és élelmet, valamint minket, gyere-keket. Mi ugyanis négyen voltunk gyerekek, mivel velünk lakott anyám leánytestvére és két gyermeke is, mert a férje (Török László) katoná volt és akkorra még nem tért vissza. Másnap reggel tehát indulásra készen álltunk. Ugyanakkor, határozottan emlék-szem, megjelentek a hatóság emberei, hogy ellenőriz-zék elhagytuk-e a lakást. Elindultunk tehát a magyar határ felé. A Kassáról kifelé vezető utakat azonban még a szovjet csapatok ellenőrizték. Az első ilyen el-lenőrző ponton mindjárt megállítottak bennünket, átkutatták a csomagjainkat, az élelmiszereink nagy részét és a jobb ruhaneműt elkobozták. Ez még tragi-kusabbá tette a helyzetünket. Estére megérkeztünk a csehszlovák-magyar határra. Útközben több hason-ló sorsú, kiutasított menekülő családdal találkoztunk. Mivel nem volt hová mennünk, a határon töltöttük az éjszakát. Mi gyerekek pokrócokon, kabátokkal be-takarva aludtunk a határepületben. Másnap reggel az ott szolgálatot teljesítő szlovák katonák kezdtek el-szedni a még meglévő pokrócainkat. Szerencsénkre azonban erre felfigyelt a felettesük, -anyámtól tudom, - egy csehül beszélő katonatiszt, aki lehordta és elza-varta közelünkől a fosztogatni akaró katonákat.

Teljesen tanácstalanul és kiszolgáltatottan várakoz-tunk tovább a határon. Dél körül a határsorompóhoz érkezett néhány, tehetősebb, jóérzésű gazda Tornyos-németiből, a magyar oldalon lévő első faluból, akik felajánlották, hogy átmenetileg befogadnak kiutasí-tott családokat. Így kerültünk Mitro Dezső nevű, vég-telenül jószívű és gondoskodó gazdaember családjá-hoz, aki annak ellenére, hogy újszülött fiáról és fele-ségéről is gondoskodnia kellett, minket is ellátott egy ideig élelemmel és szállással. Pár hét múlva a jobb megélhetés reményében átköltöztünk Göncre, Tornyosnémetitől a második faluba. Itt özv. Tóthné fogadott be bennünket. Házának az első két szobájá-ban laktunk, földre helyezett szalmaszakokon alud-tunk. Itt halt meg 1945 decemberében, 68 éves korá-ban, drága nagypapánk, aki nem bírta tovább elvisel-ni a nincstelenséget és a szörnyű megaláztatást.

Hogyan alakult a további sorsuk Magyarországon?
Kiszolgáltatottságunk és hányattatásaink tovább folytatódtak. Göncön anyám alkalmi munkákat vál-lalt, különböző gazdánál, de még így is rá voltunk szorulva a helyi lakosok segítségére. Csak hálával tudok visszagondolni önzetlen segítőkinkre Sárosi Andrásra és Várkonyi Bélára, akik családjaikkal együtt minden viszontagságunkban a támaszaink voltak. A gönci községháza jegyzője, valamint a nagy tudású Dr. Gál Ferenc plébános is szívén viselte a sor-sunkat. Ez utóbbi később tanára és rektora lett a Hit-todományi Egyetemnek Budapesten. Meg kell emlí-tenem a gazdálkodó és ismert fazekas mestert, Veres Lajos bácsit, aki tűzifát fuvarozott számunkra, hogy télen meg ne fagyjunk. 1946 tavaszán megérkezett a fogságból Török László, anyám testvérének a férje. Sikerült állást kapnia Göncön a Takarékpénztárnál. 1948-ban feleségével és két gyermekével felköltöz-tek Budapestre, mivel sikerült ott állást szereznie az egyik minisztériumban. Mi az ő segítségükkel, egy évvel később, 1949-ben, költöztünk fel a fővárosba. Anyám különböző, nem túl jól fizető munkákat vál-lalt. Szükségalkásokban laktunk, igen rossz körülmé-nyek között. Majd anyámat az egyik munkahelye le-helyezte Debrecenbe az ottani kirendeltségre. Itt kezdtem járni, 1951-ben, a Közgazdasági Technikum-ba. De közben anyámnak megszűnt itt a munkahelye, így visszakerültünk Budapestre. Újabb megpróbálta-tások következtek, lakásproblémáink állandósultak. Hosszú lenne elmondani min mentünk keresztül.

Hogyan és mikor kerültek végül vissza Kassára?
Az iskolaév befejezése után, 1955 nyarán, teljesen váratlanul idézést kaptam a Belügyminisztériumba. Itt egy tisztí rangban lévő hölgy közölte velem, hogy augusztus 31-ig át kell mennem Csehszlovákiába, a kötelező katonai szolgálat letöltése végett. Azt mon-dta, azért mert apám után én csehszlovák állampolgár-nak minősülök. Hiába érveltem, hogy nekem már van magyar személyazonossági igazolványom és a szüle-im már tizenöt éve hivatalosan elváltak és én tíz éve anyámmal már Magyarországon élek. Nekem nem te-szett ez a dolog, de a hatóság csak ragaszkodott a visszatelepülésemhez. Közben levelezés útján a Kas-sán élő apám is bekapcsolódott az ügyek bonyolítá-sába. A minisztérium ugyanis azt javasolta, hogy csa-ládegysítés címén, anyám és én visszaköltözhetünk Csehszlovákiába. Apám is nyilatkozott, hogy szeret-né a családot újra egyesíteni. A húgomat már koráb-

Kassák Lajos: Linoleummetszet

ban magához vette, még a gönci időkbén, mert bete-ges volt és anyám nem tudott számára megfelelő or-vosi ellátást biztosítani. Végül is megkaptuk az enge-délyt a Csehszlovákiába való visszaköltözésre. A fő érv az volt, hogy Csehszlovákiában jobban lehet élni, mint a nélküöző rákosista Magyarországon. Aminek akkor kétségtelenül volt reális alapja. Visszaköltözé-sünk után anyám ismerősöktől megtudta, hogy volt la-kásunkból mindent széthordtak, elloptak és már má-sok lakták. Engemet pedig apám beíratott a Kassai Magyar Ipariskola gépészeti szakára, amit el is végez-tem. A családdegysítés természetesen nem történt meg. Apám részéről a korábban tett nyilatkozat csak azért született meg, hogy visszaköltözhessünk Kassára. Szá-momra a Csehszlovákiába való költözés nagyon fájó emlékként él a mai napig. Annak ellenére, hogy rossz anyagi és lakáskörülmények között éltünk Magyaror-szágon, mégis a hazámnak éreztem azt az országot és a mai napig bánom, hogy elhagytuk. Tudom, hogy a mi sorsunk a visszaköltözés miatt nem tipikus eset. Az el-üldözöttek döntő többsége nem tért vissza Csehszlo-vákiába. A legtöbbjük ügyes, kreatív, művelt ember volt, akik idővel érvényesültek Magyarországon is. S valószínűnek tartom, hogy ha nem üldözik el őket, Csehszlovákiának is a hasznára lettek volna.

Az Önök elüldözése azonban valós, s mondhatni olyan szempontból tipikus, hogy az adott időben egyik napról a másikra csak azért utasítottak ki több mint 31 ezer személyt, gyereket, öreget, nőt, férfit, mert magyarnak vallották magukat. Vagy-onukat egyszerűen elvették, ha mérsékelten akarjuk a történeteket minősíteni, de inkább azt kellene mon-dani, hogy elrabolták, ellopták. Ugyanis semmilyen hivatali eljárás sem előzte meg ezt a cselekményt, mint később, amikor a Benes-dekrétumok alapján, tehát törvényekre való hivatkozással és többnyire írásban tették ugyanezt. - Várady úr köszönöm, hogy megosztotta olvasóinkkal az emlékeit. Szolgál-jon ez okulásul a mai fiatalabb generációk számá-ra. Ugyanakkor legyen ez az írás köszönet kifejezé-se mindazoknak, akik a nehéz időkben emberként viselkedtek és önzetlenül segítettek az elüldözött fel-vidéki honfitársaikon.

VARGA SÁNDOR

Kiállítás az erdélyi autonómia kezdeményezés mellett

A Nyugat-európai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége Nyilatkozatot juttatott el Izsák Balázsnak, a Szé-kely Nemzeti Tanács elnökének. A Nyilatkozathoz a Latin-amerikai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége is csatlakozott.

Tisztelt erdélyi Barátaink!

A magyar kisebbségek helyzetének egyre kritikusabbá váló alakulását lehet ugyan különböző megfontolással megközelíteni, más és más orvoslást javasolni, közbenösen azonban nem szemlélhetjük az asszimiláció tragi-kus méreteit. Nagyon szűk az a mozgástér, amelyen belül hallatni lehet szavunkat, éppen ezért a végcélt, a belső területi önrendelkezést tekintve csakis egy nyelven és egy hangon kell felemlenünk szavunkat.

Tudjuk, Közép-Európában nem léphetünk a többségi népekkel való párbeszéd nélkül. Éppen ezért a legfonto-sabb belátásra bírni őket, hogy az autonómia az élethez való jog, tehát fennmaradásunk záloga. Ugyanakkor ez nem kisebbiti egyik többségi nép érdekeit sem, mi több, a feszültségek megszüntetésével helyre állna a hosszú évtizedek óta mindenyik oldalról áhított bizalom, ami nélkül nem közelíthetők és egyeztethetőek az álláspontok.

Népeink egymásra utaltsága axióma: összefogva erősek lehetünk, egymás ellen acsarkodva csak meghosszab-bítjuk a válsághelyzetet.

Amikor 2013. március 10-én síkra szálltok jogaitokért, ebben a szellemben cselekedjetek megalkuvás nélkül. Veletek vagyunk ebben a küzdelemben és kívánjuk, hogy siker koronázza célkitűzéseiteket.

Nem éppen a legjobb eszköz a panaszkodás az EU különböző hivatalosainál, hiszen aligha értik kiáltó szavun-kat, s legfeljebb nyugóskodásnak veszik sérelmeink, hátrányos helyzetünk felpanaszolását. Tanuljuk meg a szét-húzás helyett az összefogást, és egységes erővel a többségi népek meggyőzését arról, hogy bármiként is térnek ki a minket megillető jussunk elől, egymásért vagyunk, de nem egymás ellen.

Fogadjátok bátorító, baráti kéznyújtásunkat, amit azzal is kifejezünk, hogy Nyugat-Európa több országában a marosvásárhelyi tüntetéssel egyidejűleg a Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége tagszerve-zetei is hasonló megmozdulásokat szerveznek a román nagykövetségek, konzulátusok előtt.

Bécs, Stockholm, Frankfurt, 2013. március 7.

A NYEOMSZSZ elnöksége nevében:
Deák Ernő

Új elnök a Vajdasági Magyar Demokrata Párt élén

(Magyar Szó; Vajdaságma.info) – **Csorba Béla** személyében majdnem tizenhat év után új elnököt választott a Vajdasági Magyar Demokrata Párt. A 2013. március 2-án megtartott tisztújító kongresszuson a jelen levő 154 küldött közül 138-an támogatták az elnöki tisztségért egyetlen jelöltként induló **Csorbát**. A visszavonulását tavaly decemberben bejelentő **Ágoston András** eddigi pártelnök nem vállalta a jelölést. Az új elnök nyilatkozatában többek között kiemelte: *„Céljaink változatlanok. A vajdasági, vagy ha úgy tetszik, a délvideki magyar közösséget az egyetlen magyar nemzet részének tekintjük, és meglegedésünkre szolgál, hogy politikai doktrínánk egyik, általunk már 1997-ben megfogalmazott és folyamatosan hirdetett alapelemét, a hétköznapi nyelven kettős állampolgárságnak nevezett közjogi státust a határon túli magyarok számára a második **Orbán**-kormány sikeresen meg is valósította. Ha semmi más nem történt volna segítségünkkel és kitartó ösztönzésünkre az elmúlt években, hát már csak ezért is érdemes volt a VMDP-ben politizálni. A magyar autonómia viszont még várat magára, hiszen az MNT sem legitimitását, sem jogköreit tekintve nem nevezhető tényleges kisebbségi önkormányzatnak, s számom-*

ra nagy kérdés, hogy egy eleve rosszul tervezett gépezet egyáltalán javítható-e”.

A továbbiakban arról nyilatkozott: *„Azon két legfontosabb alapelv közül, amelynek egyike a magyar perszonális autonómia, a másik pedig a kettős állampolgárság, a második már lényegében megvalósult. 1997 óta töretlenül küzdöttünk ezért az eszméért, akkoriban, amikor még a Kárpát-medencében egyetlen magyarországi és határon túli magyar párt sem vállalta fel ezt az eszmét. A második Orbán-kormánynak köszönhető az, hogy ez végül is valósággá vált. Ami a másik alapelvünket illeti, a magyar autonómiát, ez az eszmekör, ez a politikai cél még megvalósításra vár. A Kárpát-medencei magyarság nagy adóssága, hiszen csak ezzel tudnánk valamennyire ellensúlyozni azt a tetemes demográfiai, anyagi, kulturális kárt, amit számunkra a trianoni döntéshozatal, majd annak megismétlése a második világháború utáni békekötés során magával hozott. Egyértelmű itt a nagyhatalmak felelőssége, de a miénk is, hogy ezt a még megoldatlan feladatot a nagyhatalmak asztalára tegyük. Ebben elsősorban a magyarországi politikai elit felelőssége nagy, de azt gondolom, ha az ország gazdaságilag talpra áll, akkor ez a lépés is előbb vagy utóbb meg fog történni”.*

1956 Felsőpulyán

Első olvasatra biztosan meglepő a társítás, ami mégsem képzület szüleménye, hanem valóság. Március 8-án ismét bebizonyosodott, hogy Oberpullendorf/ Felsőpulya – KULMANN ERNŐ volt polgármesternek köszönhetően – élen jár a szomszédságpolitika terén. Ugyanakkor nem szabad elfeledkezni WALTRAUD EIRENHÖFLER volt városi tanácsosról sem, aki évek óta mozgatja a rugókat, keresi a kapcsolatokat, amiknek gyümölcseként egyre színesebb és hatásosabb együttműködés bontakozik ki, elsősorban a képzőművészetek terén. Most is ennek az egymásra találásnak lehetett tanúja a nagyszámú érdeklődő, akik részt vettek a jelenleg INGE PRAMMER-FEYLER vezetése alatt működő KULTURVEREINIGUNG OBERPULLENDORF által szervezett és rendezett kiállításon.

De végül is mi köze ennek 1956-hoz? – kérdezhetné bárki. Amilyen egyszerűen fogalmazódik meg a válasz, annál több meglepetést rejt magában.

2013. március 8-án nyílt meg a korábban teljesen ismeretlen **Görgényi István** (1917-1973) tárlata. Magyarországon már több helyen bemutatták a nyomorban meghalt művész alkotásait, s tavaly Németországban is rendeztek bemutatót. Hogy idáig jutott felfedezése, RIGÓ ERIK vállalkozónak köszönhető. Görgényi István pincében rejlt, mintegy ötszáz alkotásból álló hagyatéka, olajfestmények, akvarellek, tus- és krétarajzok megvárlása az adott körülmények között nagy kockázattal járt, de annál eredményesebb lett. Rigó Erik csupán egyetlen képet

A doktor úr – színielőadás Felsőőrött

Nem csupán változatosságot, de felüdülést is jelent leruccanni az Őrségbe, különösen olyan alkalmakkor, mikor színrre lép a Felsőőri Református Ifjúsági Olvasókör. Az idén 90. évét ünnepli a Kör, ill. a színjátszó csoport, mint Güthy László lelkész – ezúttal színházigazgató, ill. rendező – a függöny elé állva üdvözlés-keppen bejelenti a nagyérdeműnek.

Ismét zsúfolásig megtelt a terem, a helyiekhez a pulyaiak is csatlakoztak. Szokatlan, de idővel meg lehet, meg kell szokni, hogy a kétnyelvűség a német javára egyre inkább eluralkodik még ebben a szűk színházi környezetben is. Biztosan érthető okokból kétnyelvű plakátok hirdetik Molnár Ferenc A doktor úr c. darabjának bemutatóját négy alkalommal, ami érthető is, hiszen hallásra német nyelvű közönség vonul a terembe, és felvilágosításul német nyelvű lapon tudható meg, milyen előadásban lesz része.

Előadás közben derül ki, hogy jobbra mindenki érti a szöveget, vagy pedig olyan jól játszik a csoport, hogy a többiek láttán a német ajkúak is nevetésben törnek ki. Furcsa kisvilág, amit ma már jobbra a gyülekezet lelkésze tart össze, igaz, ő is egyre több engedményre kényszerül a német nyelvűség terén. Nem szabad azonban elfeledkezni a Kétnyelvű Gimnáziumról sem, hiszen a magyartanárok nem csupán a közönség sorai-ban fedezhetők fel, hanem Gángoly Éva-Mária és Istvanits Kerstin személyében a szereplők között is. Nem is említve a középiskola volt tanítványát, Bács Lórántot, aki nem okozna meglepetést, ha egy szép napon hivatásos színészként mutatkozna be.

Ne legyünk azonban igazságtalanok: jó és egyre fiatalabb csapat állt össze; legfeljebb a magyar nyelvta-dás szintjén érezhető, mennyire buzgó, lelkes a társaság minden tagja s ahol esetleg nem domborodik ki az östehetség, odaadással, szorgalommal egyenlőtődik ki a helyenként érezhető bizonytalanság. Nem udvarias-ságból kívánozkodnak ide az elismerő szavak, hanem

azon rendkívüli teljesítmény hangsúlyozásaként, mit jelent a nyelvhez, kultúrához való ragaszkodás, amikor különböző, távolabbi munkahelyekről legalább a hétvégeken összejönnek a próbákra, hogy megmutat-hassák, mire képesek.

Güthy László tiszteletes töretlen lelkesedését meg-tapasztalva Gyenge Imre emléke dereng fel: milyen jó, sőt megnyugtató, hogy utóda is virágzásban tartja a színjátszást. Amikor az ő érdemeit emlegetjük, méltat-lan lenne a törzstagok közül Tölly Juliska, Miklós Helmut és Gaál Mihály nevének elhallgatása. Ifj. Gyen-ge Imre esetleges hiánya pedig egyenesen elképzelhe-tetlen a színpadon. Ehhez még hozzátartozik: jaj de csinosak az őri lányok, fiatalasszonyok!

Rajta hát, műveljétek továbbra is az eddigi lelkese-déssel, odaadással a magyar nyelvű színjátszást: meg-van rá az igény, s magyar nyelven derülni, szórakoz-ni, különösen az Őrségben csuda szép dolog. *-kő-*

Balázs Tibor

Őrvidék

*A Lajtán túli táj
a Föld és Ég között lebeg,
nem kószál itt már Hőfihérke,
s nem poroszkál a Fekete Sereg.*

*Bécs városába, ha siklik a vonat,
csempészáruként viszem magamat,
az Ég magas, madárröpttel teli,
a Föld zöld füvet izzad, s nem fedi
lábam nyomát, hisz nem jártam soha
sehol oly úton, mi elvinne: haza.*

A 90 éves Arányi-Aschner György köszöntése

Rendkívüli életkedvű a zene szeretete fűti. Kompo-nálási közlésvágya kiapadhatatlan, csaknem meghazud-tolja a pályakezdők lendületét. Műveit Európa számos országán kívül Ausztráliában, Amerikában is játsszák. CD- és rádiófelvételeinek száma is egyre gyarapodik. Születésnapja alkalmából számtalan hangversenyt ren-deznek tiszteletére.

Magyar és német nyelvű család sarjaként 1923. március 16-án született Budapesten. Édesanyja zongoratanárként működött, nagybátyja Bartók egyik leg-kedvesebb tanítványa volt. Először énekhangját képez-ték, de saját bevallása szerint ez halva született ötlet volt. Azonban meglepően sok hangszeren tanult meg játszani: zongorán, gordonkán, oboán, basszustubán és ütőhangszereken. Zongora- és zeneszerezés szakot Kadosa Pálnál és Lajtha Lászlónál végzett a budapesti Zeneakadémián, s Ferencsik Jánosnál tanult vezényel-ni. Egész élete során fontos volt számára a pedagógiai tevékenység. Azt vallja, hogy a muzikusnak olyan mértékig kell megtanulni a mesterséget, hogy a véré-vé váljék, és gondolkodás nélkül tudja alkalmazni a tanultakat. – Székesfehérváron és Budapesten tanított, ifjúsági zenekart vezetett. A kommunisták egyre-má-ra zaklatták – ezért döntött úgy, hogy elhagyja Magya-rországot. 1967-től a bécsi Raimundtheater korrepeti-

ANDI TELLER

KULCSKÉRDÉS

Megyek a minap egy autószerelő műhelybe, mert be kellett állítanom valamit a biciklimen, és egy kulcsra volt szükségem. Na de hogyan mondják azt németül, mert addig rendben van, hogy Schlüssel, de hogyan tovább? Ő is azt kérdi, hogy Was für eine Schlüssel brauchst du? Mutatom a hüvelykujjam és a mutatóuj-jam végeit összeérintve, hogy ilyen profilúra, de eb-ből sehogyan sem jön ki az a szabályos hatszög alak-zat, mint amit mutatni szeretnék, inkább amolyan ka-rika, ki tudja mire asszociál ebből. Aztán mondom, hogy hexagonális, és közben inkább megmutatom magát a biciklit, és rajta azt, hogy mit is akarok beállí-tani. Ja IMBUSZ, vágja rá, hát persze, gondolhattam volna, így mondják ezt több nyelven is. De hát milyen fajta kulcsra is lehet itt Bécsben gondolni, a zene váro-sában, Haydn, Liszt, Strauss, Beethoven, Schubert, Kál-mán Imre, Mozart és Lehár városában, és akkor a fel-sorolás lehet, hogy nem is teljes. Vajon violinkulcsra? A kettő nem ugyanaz. Nagy különbség van köztük, mert violinkulccsal nem tudunk biciklit szerelni, ugyanúgy ahogy a kottában sem szoktunk imbuszkulcsokat rajzol-ni a sorok elejére. Erről jut eszembe, hogy Boginak, a lányomnak, aki zeneiskolába járt, már megvan a violin-kulcs ajándékba, ha megtudja az sem gond, mert mégis-csak meglepetés lesz, ugyanis a Grete néni és az ő teps-i-jei c. olvasmányból tudjuk, hogy még van 3 olyan dolog ami nagyon fontos: színe, anyaga, nagysága. Tehát ezek még meglepetések lesznek számára, és ő szeret barcho-bázní... De milyen kulcs is lehetett volna még? Esetleg basszuskulcs? Ilyen is van a zenében néha a sorok ele-jén. Persze, amikor nagyon bosszúsak vagyunk, akkor is szoktuk emlegetni ezt a basszuskulcsot. Közben a ke-

zünket ökölbe szorítva rántunk egyet a levegőbe felül-ről lefele, és egy kicsit oldal irányban kívülről befele. Van aki ilyenkor a lábával még ráadásul dobbantani is szokott egyet, de az már nagyon tánc tánáros, és arról mindig az a másik vicc jut eszembe. Ha nagyon ráérő-sen akarunk bosszankodni, akkor a basszusgitárt szok-tuk emlegetni, de csak olyankor, ha tényleg van rá időnk, mert az egy szótaggal több mint a basszuskulcs, ezért több időbe és energiába is kerül a kimondása. Amikor pedig végképp nagyon sietősrre vesszük a fi-gurát, akkor röviden csak imígyen kiáltunk fel: Basszus! Ilyenkor aztán mindenki gondoljon amire akar, szabadon választott módon, akár basszuskulcs-ra, akár pedig basszusgitárra, a jelző önmagáért beszél, az utána következő főnév már csak amolyan díszítő-elem. Milyen kulcs lehetett volna még? Esetleg Schlus-skulcs, vagy lakáskulcs. Ezeket jó, hogyha nem hagy-juk el, mert akkor megint az előbb említett basszus-kulcs szóba hozatalának az esete áll fenn, ugyanúgy, mint amikor magas az ÁFA-kulcs. A slusszkulcsról jut eszembe a következő: mondjátok gyorsan utánam azt, hogy: Moszkvics-slusszkulcs. Ugye milyen nehéz? No, de sebai, ajánlok bemelegítésként egy másikat: Zaporozsec-slusszkulcs. Aki ki tudja mondani az egyi-ket, az nagy valószínűséggel a másikkal is meg tud bir-kózni, és nem lesznek nehézségei a kimondásakor. Csak gyakorlat kérdése. Egyébként is, ha már meg az egyik KGST-termék, akkor a másiknak is mennie kéne. Ránézek az órára: negyed tizenkettő. Atyaúristen! Men-nem kell ebédelni! Hol is van a biciklikulcsom? Tapo-gatom a zsebem. Megvan! Hálisstennek! Akkor most nem kell azt mondanom, hogy: Basszuskulcs.

CSORBA EMÁNUEL

Hamispénz-kaland

Közel ötven évvel ezelőtt emlékezetes tapasztalattal lettem gazdagabb Közel-Keleten. Akkoriban már két éve UNESCO-szakértő, tanszékvezető egyetemi tanár-ként dolgoztam Damaszkuszban. Fizetésemet az ENSZ havonta dollárban utalta át Szíria Központi Bankjához, ahonnan szír fontra átváltva vettem fel egy olyan írás kíséretében, amely arra jogosított fel, hogy az összeg 70%-át ugyanazon árfolyamon visszaválthassam dollár-ra. Így aztán - mivel nem bíztam túlságosan sem a szír valuta értékállóságában, sem a bank megbízhatóságá-ban - megtakarított szír fontjaimat 3-4 hónapoként dol-lárra váltottam a bankban és családommal - péntek mun-kaszüneti nap lévén -csütörtök délután átautóztunk a kb. 100 km távolságban levő Beirutba, ahol kellemes tengerparti hétvéget töltöttünk, jómagam pedig bemen-tem a Royal Bank of Canadába T. Sanyi barátomhoz, aki - Sopronban végzett erdőmérnök létére - a bank közel-keleti elnöke volt. Sanyival - elegáns elnöki eme-leti irodájában - egy-két pohár hűsítő ital mellett - el-beszélgettünk, miközben ő csinos titkárnőjével lekül-d-te takarékkönyvemet a magammal hozott dollárköteg-gel a bank földszinti pénztárába, ahol a hölgy elintézte a befizetést és visszahozta takarékkönyvemet.

1966 karácsonya előtt néhány nappal is ilyen - kará-csonyi bevásárlással egybekötött - kirándulást tettünk Beirutba. Minden a szokott módon történt, egészen ad-dig, míg a pénztárból visszajövő csinos titkárnő az iro-dába belépve, kezében takarékkönyvemmel és egy jó-kora dollárköteggel, az ajtóban zavartan állva maradt, majd főnöke kérdésére válaszolva elmondta, hogy 15 db százdolláros bankjegyről a főpénztáros megállapítot-ta, hogy azok hamisítványok. Sanyi kérdésére elmond-

tam, hogy azokat két nappal azelőtt Damaszkusz Köz-ponti Bankjában kaptam. Barátom hívatta a főpénztá-rost, aki könyveivel és a sorszámkokkal bizonyította, hogy, bár kitűnő minőségű, de kétségtelen hamisítvá-nyokkal van dolgunk. Kérdésemre, hogy próbáljam-e meg a Beirutban lépten-nyomon található utcai pénz-váltóknál a váltást, azt felelte, világért is meg és a sas-szemű pénzváltók azonnal rendőrt hívnának és letar-tóztatnának. Egyébként ez lett volna a sorsom a bank pénztáránál is, ha személyesen, és nem a titkárnőjével küldtük volna a pénzt.

Nem a legjobb hangulatban tértünk vissza Damasz-kuszba. Másnap elpanaszoltam a velem történeteket Abdel R. barátomnak, közismert, sikeres szír üzletembernek, és megmutattam neki a hamis bankjegyeket. Ő megkér-dezte: - Kölcsön tudnál adni ezeket egy-két napra? - Persze, de mit érsz vele, nem tudom bizonyítani, hogy a bankban kaptam, hiszen a sorszámkuk nincs rajta az eladá-si jegyzéken. - Tudom, tudom, ne törődj vele - mondta.

Két nap múlva felhívtott: Be tudnál ugrani az irodám-ba, szeretném átadni karácsonyi ajándékomat.

Irodájában borítékban átadta az 1500 dollár ellenér-tékét szír fontban, hozzáfűzve, hogy ha bemegyek a Da-maszkuszi Központi Bankba, az elnök titkárnőjével ga-rantáltan eredeti dollár bankjegyekben is felvehetem.

Álmélkodó kérdésemre elmondta, hogy előző este, he-tenkénti rendszeres kártyapartiján elmesélte esetemet a bankelnöknek, aki zsebébe nyúlva kicserélte a hamis dol-lárokat szír fontra. Még mindig értetlen kérdésemre, hogy mit csinál a bank a hamis dollárokkal, - lassú felfogáso-mon csodálkozva mondta: Rászózza a következő kliens-re, aki dollárt vásárol.

FELLOBBANÓ ÉGI VÁNDOROK

Korunk egyik legfőbb jellemzője az információ áramlásának nagy sebessége. Bizton állíthatjuk, hogy minden látványos esemény, legyen az ember által előidézett katasztrófa vagy természeti jelenség, villámgyorsan eljut az olvasókhoz, akik kedvükre borzonghatnak a híreken. Szinte nincs olyan történés a világban, melyről ne értesülneünk azonnal. Nem volt ez másképpen a Cseljabinszk közelében nemrég felrobbant égitesttel kapcsolatban sem, sőt, a jelenséget megjelenítő videóik is hamar felkerültek az internetre. Kis videtes böngészést követően mindenki megnézheti a hatalmas tűzgömböt, melynek nyomá sokáig látható maradt az égen. A felvételeken az égitest felrobbanásának hangja is hallható, akik kedvükre borzonghatnak a híreken. Szinte nincs olyan történés a világban, melyről ne értesülneünk azonnal. Nem volt ez másképpen a Cseljabinszk közelében nemrég felrobbant égitesttel kapcsolatban sem, sőt, a jelenséget megjelenítő videóik is hamar felkerültek az internetre.

Kis videtes böngészést követően mindenki megnézheti a hatalmas tűzgömböt, melynek nyomá sokáig látható maradt az égen. A felvételeken az égitest felrobbanásának hangja is hallható, akik kedvükre borzonghatnak a híreken. Szinte nincs olyan történés a világban, melyről ne értesülneünk azonnal. Nem volt ez másképpen a Cseljabinszk közelében nemrég felrobbant égitesttel kapcsolatban sem, sőt, a jelenséget megjelenítő videóik is hamar felkerültek az internetre. Kis videtes böngészést követően mindenki megnézheti a hatalmas tűzgömböt, melynek nyomá sokáig látható maradt az égen. A felvételeken az égitest felrobbanásának hangja is hallható, akik kedvükre borzonghatnak a híreken. Szinte nincs olyan történés a világban, melyről ne értesülneünk azonnal. Nem volt ez másképpen a Cseljabinszk közelében nemrég felrobbant égitesttel kapcsolatban sem, sőt, a jelenséget megjelenítő videóik is hamar felkerültek az internetre.

Kis videtes böngészést követően mindenki megnézheti a hatalmas tűzgömböt, melynek nyomá sokáig látható maradt az égen. A felvételeken az égitest felrobbanásának hangja is hallható, akik kedvükre borzonghatnak a híreken. Szinte nincs olyan történés a világban, melyről ne értesülneünk azonnal. Nem volt ez másképpen a Cseljabinszk közelében nemrég felrobbant égitesttel kapcsolatban sem, sőt, a jelenséget megjelenítő videóik is hamar felkerültek az internetre. Kis videtes böngészést követően mindenki megnézheti a hatalmas tűzgömböt, melynek nyomá sokáig látható maradt az égen. A felvételeken az égitest felrobbanásának hangja is hallható, akik kedvükre borzonghatnak a híreken. Szinte nincs olyan történés a világban, melyről ne értesülneünk azonnal. Nem volt ez másképpen a Cseljabinszk közelében nemrég felrobbant égitesttel kapcsolatban sem, sőt, a jelenséget megjelenítő videóik is hamar felkerültek az internetre.

Gruberné Schlesinger Emma rendkívüli

lás”, melynek előidézője a 109P/Swift-Tuttle nevű üstökös. Természetesen előfordulnak nagyobb méretű égitestek is, melyek keresztezve a Föld pályáját behatolnak a légkörbe, és látványos külsőségek között, akár a teleholdnál is fényesebb tűzgömbként, úgynevezett *bolidaként* semmisülnek meg. Ide tartozik a közelmúltban Cseljabinszk térségében észlelt tűzgömb is, melyet egy több ezer tonnás égitestnek a földi légkörben történő elége-se hozott létre.

A modernkori történelem egyik legnevezetesebb ilyen jelensége szintén Oroszországból következett be. Ez a *tunguszkai esemény*, melyet 1908. június 30-án reggel észleltek a Közép-Szibéria fölött a légkörbe lépő nagyobb égitest felrobbanása során. Felrobbanása előtt az égitest pár száz kilométert tett meg a légkörben, majd 6-8 km magasságban megsemmisült. A korabeli tudósítások a robbanás nyolcvan kilométeres környezetében igen súlyos pusztulásról tudósítottak. Gyökereitől kitépott fák, az egyik, körülbelül hatvan kilométerre eső településen betört ablakok és megrongálódott házak jól mutatják azt a pusztító energiát, amely az égitest felrobbanása nyomán felszabadult. (Ez az energia az égitest mozgási energiájából származik, mely a levegővel való súrlódás nyomán hőenergiává alakul.) A tunguszkai eseményt nagy valószínűséggel egy üstökösről leszáadt darab okozta, mely a feltételezések szerint teljesen megsemmisült, mielőtt a földfelszínre elérte volna. A távol eső helyszín miatt az első expedíció (L. A. Kulik vezetésével) csak 1927-ben indult, hogy megvizsgálja a robbanás helyét. Az expedíció munkatársai megtalálták ugyan a pusztítás nyomait, nem lették azonban a feltételezett meteorit becsapódási kráterét. Így jutottak arra a meggyőződésre, hogy az égitest teljes egészében megsemmisült a légkörben, és nagy sebességű darabjai sem érthették el a földfelszínt. A Szovjetunió felbomlása óta a helyszín újra látogathatóvá vált, így a közelmúltban a tunguszkai eseményt újra kutatni kezdték. A kutatások során olasz kutatók megtalálni vélték a meteorit becsapódásának kráterét, melyet jelenleg víz tölt ki. Ha a feltételezések helyesek, ez az esemény epicentrumától 8 kilométerre lévő, körülbelül 300 méter átmérőjű *Cseko-tó*, melyről a robbanás előtti időkben nem történt említés. A kérdés végleges megválaszolásához hozzásegítenek majd a tömörben felhalmozódott anyag részletes vizsgálatai.

A földtörténet során az élővilág néhány *kihalási eseményét* szintén nagyméretű égitestek becsapódásával magyarázzák. Az egyik ezek közül a *kréta-tercier kihálási esemény*, mely körülbelül 65 millió évvel ezelőtt történt, és a dinoszauruszok kipusztulásával hozható kapcsolatba.

Nagyszámú állat és növényfaj tűnt el egy földtörténeti szempontból rövid időszak alatt. A kihalási esemény jól megfigyelhető a Föld üledékes kőzeteiben. A dinoszauruszok maradványai mind ezen határ alatt helyezkednek el. Az általánosan elfogadott vélekedés szerint az élővilág tömeges pusztulása egy kisbolygó becsapódásával hozható kapcsolatba. A becsapódás nyomát őrizheti az 1970-es évek végén felfedezett 170 km átmérőjű mexikói *Chicxulub-kráter*, melyet egy 10-15 km átmérőjű kisbolygó Földdel történő ütközése okozott. A radioaktív izotópok elemzése azt mutatja, hogy a kisbolygó becsapódása 65 millió évvel ezelőtt történt, így összefüggésbe hozható a kréta-tercier kihálási eseménnyel, azaz végső soron a dinoszauruszok kihálásával is. Az ütközés során hatalmas mennyiségű energia szabadult fel, mely szökőárakat és földrendéseket okozott, valamint nagy mennyiségű por került a légkörbe elnyelve a napsugárzást, megszüntetve ezzel a növényvilág fotoszintézisét, ezáltal drámaian korlátozva a növényevő állatok táplálkozási lehetőségét. Léteznek más kihálási események is a Föld geológiai története során, melyeket szintén kisbolygók vagy üstökösök becsapódásával hoznak kapcsolatba.

A fenti példákból láthatjuk, hogy a nagyobb égitestek becsapódása drámai következményekkel járhat az élővilágra, és ezáltal a teljes emberi civilizációra nézve is. A Föld nagyméretű égitestekkel való ütközésének szerencsére igen kicsi a valószínűsége, az ütközések nagyon ritkán következnek be. Amennyiben az ütközés mégis bekövetkezik, a következményei igen súlyosak lehetnek. A nagyméretű, veszélyessé válható égitestek eredetileg jórészt a kisbolygóövből (a Mars és a Jupiter bolygók közötti tartományból) származnak, és Földhöz közeli pályájukra többnyire a Jupiter gravitációs hatásának eredményeképpen kerülnek. Az 1990-es években számos nemzetközi program (például a NASA Spaceguard Survey) indult a földközeli objektumok megfigyelése és mozgásuk előrejelzése céljából. A programok a potenciálisan veszélyt jelentő, 1 km-nél nagyobb átmérőjű objektumok azonosítását és pályájuk nyomon követését tűzték ki fő célul. Jelenleg több mint háromezer földközeli kisbolygót tartanak számon, ezek közül körülbelül nyolcszáz égitestnek nagyobb az átmérője 1 km-nél. A becslések szerint még körülbelül 200 azonosítatlan potenciálisan veszélyes kisbolygó kering a Földhöz közeli pályán. Ezen objektumok azonosítását a NASA a 2020. évig szeretné befejezni.

A számunkra veszélyes égitestek azonosításával párhuzamosan kutatások kezdődtek az ellenük történő védekezési módszerek és mechaniz-

musok kifejlesztése érdekében is. Egy ilyen kezdeményezés a 2012-ben létrejött *NEOShield* nevű szervezet (a NEO a Near Earth Objects szavak rövidítéséből származik, míg a Shield magyar jelentése pajzs). A csoportot az Európai Unió támogatja, de működésében részt vesz az Egyesült Államok és Oroszország is. A szervezet célja, hogy az elkövetkező években elemezze, és kifejlessze a lehetséges védekezési módszereket. Különböző mechanizmusok jöhetnek szóba, alkalmazhatóságuk jórészt az égitest méretétől és távolságától függ. Az egyik lehetőség a *mesterséges becsapódás*, melynek során az égitest mozgását egy nagy sebességgel nekivezetett űreszközzel változtatják meg. A *gravitációs vontatás* során egy nagytömegű űrszonda mozogna a veszélyes égitest közelében, melynek pályája az űreszköz gravitációjának hatására változna meg. Szóba jöhet még a *robbantásos elhárítás* is, melynek során az égitest pályáját egy nukleáris bomba felrobbantásával módosítanák. Napvilágot láttak még olyan elképzelések is, melyekben a veszélyessé váló égitest felszínére egy űreszköz telepítenének, és az hajtóművével szép lassan biztonságosabb pályára terelné a kisbolygót.

A közelmúltban a tőlünk kis távolságban elszárguló égitestek észlelése ismét felhívta az emberiség figyelmét Földünknek ezen égitestekkel való ütközésének veszélyére. Ennek eredményeképpen minden bizonnyal újabb eszközöket telepítenek majd a földközeli kis égitestek megfigyelésére, valamint várható az ellenük való egyre kifinomultabb védekezési mechanizmusok további kifejlesztése is.

DR. SÁNDOR ZSOLT,
Bécsi Tudományegyetem, Asztrofizikai Intézet

150 éve született Emma asszony

Hogy kicsoda Emma asszony? Schlesinger Emma néven született Baján, 1863. március 17-én. Később Sándor Emmára magyarosított. Majd Gruber Henrikné lett belőle. S miután elvált férjétől, 1910. augusztus 3-ától haláláig Kodály Zoltánnénak hívták. Tisztelői Emma asszonynak szólították.

Énekelni tanult és nagyszerűen zongorázott. 1892 és 1910 között írt Daloskönyve számos zeneszerző, köztük Herzfeld Viktor és Koessler János dalait is megőrizte. Zeneszerzőtanárt is az ő javaslataik alapján választott magának: Dohnányi Ernő, Bartók Béla, s legvégül Kodály Zoltán segített kompozíciós tanulmányait. Londonban és Párizsban pályázatot nyert egy-egy szerzeményével. Zeneszerzői stílusa, dallam- és harmóniávilága, vagy éppen a Valses Viennoises keringőritmusa is a XIX. századi Monarchia romantikájára alapult. A kisformák világában érezte magát otthonosan. Művei közül felcsemdűl a Berceuse, a Scherzo, a Változatok, a Négy dal Heinrich Heine verseire, a Két duett, s a Három dal. Népdalokat is gyűjtött, ő dolgozta fel a Magyar népzene 34. (Dunaparton van egy malom) és 35. (Béreslegény, jól megrakd a szekert) számait. Kísérletet tett egy magyar stílusú, Bartók és Kodály hangszere népzene-feldolgozásainak jegyében fogant mű megalkotására is (Székely népi tánc). Egyes témáit Bartók, Dohnányi és Kodály is feldolgozta. Számos ballada, népdal szövegét fordította le németre, pl. Bartók Gyermekeknek, sorozatának összes népdalát, valamint más műveket, pl. Bartók operájának, A kékszakállú herceg várának librettóját és Kodály több kórusművének szövegét.

Gruberné Schlesinger Emma rendkívüli

egyéniség volt. Elbűvölő személyiségű, éles eszű, művelt, sok nyelven beszélő, szókimon-dó és sziporkázóan szellemes. Szalonjában – mely igazi kulturális központ volt – már a század elején sok érdekes ember fordult meg, valósággal vonzotta őket, mint a mágnes. Zeneakadémiai professzorok és frissen végzett diákok, írók, festők, filozófusok voltak rendszeres vendégei. Csak néhányat említsünk: Bauer Herbert (vagyis Balázs Béla), Bródy Sándor, Deutsch Sándor hegedűművész és felesége (Doráti Antal karmester szülei), Dohnányi Ernő és neje, Fényes Adolf festőművész, Kerpely Jenő gondokaművész, Mihalovich Ödön, a Zeneakadémia igazgatója, Popper Dávid gondokaművész és felesége, Thomán István (egykori Liszt-növendék és Bartók zeneakadémiai zongoratanára) és neje stb. Itt találkozott először 1905 márciusában két ifjú zeneszerző: Bartók és Kodály, s rögtön volt közös témájuk: a népdal, a népdalgyűjtés, a magyar zenei nyelv megújítása. Bartók több művét mutatta be ebben a szalonban először a nyilvánosságnak. Emmának ajánlotta első opusát, a Rapszodiát, valamint I. Ábrándját. Itt formálódott Kodály és Bartók közös népdalfüzete, s több Kodály mű: az Énekszó népi szövegre írt műdalciklusa, egy sorozat zongoradarab és a Gordonka-zongoraszonáta. Az I. vonósnygyes „csendes társ-szerzője”: a ház asszonya, Emma, akinek 5/8-os témáját Kodály a zárótétel variációi közé illesztette be.

Emma asszony kegyeit kereste többek közt Debussy, Bartók és Kodály. Ő elvált Gruber Henrikától, s a nála tizenkilenc évvel fiatalabb Kodályhoz ment feleségül. Ettől kezdve „életműve” férje segítése volt. (Esküvőjükre szép nászajándékot kaptak Bartóktól: a Vázlatok

című zongoraciklusa Lentójának kéziratát, „Emmának, Zoltánnak” szóló ajánlással.) Őt évtizeden át harmonikus házasságban éltek, megértés és szolidaritás uralkodott otthonukban. Emma – saját művészi terveit feladva – biztosította Kodály számára az otthon meghittségét, az alkotáshoz nélkülözhetetlen nyugalmat. Egyszerre volt műzsa, lektor, korrepetitor, közönség, kritikus és titkárnő, az érdekesség és értelem, az ösztönző erő és a „kézifék”. Jegyzeteiből képet kapunk közös életükről: hogy mit ettek, ki járt náluk, vagy min dolgozott aznap Kodály. 1944-ben a zsidó származást, de hívó katolikus Emmának rejtőzködni kellett. Háromszor is keresték a náci, hogy a gettóba vigyék. „Nem ment volna egyedül. Vele mentem volna.” – mondta Kodály. Először Járdányiékhoz, onnan az irlgalmas nővérek zárdájába menekültek, majd az Operaház pincéjében bújtak meg, ahol Nádasy Kálmán és Oláh Gusztáv függönyökből és színpadi bútorokból kis kukót rendezett be számukra.

Halálakor (Budapest, 1958. november 22.) – minden közhelyet kerülve, gyöngédségről, ragaszkodásról tanúskodó szavakkal – így fogalmazott Kodály: „... életem és munkám hű tár-sa, Schlesinger Emmának született Kodály Zoltánné... minden halandó utolsó útjára tért... Élete útján áldást hozott minden vele találkozó-ra. Ahová ragyogó szemének egy sugara elért, ott világosság, melegség, élet fakadt. Mert szeméből végtelen jószág és szeretet áradt. Gyászolja mindenki, aki szeretete melegéből valamit is megértett. De legjobban az, akire a legtöbbet pazarolta, akinek életét földi paradicsommá tette.”

Nádasy Alfonz bencés szerzetes – Kodály gyóntatója, barátja és görög-latin szakos tanára – tanítja volt, amint Kodály, miután megfo-

galmazta a gyászjelentést, kezében e különös remekművel elindult a hálószoza felé, hogy megmutassa – Emmának... Ez az önkéntelen lépés tanúsította, hogy közös életük során mindig megosztotta feleségével örömet, bánatát; ítélete elé bocsátotta elkészült műveit.

Emma asszony – a legenda szerint – utódát is kijelölte: dombóvári barátjuk kislányát, akit öt-éves kora óta ismertek. A gyászév letelte után, 1959-ben Kodály el is vette Péczely Saroltát, aki a mai napig ápolja Kodály életművét.

RADICS ÉVA

Böröndi Lajos

Innsbrucki ceruzarajz

Átrobog a szíveden az
Inn és zölden sistereg
Nézegetik magukat benne
Havakkal teli hegyek

Elrepül egy repülő
A lapuló város felett
Nagy hasában csomagok meg
Kövéren szuszogó emberek

Mi itt állunk a teraszon
Tegnap nyár volt most hull a hó
S nézzük Innsbruckot amint
Ébred a városlakó

De már régen utazunk
Úgy megyünk el hogy maradunk

ELHUNYT HALÁSZ PÉTER ÍRÓ

(Nyugati Hírlevél, 168. sz.) Münchenben, 90 éves korában elhunyt HALÁSZ PÉTER író, újságíró. Regényei, novellái, újságcikkei a magyar emigráns életet mutatták be.

Halász Péter 1922. április 10-én született. 1939 és 1943 között P. Hard, T. Mollock, P. Shering, Pierre Pescer és Ravasz Miklós álnéven ötven-nél több kalandregényt, lektúrt adott ki. 1940 óta újságíró. Dolgozott a Mafilm stúdiójában is, ő volt többek között az 1952-es Állami Áruház dramaturgia is. Első regénye 1942-ben jelent meg Budapesten Szülei elváltak címmel. Ezt követte a Huszonegy éves férj és a Két férfi című 1943-ban. A regények mellett tárcákat, riportokat, karcolatokat, elbeszéléseket írt. Rác Váli színész- és énekesnővel 1946-ban kötöttek házasságot.

Az 56-os forradalom bukását követően külföldre emigrált: New Yorkban, Londonban, 1975-től haláláig Münchenben élt. 1957 és 1987 között a Szabad Európa Rádió munkatársa volt, 1987 április végén vonult nyugdíjba.

Írásait az Irodalmi Újságban, az Új Látóhatárban, a Bécsi Naplóban, az Új Hungáriában, az Amerikai Magyar Népszavában és az Új Világban olvashatták az érdeklődők. A *Második Avenue* című regénye először 1967-ben jelent meg Kanadában, majd 2011-ben a Park Kiadó gondozásában Budapesten is. Fogócska című könyve 1969-ben, az Eltévett utas 1972-ben New York-ban, a Kölcsönkapott élet 1977-ben, a Kádártánc 1983-ben Münchenben került kiadásra.

Halász Péter a rendszerváltás után több kitüntetést is kapott: 1993-ban megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztí keresztjét, 1995-ben a Nagy Imre Emlékplakettet, 1997-ben a Magyar Újságírók Országos Szövetségének Örökös Tagja lett. 2000-ben Aranytoll-díjjal jutalmazták, 2010 februárjában pedig a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjét vehette át újságírói munkásságának elismeréseként.

Baittrok László (1937–2013)

Az innsbrucki magyarok egyik jellegzetes személyisége, Baittrok László 2013. március 10-én váratlanul elhunyt. Általában becenevén *Bubunak* szólítottuk. Budán a Vizivárosban született. Iskolai éveit is ott töltötte. 1956-ban a Szénátéren fegyverrel a kezében harcolt. Egyéniségének meghatározó tényezői lettek azok a napok. A forradalom leverése után Ausztriába menekült, az érettségít Kammer am Attersee-ben tette le 1958-ban. 1959 és 1964 között orvostudományi tanulmányokat folytatott, majd átnyerelt a gyógyszerreferensi, ill. gyógyszermenedzseri szakmára, melyet államvizsgával zárt le. E foglalkozását 1999-ben bekövetkezett nyugdíjazásáig űzte.

Munkája következtében rengeteg kapcsolatra tett szert, melynek súlypontjai orvosi magánrendelők mellett elsősorban klinikák és kórházak voltak. Az újítások következtében régi, de még kiváló és használható állapotban lévő berendezési tárgyakat selejteztek ki. Bubu felfedezte ezt a „piaci hézagot” (Marktlücke) és több mint 20 éven keresztül óriási mennyiségű, kórházak, iskolák, öregotthonok és szegények számára használható berendezést és ruhaneműt kéregetett össze. Az összegyűjtött dolgokat és adományokat leginkább a Magyar Máltai Szeretetszolgálaton és a szombathelyi karitáson keresztül juttatta el a rászorulókhoz. Összeállítása szerint 1989 és 2012 májusa között közel 300 24-tonnás teherautónyi rakomány ment Magyarországra és onnan részben tovább Erdélybe, Felvidékre és Kárpátaljára. Így többek között 2.321 ágy kórházak, öregotthonok, gye-

rekotthonok számára; 6 teljes rendelői felszerelés fogászati, radiológiai és nőgyógyászati célokra; 9 röntgenkészülék; 800 orvosi és ápolónővéri ruházat; 400 tolókoksi; 500 iskolapad asztalokkal együtt; 2000 matrac; 1200 iskolai számítógép; több mint 100.000 zsák, ill. doboz ruha és ágynemű.

E ténykedése mellett hosszú ideig részt vett az innsbrucki egyesületi életben. Több éven át volt az Innsbrucki Magyar Diákotthon és Kultúregyesület vezetőségi tagja, külügyi képviselője. Az összejöveteleket gyakran elvarázsolta finom gulyáslevesével és ragyogó humorával. Személyesen támogatott több fiatal magyarországi diákot. Értetlenül állt azokkal a magyarokkal szemben, akiket 1956 nem igen érdekel, vagy akik a nemzeti öntudatú társaikat megmosolyogják. A kétségbeesésig szenvedélyes magyar volt. Büszke volt rá, hogy felesége, Madeleine és fia, Józsi is támogatták munkájában és a magyarsághoz való vonzódásában.

Munkálkodásának elismeréseként a Máltai Lovagrend Nagykeresztes Lovagjává léptették elő, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem tiszteletbeli szenátorává nevezte ki, a magyar állam pedig a Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét adományozta neki.

Március 16-án az Innsbruck melletti Igls-i túlsóft templomban búcsúztatták itteni és magyarországi barátai, tisztelői, élükön a Máltai Lovagrend tagjaival. Méltóan és szépen tért örök nyugalomra. Emléke sokáig fog élni közöttünk.

DR. SZENTKERESZTY GYÖRGY

Futaky István (1926–2013)

2013. január 21-én elhunyt Futaky István a németországi finnugor nyelvtudomány és a magyar kultúra kiemelkedő egyénisége. Futaky István adóhivatali tisztviselő első gyermekeként 1926. május 12-én született Nyírcsaholyban, Mátészalka közelében. A német eredetű Fruttinger családnevet 1938-ban magyarosították Futakyra. Iskoláit Mátészalkán, Nagyikállon majd Jászapátiiban végezte, ahol 1944-ben „kitűnő” eredménnyel érettségizett. A család még abban az évben Ausztriába menekült, ahonnan 1946-ban visszaköltöztek Mátészalkára, ahol édesapja visszakapta régi állását. A „fordulat éve” (1948) után viszont a fiatal Futaky István – származása miatt – egyetemi tanulmányokat nem folytathatott. Tisztviselőként dolgozott, majd 1952-ben (nota bene!) megkezdte tanulmányait a budapesti Római Katolikus Főiskolán, amit 1953-ban elhagyott. Még abban az évben megkísérelte átlépni az osztrák–magyar határt, elfogták és négy évre elítélték. 1956 júliusában szabadult, majd segédmunkásként dolgozott 1956 októberéig. Második menekülési kísérlete sikerült, 1957. január 7-én elhagyta Magyarországot. Ausztriából Ford-ösztöndíjjal Göttingenbe (Németországba) került, ahol Farkas Gyulánál finnugor nyelvészetet tanult.

Farkas Gyula halála után (1958), Wolfgang Schlachter professzorsága alatt 1963-ban doktorált, majd 1973-ban habilitált. Futaky kitűnő munkát végzett élete során, mint kutató, mint tanár. Két jelentős területet művelt: magyar és ural-táji nyelvészet, valamint német–magyar művelődéstörténeti kapcsolatok. Tanulmányai a többi között az Ural–Altaiische Jahrbücherben, az Ungarn-Jahrbuchban és a Finnisch–Ugrische Mitteilungenben jelentek meg. Az utóbbi szaklapot 1977-ben ő alapította meg, majd szerkesztette hosszú

éveken át. A Göttingeni Egyetem 1980-ban kinevezte professzornak, 1994-ben Pro Cultura Hungarica elismerést kapott, a Magyar Nyelvtudományi Társaság 1995-ben meghívott tagként felvette soraiba. 2011-ben a magyar állam a Magyar Köztársaság Tisztí keresztjével tüntette ki.

Fontosabb munkái: Untersuchungen über die Akzentmerkmale des Ungarischen – Dargestellt an der Mundart der Sprachinsel Oberwart. Dissertation in Göttingen. 1963. Tungisische Lehnwörter des Ostjakischen. Habilitation in Göttingen. 1973. Hungarica Göttingensia – Verzeichnis der Ungarn betreffenden Archivbestände in Göttingen (1734–1945). München 1978. Ungarische Quellen zur Göttinger Universitäts-geschichte des 18. und 19. Jahrhunderts. In: Göttinger Jahrbuch 1968. Die Frage der uralisch-tungusischen Sprachbeziehungen. In Symposium Saeculare Societatis Fenno-Ugricae. Helsinki 1983. A Wolfenbütteli Szójegyzék. In: Magyar Nyelv 82. 1986 Die Ungarn betreffenden Beiträge in der Göttingischen Gelehrten Anzeigen, 1739–1839. (Társzerző) 1987. “Selige Tage in Musensitz Göttingen”. Stadt und Universität in ungarischen Berichten aus dem 18. und 19. Jahrhundert. Göttingen 1991. Nyelvtörténeti vizsgálatok a Kárpát-medencei avar–magyar kapcsolatok kérdéséhez. Budapest 2001. A hazatérő Farkas Gyula. Írások, dokumentumok a kitagadott irodalomtudós életéről és műveiről. (Társzerkesztő) Budapest, 2003.

DR. KESZTYÜS TIBOR

MI - HOL - MIKOR?

Kulturális kaleidoszkóp

Alsó-Ausztria
Michael Clark: come, been and gone, tánc – St.Pölten, Festspielhaus; máj. 4.
Clint Lutes, Maurizio Grandinetti and some music of John Cage, hangverseny a publikum részvételével – St.Pölten, Festspielhaus, Box; jún. 6.
Romantic Greatness, hangverseny – St. Pölten, Festspielhaus; máj. 6.
Deep Feelings, kiállítás – Krems, Kunsthalle; jún. 30-ig
Rudolf Goessl: Verwandlungen, kiállítás – St. Pölten, Landesgalerie für zeitgenössische Kunst; máj. 12-ig
Tillman Kaiser, kiállítás – Krems, Kunsthalle, Factory; jún. 23-ig
Lucky Luke. Neues aus dem wilden Westen von Achd, kiállítás – Krems, Karikaturmuseum; jún. 2. – nov. 17.
Feinhirn, Otto Kainz und Tom Gschwandtner, Bildrätsel zum schräg Denken und Schmunzeln, minden hónapban egy új „rejtvény” – Krems, Karikaturmuseum, Foyer; okt. 6-ig

Bécs
J.-M. Schneitzhoeffter, La Sylphide, balett – Staatsoper; ápr. 1., 5., 7.
F. Mendelssohn–Bartholdy, Szentivánéji álom (Jorma Elo), balett – Volksoper; ápr. 3., 14., 19., 21.
L. Minkus, Don Quixote, balett – Staatsoper; máj. 25., 29., 31., jún. 3., 15., 17., 19.
Nurajev Gála, balettösszeállítás – Staatsoper; jún. 29.
W. A. Mozart, A varázsfuvola, opera – Staatsoper; máj. 3., 6.
G. Puccini, Tosca, opera – Staatsoper; máj.18., jún.6., 9., 12.
U. Giordano, Andrea Chénier, opera – Staatsoper; máj. 16., 21., 24.
L. v Beethoven, Fidelio, opera – Staatsoper; ápr. 3., 6., 10.
G. Verdi, Don Carlos, opera – Staatsoper; ápr. 9., 13., 17., 21.
H. W. Henzes, Das Wundertheater, opera / R. Leoncavallo, opera – Volksoper; jún. 15., 18., 25., 28.
S. Sondheim, Die spinnen, die Römer, musical – Volksoper; ápr. 30., máj. 1., 6., 12., 14.
J. Nestroy, Der Talisman, színmű – Akademietheater; ápr. 5., 6., 13., 25.
P. M. Kraxner, Die gesetzliche Verordnung zur Veredelung des Diesseits, színmű – Vestibül; ápr. 17., 25., 29.
Th. Bernhard, Der Ignorant und der Wahnsinnige, színmű – Burgtheater; ápr. 9., 11., 23.
F. Bruckner, Die Marquise von O., színmű – Akademietheater; ápr. 19., 21., 27., 28.
H. Ibsen, Gespenster, színmű – Akademietheater; ápr. 7., 23.
Hieronymus Bosch – Pieter Bruegel d. Ä. – Peter Paul Rubens – Rembrandt Harmenszoon van Rijn, kiállítás – Albertina; jún. 30-ig
„Baroque”, egy különleges összehasonlítás a modern művészettel, kiállítás – Belvedere; jún. 9.-ig
Felhők. Az ellilánó világ, kiállítás – Leopold Museum; júl.1-jéig
Marco Dessi, Still Life, bútorkiállítás – MAK Museum für angewandte Kunst; máj. 5-ig
100 Jahre Simpl, kabaré – Kabarett Simpl; ápr. 2–6., 8–13., 15–20., 22–27., 29., 30., máj. 1–4., 6–11., 13–19., 21–25., 27–31., jún.1.

Burgenland
Liszt fesztivál, hangversenyek – Raiding, Lisztzentrum, Konzertsaal; jún.19–23.
Világzenei körút, koncert – Mattersburg, Kulturzentrum; ápr. 16.
“Monochromes”, fotó kiállítás – Oberschützen, Kulturzentrum; ápr. 28-ig

Felső-Ausztria
J. Ulrich, Campo Amor, balett – Linz, Landestheater, Großer Saal; ápr. 14., máj. 8., 12., jún. 27.
Ph. Glass, Spuren der Verirrten, opera – Linz, Landestheater, Großer Saal; ápr.12., 19., 25., máj.1., 10., 17., 22., jún.4., júl.1., 3.
P. Androsch, Opernmaschine, opera – Linz, Landestheater, BlackBox; máj. 12.,15.,18.
J.-B. Moliere, Der Geizige, színmű – Linz, Kammerspiele; ápr.1., máj. 4., 31.
F. Zeller, Triumph der Provinz, színmű – Linz, Eisenhand; máj. 16., 23.
N.Gogol, Der Revisor, színmű – Linz, Kammerspiele; máj. 11., 14., 15., 18., 25., 29., jún. 8., 14., 18., 19., júl. 3., 5.
S. Schmidtke, Illusionen, színmű – Linz, Eisenhand; ápr. 6., 10., 13., máj. 17.
Régi nyomok. Új utak, kiállítás – Freistadt, Bad Leonfelden, Vyssi Brod (Cseh Köztársaság), Krumau (Cseh Köztársaság); ápr. 26. – nov. 3.

Isteni! – a mitológia lenyűgöző világa, kiállítás – Linz, Schlossmuseum; ápr. 28-ig

Karintia
A.L. Webber, Sunset Boulevard, musical – Klagenfurt, Stadttheater; ápr. 2., 4., 6., 10., 12., 17., 19., 24., 27., 30., máj. 7., 11., 15., 17., 18., 21.,23.
dance2art – a tánc és a művészet: Jörg Immendorff (szobrok és festmények) és Martina Rösler (zene és tánc), Anja Kolmanics (zene és tánc), Jochen Hein (tájképek és arcképek) és Leonie Humitsch (zene és tánc), Silvia Salzmann (zene és tánc), performansz és kiállítás – Klagenfurt, Stadtgalerie; jún. 20, okt. 17.
Tavaszi Bál – Seeboden, Kulturhaus; ápr. 20.

Salzburg
G. F. Händel, Ariodante, opera – Salzburg, Landestheater; ápr. 26., 28., máj. 4., 8., 10., 12., 14.
P. Breuer, Blues im Berg, tánc – Salzburg, Probebühne Rainberg; máj. 3., 8., 11., 12., 16., 17., 22., 23., 25., 29., jún.2., 4., 14.
Robert Neuhauser / Thomas Rieder, kiállítás – Salzburg, Galerie Zwerglgartenpavillon; ápr. 5. – máj. 3.
Bartholomäus Kinner, Emma Macleod, kiállítás – Salzburg, periscope:project:space, Sterneckstraße 10; máj.17. – jún. 8.
Tavaszi Bál – Strobl am Wolfgangsee; ápr.20.

Stájerország
Celebrating Sacre, Darrel Toulon: „Daphnis et Chloé”, Vasco Wellenkamp: „Fauno” („L’après-midi d’un faune” variáció), James Wilton: „Le sacre du printemps”, balett – Graz, Oper; ápr. 3., 5., 10., 26., máj. 4., 16., 31., jún. 9.
Styriarte, vegyesprogram – Graz, Helmut-List-Halle, styriarteCelt, Stefaniensaal, Minoritensaal, ...; jún. 21. – júl. 21.
Tavaszi fesztivál, vegyes program – Graz; máj. 29. – jún. 2.
The Location of Pictures, Maria Lassnig, kiállítás – Graz, Neue Galerie; ápr. 28-ig
Biedermeier Ünnep – Bad Gleichenberg; jún.16.
Almavirág Ünnep – Puch; ápr. 28.

Tirol
J. Bock, Anatevka, musical – Innsbruck, Landestheater, Großes Haus; máj. 11., 18., jún. 2., 6., 7., 12., 14.
Tyrol goes Austria, kiállítás – Innsbruck, Zeughaus; ápr. 19. – okt. 6.
Lois Weinberger, kiállítás – Innsbruck, Ferdinandeum; máj.17. – okt. 27.

Vorarlberg
M. Nigsch, M. V. Marcard, Gefährliche Liebschaften, musical noir – Bregenz, Landestheater, Großes Haus; ápr. 30., máj. 3., 21., jún. 2., 5., 15., 20.
W. Shakespeare, Was ihr wollt, színmű – Bregenz, Landestheater, Großes Haus; ápr. 3., 16., 19.

Európa ajánlat
Building Memories: The Art of Remembering, kiállítás – London, Victoria & Albert Museum, Cromwell Road, Egyesült Királyság; máj. 31. – 2014. febr.24.

Öt kontinens egy ajánlat
L’art noble des Carrache et de leur école. Sélection de dessins et d’estampes, kiállítás – Ottawa, Musée des beaux-arts du Canada, Promenade Sussex 380, Ontario, Kanada; máj. 31. – szept.8.
Válogatta: HOMONNAY LEA

Február 14-én a British-Hungarian Fellowship rendezésében a londoni Balassi intézetben bemutatták Clive Wilmer angol költő összegyűjtött verseit és műfordításait.

A Carcanet Press által gondozott kötet különleges érdekessége, hogy **36 magyarból fordított verset tartalmaz Dsida Jenőtől kezdve Radnóti és Pilinszky**n át az ugyancsak erdélyi származású **Szabó T. Annáig**. Az est második felében Clive Wilmer és Gömöri György bemutatták Pilinszky János verseiből készített váltogatásukat, a *Passio*-t (Worple Press), amiről néhány hónapja elismerő kritika jelent meg a *Times Literary Supplement* c. irodalmi lapban. Korábban az angol olvasók főleg Ted Hughes és Csokits János fordításában ismerték Pilinszkyt – a kritika szerint az újabb kis válogatás teljesebb képet nyújt az 1981-ben elhunyt nagy katolikus költőről.

Lapzárt
minden páratlan hónap 15-én

T. ÁGOSTON LÁSZLÓ

Hazafelé

Az öregasszony átballagott az úton. Üres bevásárlószatyrárt lengetve perlekedett a zebra előtt türelmetlenkedő autósokkal.

– Könnyű nektek onnan az autóból sürgetni az embert. Igyekezzek, igyekezzek... nektek sürgős dolgokotk van. Tudom. Száguldoztok, mint a veszetek, míg egymásba nem szaladtok. Én meg a reumas lábaimmal csak cammogok. De mit tehetek, ha ezzel vert meg az Isten? Most is föl-írt az orvos egy kosárra való gyógyszert. Hogy miből váltom ki, az senkit se érdekel. Azt mon-
ja, menjek be a városházára, ott adnak szociális segélyt. Szociális segély... Már a neve is milyen megalázó... Az én Istenemhez imádkozom én segítségért, de ezekhez a puccos hivatalnokok-hoz? Az nem nekem való. Majd’ negyven évet dolgoztam ezért a kis nyugdíjért, és lám, mire megkapom, semmire se elég. Kifizetem a közös költséget, a villanyt, a gázt, aztán számolgathat-
om a filléreimet, míg újra jön a postás. A bu-
szon már nem kell fizetnem, meg a tévét is in-
gyen nézhetem. Sokra megyek vele... A buszra
lassan már föl se tudok szállni a nyomorék lá-
bammal, abból meg alig értek valamit, amit a
tévében magyaráznak. El is alszom rajta, csak
az áramot fogyasztja. Istenem, mivé lett a világ...

A patikában hosszú sor kígyózott. Leült hát egy székre, hogy kipihenje magát Egy középko-
rú asszony lépett hozzá, gyengéden a vállára
tette a kezét. A szomszédasszonya volt.

– Csak nincs valami baj, Juci néni? Segíthe-
tek?

– Baj? – kérdezett vissza. – A magamfajta vén-
asszonynak már csak az étellel van baja. Hanem,
ha megkérhetném, kiváltaná a receptemet?

– Persze, hogy kiválton. Ha már úgyis végig
kell állnom a sort... Én is idehordom a fizeté-
sem felét. Nekem a gyomrom, meg az idegeim,
a Jóskának meg a szíve. Két infarktus egy év
alatt...

A sarki boltban alig lézengett néhány ember.
Azok is többnyire nyugdíjasok, mint ő. Nehéz-
kesen csoszogtak az árupolcok között. Levet-
tek róla valamit, gondosan megnézték a legújabb
árát, aztán visszatették. “Már ezt sem engedhet-
jük meg magunknak.” Fél kiló kenyeret vett. Ha
jól beosztja, akár három napig is kitart. Téjfölt
is kellene venni – gondolta – de az túl drága.

Végtére is tejjel épp úgy be lehet habarni azt a
kis főzeléket. A múlt héten vett a piacon egy fél
kelkáposztát... Már kétszer főzött belőle, de
majdnem a fele ott van még a mélyhűtőben. Be
kell osztani. A lánya hozott neki a múlt hónap-
ban vagy fél kilónyi babot. Ott őrizgeti a kony-
haszekrény sarkában tartaléknak. Majd ha nem
lesz más, megfőzi. Fél tőle, mert puffaszt. Tu-
lajdonképpen nem is lenne szabad ennie, de ha
nincs más...

– Poharas tejük nincs, aranyoskám? – szólí-
totta meg az egyik fiatal eladót. – Tudja...

– Tudom, de nincs, mama. Ez van, ezt kell sze-
retni... Most vigye, mert lehet, hogy holnap ez
is drágább lesz... Az agyamra megy már ez az
állandó átárazás. Meg a lopások. Tegnap egy
csicsás bundás nőt kaptunk el. Tudja mit szo-
rongatott a bundája alatt?

– Gondolom, valami drága italt.

– A frászt! Egy vekni kenyeret. Na, hát így
züllik el a jónép. Akkor mit várjon az ember egy
csoró nyugdíjastól?

– Értem én, kislányom, maguknak se
könnyű..., de látja, én nem lopok.

– Még nem, de ha elfogy a pénze... Én már a
saját anyámnak se hiszek...

A hentesnél ketten voltak. Az egyik csontot
kért, a másik csirkeaprólékot.

– No, mama, nem visz ebből a prima karaj-
ból? – fordult hozzá a nagydarab, izmos fiatal-
ember. – Reggel hozták, tegnap még rőfögött.

– Hová gondol, fiatalember? Talán egy kis
párizsit feltétnek a főzelékemhez...

– Ide nézzen, milyen gyönyörű ez a dió!

Az öregasszony elővette a pénztárcáját, a te-
nyerébe öntötte az aprót, és olyan elmélyülten
számolgatta, hogy még a szája is mozgott hozzá.

– Valóban, nagyon szép, biztosan lesz rá vevő.
Hanem az a fejhús, ott a pult sarkán friss, fia-
talember?

– Tegnap.

– Jó lesz az is. Levágna belőle nekem egy tíz-
dekányit? Az se baj, ha csak nyolcra sikerül...

– Hazafelé menet a templom mellett vitt el
az útja. Főlnézett az ég felé meredő toronyra és
könnybe lábadt szemmel mondta:

– Mi lesz velünk Uram, ha te is elhagysz ben-
nünket?

Botz Domonkos

Március

Hőfödtie a hegy,
csak sötétlő folt, teher,
mi vagyunk rajta.

Fázom, havazik,
apró, cerka ujjait
tarkómra varrja.

Esti olvasmány,
madárléptek a hóban,
már olvadóban

a múlt idő,
és vele együtt mi is.
Lefelé csorgunk.

Klimt-kép rekonstrukciós bemutatása

MÁRC. 19-ÉN A COLLEGIUM HUNGARICUM ÉS A
BÉCSI THEATERMUSEUM közös programja keretében
először láthatta a közönség Gustav Klimt
elveszett festményének rekonstrukcióját a Ester-
házyak tatai színházáról. 1889-ben Esterházy
Miklós gróf vendégei szórakoztatására színházat
építtetett Tatán, majd megbízta a fiatal Klimtet,
hogy a bécsi Burgtheater nézőteréről készített
nagysikerű képének mintájára fesse meg a tatai
színház belsejét is. A kép nagy elismerést szer-
zett mind szerzőjének, mind megbízójának, a
második világháború után azonban eltűnt, csu-
pán egy viszonylag nagyméretű fotó maradt fenn
róla. Most a fotó, a bécsi festmény és a számító-
gépes technika segítségével elkészült az elveszett
kép mérethű, színes rekonstrukciója, melyet
Czibula Katalin színház- és művészettörténész,
az ELTE docense előadás keretében mutatott be
a nagyközönségnek. A bécsi festményről Ale-
xandra Steiner-Strauss, a Theatermuseum mun-
katársa beszélt – a rekonstrukciót Kurucz Dóra
grafikus készítette, a munkálatokat a Collegium
Hungaricum finanszírozta.

Zsirai László

Bizakodás

Úgy repül a kifakult idő,
mint füstben táncoló korom.
Tudom, a reményt gyéren mérik,
ellenben mégis bizakodom:
rügy-füldető tavaszi eső
nyomában édes gyümölcs érik
napszítta, nyári lombokon.

Szamaras, madaras

Hajnalban ébred a madarakkal,
s száguldana szürke szamarakkal,
csakhogy a szamarak nem szaladnak,
a korszakhoz képest lemaradnak,

poroszkálnak csupán az időben,
mellettük ballag poros cipőben,
s visszafütyülget a madaraknak,
így érezve magát szabadabbnak.

BÁNYAI TAMÁS

SZEGÉNYEK EGYMÁS KÖZT

A bécsi végállomáson utolsóként szállt le a Lokal-
bahnról. A peron felé igyekezve akadt meg tekinte-
te az ülésen felejtett aktatáskán. Néhány másodper-
cig azon töprengett, mitévő legyen. Kapja fel és sza-
ladja a leszállók után, magásra tartva a táskát, hát-
ha jelentkezik a tulajdonosa? Vagy csapja a hóna alá
és úgy sompolyogjon el, hogy lehetőleg senki meg
ne lássa. Mert ki tudja, mit rejthet magában ez a ta-
lált tárgy.

Igaz, elég lapos, ám attól még tartalmazhat né-
hány ezer schillinget valamelyik rekeszében. Vagy
akár csak pár százat. Egy friss disszidensnek, aki két-
ségekkel tekint az ismeretlen jövő elé, minden meg-
szerzett fillér újabb lépés lehet az áhított jómód felé.
Főleg most, hogy eddig még munkát sem sikerült ta-
lálnia. Hiszen Bécsbe is ezért jött a traiskircheni lá-
gerből. Igaz, a lágerben is ajánlottak állást, de az a
szóbeszéd járta, azt nem szabad elfogadni, mert
mindaz, amit az ottani munkaközvetítő felkínál,
rosszul fizető aljamunka. Olyanok állították ezt, akik
már jó ideje lágerlakók, ismerik a dörgést, tapasztal-
atból beszélnek. Rosszindulat kizárva. Egy csónak-
ban evezünk, ott segítségünk egymáson, ahol csak le-
het. Ha jól fizető munkát akar, hallotta többektől is,
akkor Bécsben próbáljon szerencsét.

Hát most itt van, tanácstalanul persze, mert Bécs
nagyváros, és ki tudja, hol kell benne Fortunát keres-
ni. Ha legalább németül jobban tudna, könnyebben
megértené az a néhány álláshirdetést, amit kinézett
az újságból. Néhány szóból álló német nyelvtudása
éppen csak arra elegendő, hogy megértse, segédmun-
kást keres ez vagy az a cég. Hál’ istennek a címhez nem
kell nyelvszeninek lenni, elég, ha a térképről le tudja
olvasni, melyik felvételt hirdető vállalat hol található.
A többi lutri. Azt már csak megértik valahogy, bár-
mennyire is makogva s az osztrákok számára talán egy
kissé érthetetlenül mondja el, mi járatan van. Ám
ahhoz, hogy jelentkezését jóindulattal fogadják, sze-
rencse is kell.

Az, ami most – remélhetőleg - rámosolygott.
Várt még egy kicsit, széledjenek szét a vasútról le-
szállók. Aztán felkapta a táskát, s ha nem is lóbálta
feltűnően, észrevehetővé téve fogta a kezében. Elke-
rülve így nyilvánvaló szándékának látszatát. Ekképp
senki sem foghatja rá, hogy el akarja tulajdonítani,
hiszen, íme tessék, közszemlére bocsátotta. A járdán

türelmetlenül toporgott pár percig, majd látva, hogy
ügyet sem vetnek rá, sietve elindult az Opera felé.

Az Operaház árkádjainak rejtekeiben szemügyre
vette szerzeményét. Barna műbőr, kissé kopott, ami
nem jelent semmit. Gazdag ember se vesz magának
havonta új táskát. Ezt nyilván megszokta már, ragasz-
kodik hozzá. Izgatottan, mint a gyerek a várva várt
születésnap ajándékát, nyitotta ki az aktatáskát. Csa-
lódottan állapította meg, szegényes zsákmány került
a birtokába. Egyetlen schillinget sem talált benne,
még igazolványt sem, csak egy aktacsomót.

Az iratokat végigpörgette ujjai között, de semmi ér-
demleges nem tudott kiselablázni belőlük. Azaz egy-
valamit igen. A legfelső lapon egy névre és egy címre
bukkant. Feltehetőleg a táska tulajdonosáéra.

Első gondolata az volt, már megy is a jelzett címre,
aztán mégis másképpen döntött. Nem akart idő előtt
odaérni, tartva attól, ha túl korán érkezik, senkit sem
talál majd ott. Napközben kevés ember tartózkodik
odahaza. Ezért inkább úgy határozott, előbb végigjár-
ja az újságból kinézett cégeket, s majd csak késő dél-
után viszi el tulajdonosának a táskát. Mielőtt azonban
elindult volna álláskereső körútjára, farzsebéből elő-
húzza a térképet, s megkereste rajta az iraton talált
címet. A belvárostól messzire volt, valahol a Florids-
dorfbán, viszont a térkép alapján nem lesz nehéz meg-
találni. Azt sajnálta csak, hogy gyalog túl hosszú az út
odáig, villamosra kell költeni legalább tíz schillinget.
De talán megtérül ez a kevés befektetés.

Az újságból kiszemelt munkahelyeket gyalog járta
végig, délutánra már elfáradt, elcsüggedt, mert egyet-
len cégnél sem termelt számára babér. Tagadhatatlan-
ul udvariasan bántak vele mindenütt, de ez sem eny-
hítette az okozott csalódást. A sikertelenség kedvét
szegte, s már azon volt, hogy a táskát se viszi el tulaj-
donosának. Hiszen miféle jutalmat remélhet? Néhány
schillinget, vagy egyszerűen csak szimpla köszönetet.
Az meg a fáradságot sem éri meg.

Végül meggondolta magát. Arra a következtetésre
jutott, ha semmi mást, ismerőst szerezhet magának.
Ismerőst, aki helyi lakos, beszél németül, és ha más-
sal nem is legalább a segítségével kifejezheti halálját.
Ez az elképzelés felvillanyozta.

Igen. Talán így a leghelyesebb. Még ha pénzt akar-
na adni, akkor se fogadja el. Segítsen neki munkát
találni, elvégre ennek az idevalósi osztrák embernek

sokkal könnyebb lehet. Vannak barátai, ismerősei,
akiknek igénybe veheti közreműködését a becsüle-
tes megtaláló érdekében. Vagy beajánlhatja oda, ahol
ő maga is dolgozik.

A feltételezéstől nagyobb optimizmussal szállt fel a
villamosra. A kezében tartott térképen követte a villa-
mos útját. Abban a megállóban szállt le, amely elkép-
zelése szerint a legközelebb volt a keresett címhez.

A mellékutakba térvé úgy érezte, egy esetleges ju-
talomhoz fűzött minden reménye szertefoszlik. Ha
nem villanegyedre, de legalább jólétől tanúszkodó la-
kóházakra számított. Elhelyett raktárépületek, kisebb
üzemek, néhány üres telek és sivár bérkaszárnyák
között haladt. A környék a pesti külvárosokat jutatta
eszébe, s noha ő maga Angyalföldről disszidált Ausz-
triába, a bejárt utcák nyomasztóan hatottak rá. Úgy
tetszett, nemcsak Bécs csillogó, tiszta és rendezett bel-
városát hagyta maga mögött, de mintha 1969-ből is
visszalépett volna az ötvenes évekbe. Felmerült benne,
hogy megfordul, de gyorsan elejtette ezt a gondo-
latot. Ha idáig eljutott, végigcsinálja.

A ház előtt megállt. Elfogta a felsz, mintha nem is
egy régi bérházba, hanem egy sötét és veszéllyel
terhes barlangba kellene belépnie. Kinyitotta a tás-
kát, vetett egy pillantást az iraton feltüntetett címre.
Adolf Seibert, második emelet 21.

Belépett a félhomályos kapualjba, elindult felfelé
a töredezett szélű kőlépcsőkön. A második emelet kör-
folyosóján az az érzése támadt, hogy minden ablak-
ból figyelik. Körülnézett, a barátságtalan udvaron is
végigjárta tekintetét, de sem ott, sem a gangon nem
látott senkit. Hangokat se hallott kiszűrődni sehon-
nan. Ettől megint csak arra gondolt, hiába jött, hiába
csönget, senki sem nyit ajtót.

A keresett lakást is nehezen találta meg. Az ajtókra
szegezett apró zománc tábla a legtöbb helyen megko-
pott, olvashatatlaná vált a rájuk festett számozás.
Kettőt le tudott olvasni, ebből következtette ki, me-
lyik lehet Seiberték otthona.

Az ajtó mellett vékony, színes függönnyel eltakart
ablak nyílt a gangra, s a függöny mögül gyér világí-
tás szűrődött ki, ami újabb reménnyel töltötte fel, hi-
szen valaki nyilván tartózkodik a lakásban. Csengőt
nem talált, előbb erőtellenül, majd határozottabban
kopogtatott. Eltelt néhány másodperc, mire lépteket
hallott a lakásból, s végül kitárult előtte az ajtó.

EMLÉKEZZÜNK KÓS KÁROLYRA (1883–1977)

A történelem folyamán a különböző régiókban és főként a különböző kontinenseken az építkezés iránya eltérő volt.

Az európai kultúrkörökben ismert stílusirányzatok nem egyezők, például a latin-amerikai vagy ázsiai építészettel. Még az egy kontinenen belül is különbözőek, példa erre a német nyelvterületen található építészművészet alkotásai.

A XIX–XX. század fordulóján a túlsúlyban uralkodó dekoratív szecesszió stílusiránnyal szakítva Kós Károly, magyar építő hagyományok alapján a magyar építész szellemében alakította ki korszerű építkezési stílusát.

1883. december 16-án, Temesváron született. Iskoláit a Kolozsvári Református kollégiumban végezte, Budapesten szerzett építésztechnói diplomát (1901).

A stílusát jellemző számos alkotása bizonyítja pl. Kolozsvárt a Monostori református templom, Sepsiszentgyörgyön a Székely Nemzeti Múzeum tornyos palotája és több iskolaépület, zebegényi plébánia-templom, marosvásárhelyi közművek épülete és sorolhatnánk Erdély s Magyarország számos helységét, ahol meredek toronysisakos építészeti műalkotásai megtalálhatók.

Addigi munkájának kiváló elismerése révén, 1910-ben a Kemény Zsigmond Társaság tagjává választotta a fiatal építőművész.

Az angol John Ruskin és William Morris s a finn Eero Saarinen irányzatot követve részt vett a pesti Állat- és növénykert épületeinek megtervezésében. Több építmény is az ő nevét fémjelzi.

Az első világháború idején családjával Sztánán (Kolozsvár közelében) családi „főhadiszállást” rendezett be. „... az utolsó szegig megtervezte a munka és életervét, amelyben aztán nyomdát, grafikai műhelyt, tervező irodát, politikai központot teremtett...” (Banner Zoltán)

1916-ban Ferenc József lovagkereszttel tüntette ki, s megbízatást kapott IV. Károly koronázása alkalmából a budai vár ünnepi díszítésének megtervezésével.

1917–1918 között ösztöndíjasként Konstantinápolyban megismerkedik a bizánci és török városépítészettel, melyről 1918-ban kiadja a **Stambul** című könyvét az ott szerzett kutatómunkájáról. Még abban az évben a budapesti Iparművészeti Főiskola építészeti tanszékére nevezték ki tanárnak, de lemondó levelelen megírta: „hiszem, hogy Erdélyben nagyobb szükség lesz rámm...” s visszavonult szatánai otthonába.

S ha már az erdélyi városok urbanisztikai képének alkotásaiba 1918 után nem szólhatott bele, mindössze két épületet tervezett: 1926-ban a sepsiszentgyörgyi református leánygimnáziumot, s 1943-ban a Kolozsvári Múcsarnokot.

Építészeti ténykedése fokozatosan háttérbe szorult, érdeklődése a politikai közélet, szakmai, publicisztikai s a szépirodalmi alkotások felé fordult.

1922-ben elindította és szerkesztette a Magyar Néppárt képeslapját a „Vasárnapot”, amely a nyilvánosság számára a demokratikus eszmék tudatosítására volt hivatott.

Első szépirói kísérlete 1909-ben jelent meg, „*Atilla királról ének*” című verses históriai elbeszélése, amit követett a maga szerkesztette folyóiratával; a „*Kalotaszeg*”-gel.

Álnév alatt írja a „*Régi Kalotaszeg*”, az „*Emberek a havas alatt*” című novelláit.

Az új román állam berendezkedése elől kivándorlásra vagy passzivitásba menekülők tájékoztatására Zágoni Istvánnal és Paál Árpaddal 1921-ben kiadták a híres „*Kiáltó Szó*” című röpiratot, ezzel a kulcsmondattal:

„*Nem szabad elfelejteni, hogy mi nem az egységes magyarságból elszakasztott egyszerű lélekszám vagyunk, de külön históriai egység, ezer esztendő óta... Kiáltom a jelszót: építenünk kell, szervezkedjünk át a munkára. Kiáltom a célt, a magyarság nemzeti autonómiája. Dolgoznunk kell, ha élni akarunk és akarunk élni, tehát dolgozni fogunk.*”

Ő volt az egyik meghirdetője a transzilvánizmusnak, mely „Magyarország feldarabolása után valóssággal nemzeti ideológiát jelentett, s nagymértékben hozzájárult, hogy az erdélyi magyarság felismerje a maga válságos helyzetét és közös feladatát...” (Pomogáts Béla)

A regény alkotásai közül 1925-ben jelentette meg egyik főművét, a „*Varjúnemzetség*”-et, amely a 17. század erdélyi magyarság krónikájaként vált ismertté, s az irodalmi közélet homlokterébe került.

A regény hőse, Varjú János. Két főrangú család vetélkedik a hatalomért, az erdélyi Bethlenek és a magyarországi Rákócziak. A regény kifejezett eszményét azonban Kalotaszeg népe, a kalotaszegi táj és népelet ábrázolása határozza meg.

Erdély XX. századi bölcs polihisztorja Kós Károly papírra vetette az akkor két évtizedében járó trianoni békediktátum csapásait. „*Az ítélet végrehajtott, Erdély, Bánság, Körös-vidék és Máramaros magyarsága bekebelezetett Romániába.*”

A fájdalmas jogtiprás ellenére is a magyar művelődési életet a hatalom nem tudta kerébe törni. Élt a nemzeti öntudat, amely töretlen biztosítéka volt a folytatásnak.

1924-ben megalapította az erdélyi írók önálló kiadóját – az „*Erdélyi Szépművész Céh*”-et, melynek megszűnéséig két évtized során igazgatói működése alatt 164 könyvet jelentetett meg. Nem kevés öntudattal állapította meg: „*a kulturális alkotó munka hozta létre az igazi nemzetpolitikai produktót, s nem a pártpolitika.*”

1926 júliusában a romániai magyar írók és költők első marosszéki találkozóján határozták el az erdélyi irodalmi élet szabad és kötetlen munkaközösségének megalakítását HELIKON néven. A művelődési szellemi élet terjesztésére 1928-ban az Erdélyi Szépművész Céh anyagi támogatásával indítják el az íróközösség folyóiratát „*Erdélyi Helikon*” címen. Kós Károly főszerkesztői minőségben sikeres gazdálkodásával számos irodalmi műalkotást jelentetett meg, nem csupán romániai, de magyarországi és a szomszéd államok magyar írói és költői tollából.

Szépprózai munkájának legjelentősebb alkotása 1934-ben István királyról szóló ORSZÁGÉPÍTŐ történelmi regényének megjelenítése hozott nagy sikert, amit dramatizálva is kiadott. A mű magába olvasztva a székely népballadák világát, képszerűen idézi fel a pogányságból a kereszténységbe átlépő Magyarország kronológiai történetét. 1938-ban Baumgarten-díjjal tüntették ki. A történelmi regényirodalom újabb sikert hozó Budai Nagy Antal című drámáját 1936-ban jelentette meg, az 1437-es parasztfelkelés fél évezredes évfordulójára. 1937-ben kitűnő színpadi eszközökkel mutatta be a Kolozsvári Magyar Színház.

Észak-Erdély visszacsatolása után, a két évtizedes romániai magyarságról végzett társadalmi és nemzeti elkötelezettségért s a művelődési kapcsolatok szervezői munkájáért a *Corvin Kereszt* kitüntetésben részesítették.

A háború után 1944-től újra bekapcsolódik a közéletbe. Főiskolai munkáját a gyakorlattal egybekötve, vállalta az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület elnökségét, népszerű formában a falusi építészetről jelentetett meg felvilágosító kiadványokat, azon célal, hogy a háború okozta megromlott mezőgazdaság talpra állhasson. Szakmai alkotó munkájának elismerése terén újabb kitüntetésben részesült; a Magyar Mérnök és Építész Egyetem Czípler-éremmel jutalmazta meg.

A kommunista hatalom 1948-as népellenes ideológiája elől menekül, s részletekben megjeleníti az egyik regényterméket, a prágai Szent György szobor megalkotójáról; Kolozsvári Mártonról és Györgyről. Közismert, hogy több alkotása közül csak ez a szobor (1373-ból) maradt meg Prágában.

Az építészeti szakmában elért kiváló eredményeiert újabb elismerésként 1966-ban a Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem díszdoktorrá avatta, ami alkotóművészetének legszebb kitüntetését jelentette.

Kós Károly, a román–magyar–szász testvériséget hirdető humanium embere, holta után került a vádlottak padjára, s tiszteletre méltó emlékét dühös üldöztetés gyalázta meg. „*Raul Serban művészettörténész... halála után éppen születése-*

nek 100.évfordulója (1983) előtt nacionalizmussal vádolta meg feljelentésében, mire valóságos hadjárat indult Kós Károly emléke ellen. Írásait leragasztották ... könyveit kitiltották a könyvtárakból, mellszobrát eltávolították a sepsiszentgyörgyi múzeum előcsarnokából, sírját is meggyalázták a Házsongárdi temetőben. Hiába volt az írók tiltakozása a centenáriumot sem lehetett megünnepelni” (Romániai Magyar Irodalmi lexikon).

Műveit csak Magyarországon jelentették meg. A „Korunk” irodalmi folyóirat csak a diktatúra bukása után idézhette emlékét. Az 1983-ban kiadásra készen álló életrajza is csak 1991-ben jelenhetett meg a „Kriterion” könyvkiadónál Benkó Samu irodalomtörténész gondozásában.

Utolsó útján kalotaszegi férfiak vitték koporsóját a Házsongárdi temetőbe.

Szellemi hagyatékának üzenetéből olvashatjuk: „*Amikor én már elphintem, erős ifjú lábakkal nyomomba lépnek. És nem szállnak le a hegyekből, hogy láncos rabjai legyenek hírnek, di-csőségek és idegen kultúrának. Mert erősek lesznek. Hatalmasok és magyarok. Az én lábam nyomát pedig eltemetheti a hó, de síromnak sohasem lesz korhadt a fejfája*”.

RÁDULY FERENC

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelezési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.
Web: www.ungarnzentrum.eu
www.becsinaplo.eu

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49

E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der Ungarn in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger: Zentralverband Ungarischer Vereine u. Organisationen in Österreich.
A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/I/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:
Borbándi Gyula (Budapest), Gömöri György (London), Kovács István (Budapest), Kó András (Budapest), K. Lengyel Zsolt (München), Monoszló Dezső † (Bécs), Papp László (New York), Piri Zoltán (Utrecht), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Mátyás (London), Szabó A. Ferenc (Budapest), Szakály Sándor (Budapest), Zakar Péter (Szeged).

SZERKESZTŐSÉG:
Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Ferenczy Klára, Fetes Kata, Fundarek Anna, Kántás János, Radics Éva, Rumlper Diána, Varga Sándor.

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán
GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

BANKKONTÓ: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanstalt A-1010 Wien, Graben 21.
IBAN: AT572011100000446793 • BIC: GIBAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 12,- Euro, Magyarországon 2250,- Ft, Nyugat-Európában 18,- Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúl 25,- Euronak megfelelő összeg. Szlovákiában egyes számok eladási ára: 1,- Euro.

TERJESZTŐINK:
Amerikában: Andrew ReKay, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856
E-mail, az újság számára: BecsiNaplo@yahoo.com
Bankátutalás: Hungarian Freedom Fighters Inc. San Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856
Angliában: Hungarian Book Agency, P.O.B 1956, Durham DH1 2GA.
Hollandiában: Dr. Piri Zoltán. Croeselaan 254. NL-3521 CL Utrecht. E-mail: pirizoltan@hotmail.com
Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W. 2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.
Magyarországon: Librotrade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószám: KHB Rt. 10402166-21638181-00000000.
Németországban: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ringstrasse 16, D-63128 Dietzenbach
Svájcban: Judit Czellar 13, Croix-du-Levant, CH-1220 Genève, e-mail: ezellarjud@hotmail.com, 0227970854 – Postfinance, Julianna Judit Czellar, Compte: 12-165459-6, IBAN: CH13 0900 0000 1216 5459 6
Svédországban: Szöllősi Antal, S-127 24 Skärholmen, Box 176. PlusGiro† Nr.: 756987-4.
Szlovákiában: Benyák Mária, SK-821 01 Bratislava, Datelínova ul. 9, e-mail: marcsa@live.com
Bankszám: SLSP 0170127485/0900.

Névvel vagy betűjellel megjelent cikkekért szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung
Druck: ALWA & DEIL Druckerei Ges. m. h. H.
A–1140 Wien, Struzgasse 1a

„SZERETNÉM MAGAM MEGMUTATNI...”

Ahogy Ady Endre írta, az amerikai magyarokban is élt a vágy, hogy környezetüket megismertessék szülőföldjük életével és történelmével. Ahhoz azonban, hogy ezt a nagyközönségnek is elmondhassák olyan szinten kellett megtanulniuk angolul, hogy írásukat könyvben kézreadhassák. Úgy tűnik, hogy ennek eljött az ideje, mert több angol nyelvű regény és életrajz jelent meg a közelmúlt magyar történelmét is mutatta.

Csak, hogy néhányat említsünk: **Thassy Jenő** hatalmas önéletrajzi írásának első kötete, a RISKY REGION (Veszélyes vidék) a húszas évektől a második világháború befejezéséig követi nyomon a magyar történelmi eseményeket, egy arisztokrata család sarjának élményei kapcsán. **Várdi Huszár Ágnes** regénye MIMI, szintén egy arisztokrata család történetének háttéréül az 1939. és 1945. közötti háborús évek Magyarországot mutatja be az amerikai olvasónak. **Lakatos Magdolna** írása, THE ROAD TAKEN (Az úton) elsősorban a forradalom és menekülés önéletrajzi leírása. **Zachár Sári** (Shari Vester) most megjelenített gaztettekre – teszi hozzá a könyv egyik amerikai olvasója. Hiába szabadkozik a szerző a megszokott módon, hogy „Az események és személyek kitaláltak – kivéve az ismert történelmi tényeket – ezért élő személyekkel való hasonlóságért a szerző nem vállal felelősséget”. Nyilvánvaló, hogy önéletrajzi és családi élmények elmondásáról van szó. Ennek felismerése adja az olvasó számára a hitelesség bizonyosságát.

A történet 1900. július 31-én egy fiatalasszony temetésével kezdődik, mintegy szimbolikusan előrevetítve a XX. század jövőbeli tragédiáit. Az özvegyül maradt férj kilenc gyermekének gondja a legidősebb testvér, a 18 éves Angéla vállára nehezedett. A Monarchia tisztviselőjét eredetileg Csehországból helyezték Sopronba, így lett az osztrák család magyarrá. „Ubi bene, ibi patria” – mondta a latin közmondás, valóban a Monarchia nagy „olvasztótégelyének” egyik legkedveltebb helye Magyarország volt. Így magyarosodott el számos német, szlovák, horvát, zsidó család az évek során. Angéla is magyarnak nevelte testvéreit, majd a saját kislányát, aki egy őt megkönyezőző katolikus papnővendéktől született. Csak sajnálni lehet az anyai felvilágosítás nélkül felnőtt fiatal lányt, aki az évek során megállja a helyét és anya helyett anyja lesz kisebb testvéreinek is. Közben azonban egyre sötétebb felhők gyülekeznek a százdvég egén, majd az ország világháború utáni szétदारabolása következtében a Selmechányról Sopronba telepített József Nádor Múzsikai és Gazdaságtudományi Egyetem Bányá, Kohó- és Erdőmérnöki Kara hallgatói hoztak új szintet a város életébe.

A hallgatók között volt Zachár Jenő, aki végzés után Angéla lányát, Ilonkát, becenevén Lencsit, vette feleségül. Az ő életük is lett mentes a történelem viharaitól, néhány évi viszonylagos nyugalom után a második világháborúba sodródott az ország. Közben azonban megszületett a harmadik generáció képviselő kislány, Sárika. Az ő korának a története képezi a könyv nagyobbik részét. Nem csoda, hiszen volt miről beszámolni. Bombázások, nyilas terror, zsidóüldözés, mentés, szovjet megszállás, kommunista hatalomátvétel, forradalom, majd a kétségbeesett tépelődés, amely akkor oly sok fiatal előtt felmerült: menni, vagy maradni. Nemcsak az események, de az egyéni történetek is mind ismerősek azok számára akik azokban az időkben éltek. Melyik vidéki fiatal ne ismerne magára Sári elszánt igyekezetét, a szerző nem vállalt felelősséget”. Nyilvánvaló, hogy önéletrajzi és családi élmények elmondásáról van szó. Ennek felismerése adja az olvasó számára a hitelesség bizonyosságát.

A történet 1900. július 31-én egy fiatalasszony temetésével kezdődik, mintegy szimbolikusan előrevetítve a XX. század jövőbeli tragédiáit. Az özvegyül maradt férj kilenc gyermekének gondja a legidősebb testvér, a 18 éves Angéla vállára nehezedett. A Monarchia tisztviselőjét eredetileg Csehországból helyezték Sopronba, így lett az osztrák család magyarrá. „Ubi bene, ibi patria” – mondta a latin közmondás, valóban a Monarchia nagy „olvasztótégelyének” egyik legkedveltebb helye Magyarország volt. Így magyarosodott el számos német, szlovák, horvát, zsidó család az évek során. Angéla is magyarnak nevelte testvéreit, majd a saját kislányát, aki egy őt megkönyezőző katolikus papnővendéktől született. Csak sajnálni lehet az anyai felvilágosítás nélkül felnőtt fiatal lányt, aki az évek során megállja a helyét és anya helyett anyja lesz kisebb testvéreinek is. Közben azonban egyre sötétebb felhők gyülekeznek a százdvég egén, majd az ország világháború utáni szétदारabolása következtében a Selmechányról Sopronba telepített József Nádor Múzsikai és Gazdaságtudományi Egyetem Bányá, Kohó- és Erdőmérnöki Kara hallgatói hoztak új szintet a város életébe.

A hallgatók között volt Zachár Jenő, aki végzés után Angéla lányát, Ilonkát, becenevén Lencsit, vette feleségül. Az ő életük is lett mentes a történelem viharaitól, néhány évi viszonylagos nyugalom után a második világháborúba sodródott az ország. Közben azonban megszületett a harmadik generáció képviselő kislány, Sárika. Az ő korának a története képezi a könyv nagyobbik részét. Nem csoda, hiszen volt miről beszámolni. Bombázások, nyilas terror, zsidóüldözés, mentés, szovjet megszállás, kommunista hatalomátvétel, forradalom, majd a kétségbeesett tépelődés, amely akkor oly sok fiatal előtt felmerült: menni, vagy maradni. Nemcsak az események, de az egyéni történetek is mind ismerősek azok számára akik azokban az időkben éltek. Melyik vidéki fiatal ne ismerne magára Sári elszánt igyekezetét, a szerző nem vállalt felelősséget”. Nyilvánvaló, hogy önéletrajzi és családi élmények elmondásáról van szó. Ennek felismerése adja az olvasó számára a hitelesség bizonyosságát.

A történet 1900. július 31-én egy fiatalasszony temetésével kezdődik, mintegy szimbolikusan előrevetítve a XX. század jövőbeli tragédiáit. Az özvegyül maradt férj kilenc gyermekének gondja a legidősebb testvér, a 18 éves Angéla vállára nehezedett. A Monarchia tisztviselőjét eredetileg Csehországból helyezték Sopronba, így lett az osztrák család magyarrá. „Ubi bene, ibi patria” – mondta a latin közmondás, valóban a Monarchia nagy „olvasztótégelyének” egyik legkedveltebb helye Magyarország volt. Így magyarosodott el számos német, szlovák, horvát, zsidó család az évek során. Angéla is magyarnak nevelte testvéreit, majd a saját kislányát, aki egy őt megkönyezőző katolikus papnővendéktől született. Csak sajnálni lehet az anyai felvilágosítás nélkül felnőtt fiatal lányt, aki az évek során megállja a helyét és anya helyett anyja lesz kisebb testvéreinek is. Közben azonban egyre sötétebb felhők gyülekeznek a százdvég egén, majd az ország világháború utáni szétदारabolása következtében a Selmechányról Sopronba telepített József Nádor Múzsikai és Gazdaságtudományi Egyetem Bányá, Kohó- és Erdőmérnöki Kara hallgatói hoztak új szintet a város életébe.

A hallgatók között volt Zachár Jenő, aki végzés után Angéla lányát, Ilonkát, becenevén Lencsit, vette feleségül. Az ő életük is lett mentes a történelem viharaitól, néhány évi viszonylagos nyugalom után a második világháborúba sodródott az ország. Közben azonban megszületett a harmadik generáció képviselő kislány, Sárika. Az ő korának a története képezi a könyv nagyobbik részét. Nem csoda, hiszen volt miről beszámolni. Bombázások, nyilas terror, zsidóüldözés, mentés, szovjet megszállás, kommunista hatalomátvétel, forradalom, majd a kétségbeesett tépelődés, amely akkor oly sok fiatal előtt felmerült: menni, vagy maradni. Nemcsak az események, de az egyéni történetek is mind ismerősek azok számára akik azokban az időkben éltek. Melyik vidéki fiatal ne ismerne magára Sári elszánt igyekezetét, a szerző nem vállalt felelősséget”. Nyilvánvaló, hogy önéletrajzi és családi élmények elmondásáról van szó. Ennek felismerése adja az olvasó számára a hitelesség bizonyosságát.